

O knize:

„Povinná četba pro všechny, kdo si přejí správně pochopit náboženství islámu. *Základy tauh* vám zevrubně objasní, co islám míní pod výrok „Jediný Bůh!“ Na komentovaných příkladech | pření Alláhovy jedinečnosti u různých kultur a | boženství autor dokazuje, že islám je jediným p | vým a ryze monoteistickým náboženstvím.“

Hediyah Al-Amin redaktor deníku
The Peninsula, Dauhá, Katar

„Toto je první kniha napsaná v angličtině (nik | přeložená do angličtiny), jež se zabývá podsta | islámu tak, jak je tradičně chápána. Její přínos t | v tom, že vám pomůže jasně a jednoznačně po | pit ústřední pilíř islámu.“

Amjad Khan, výkonný ředitel týdení |
The Weekly Gulf Times, Dauhá, Katar

O autorovi:

Dr. Abu Ameenah BILAL PHILIPS se narodil na Jamajce a vyrůstal v Kanadě. | v roce 1972 přijal islám. Bakalářská studia absolvoval v oboru Islámské nauky | Islámské univerzitě v Medíně v Saúdské Arábii, magisterská studia završil v ob | Islámská teologie na Pedagogické fakultě Rijádské univerzity a doktorský titul zis | v oboru Islámská studia na Waleské univerzitě ve Velké Británii. Od roku 1994 | roku 2001 Dr. Philips založil a řídil Islámské informační centrum v Dubaji ve Sp | ných arabských emirátech. Byl profesorem arabských a islámských studií na Ame | ké univerzitě v Dubaji a na Adžmánské univerzitě, vedoucím katedry Arabsk | a islámských studií na Prestonské univerzitě v Adžmánu a v současnosti před | v Katarském středisku pro hosty v katarském Dauhá. Více informací o dr. Philips | a jeho aktivitách lze nalézt na www.bilalphilips.com.

ISBN 978-80-904373-3-3

9 788090 437333

Dr. Abu Ameenah Bilal Philips

ZÁKLADY TAUHÍDU ISLÁMSKÝ KONCEPT BOHA

Dr. Abu Ameenah Bilal Philips

MUSLIMSKÁ OBEC V PRAZE
2012

ABU AMEENAH BILAL PHILIPS

Základy tauhídu

(jedinečnosti Alláha)

ISLÁMSKÝ KONCEPT BOHA

Obsah

Předmluva vydavatele.....	9
Úvod.....	11
KAPITOLA I. Kategorie tauhídu.....	15
<i>Tauhíd ar-rubúbijja</i> – Zachování jedinečnosti Pána světů.....	16
<i>Tauhíd al-asmá wa s-sifát</i> – Zachování jedinečnosti Alláhových jmen a přívlastků.....	19
<i>Tauhíd al-'ibáda</i> – Zachování jedinečnosti v uctívání Alláha.....	22
KAPITOLA II. Kategorie polyteismu (<i>širku</i>).....	28
<i>Širk</i> (přidružení) ve vládě Alláhově (<i>rubúbijja</i>).....	28
A) <i>Širk</i> přidáváním jiných božstev.....	29
B) <i>Širk</i> popřením Alláhovy existence.....	30
<i>Širk</i> v Alláhových jménech a přívlastcích.....	32
A) Polidštění.....	32
B) Zbožštění.....	33
<i>Širk</i> v uctívání Alláha.....	33
A) <i>Aš-širk al-akbar</i> (velký <i>širk</i>).....	33
B) <i>Aš-širk al-asghar</i> (malý <i>širk</i>).....	35
Předvádění se (<i>ar-rijá</i>).....	36
KAPITOLA III. Alláhova úmluva s Adamem.....	38
Posmrtný mezistav (<i>barzach</i>).....	38
Pre-existence.....	39
Přirozená víra v Alláha (<i>fitra</i>).....	41
Rození muslimové.....	43
Závazek.....	43

© Muslimská obec v Praze, 2012

ISBN 978-80-904373-3-3

KAPITOLA IV. Talismany a znamení	46	KAPITOLA X. Uctívání svatých	101
Talismany	47	Alláhova přizeň	101
Pravidla ohledně talismanů	49	<i>Taqué</i>	103
Znamení	51	<i>Walij</i> neboli „svatý“	105
Fa'1 (dobrá znamení)	53	<i>Faná</i> : Sjednocení člověka s Alláhem	107
Islámská pravidla ohledně znamení	53	Sjednocení Alláha s člověkem	110
		<i>Rúhulláh</i> neboli Alláhova „duše“ a Duch svatý	111
KAPITOLA V. Věštění budoucnosti	57	KAPITOLA XI. Uctívání hrobů	116
Svět džinů	58	Modlitby k mrtvým	117
Islámská pravidla ohledně věštění	62	Evoluční model náboženství	120
Návštěva věštce či jasnovidce	62	Degenerační model náboženství	121
Víra ve věštění	63	Počátek polyteismu	123
KAPITOLA VI. Astrologie	65	Nadměrná chvála zbožných lidí	124
Argumenty muslimských astrologů	67	Omezení týkající se návštěv hrobů	125
Islámská pravidla ohledně horoskopů	69	Uctívání na hrobech	129
KAPITOLA VII. Magie	71	Mešity s hroby	130
Podstata magie	72	Prorokův hrob	131
		Modlitba v Prorokově mešitě	132
KAPITOLA VIII. Povznesení Alláha nad trůn (transcendence)	79	Závěr	135
Význam	80	Bibliografie	137
Nebezpečí koncepce všudypřítomnosti Alláha	81	Slovník důležitých arabských pojmů	140
Jasně důkazy	83	Publikace vydané Islámskou nadací a Muslimskou obcí v Praze	144
1. Přirozený důkaz	83	Další informace o islámu	146
2. Důkaz modlitby	84		
3. Důkaz nanebevstoupení	84		
4. Koránský důkaz	85		
5. Důkaz ve výročí (<i>hadisech</i>) proroka Muhammada (s)	86		
6. Logický důkaz	88		
7. Konsensus raných učenců	88		
Shrnutí	89		
KAPITOLA IX. Spatření Alláha	92		
Představa Alláha	92		
Prorok Mojžíš prosí Alláha, zda by Jej mohl spatřit	93		
Spatřil prorok Muhammad (s) Alláha?	94		
Satan předstírá, že je Alláhem	95		
Význam kapitoly Hvězda (súra <i>an-nadžm</i>)	96		
Moudrost obsažená v nemožnosti spatřit Alláha	97		
Spatření Alláha na Onom světě	97		
Spatření proroka Muhammada (s)	99		

PŘEDMLUVA VYDAVATELE

Naše chvála a vděk patří Alláhu, Jedinému, Nejvyššímu a Smilovnému. Požehnaní a mír s prorokem Muhammadem (s), posledním z Jeho poslů a proroků, s jeho rodinou, společníky a všemi, kdo následují jeho cestu až do Soudného dne.

Tauhid, neboli jedinečnost Alláha, je jádrem islámské víry. Člověk, stvořený Bohem jako Jeho náměstek na zemi, je již od prvního člověka na zemi, Adama, pověřen implementací tohoto konceptu v každém svém kroku.

Satan je vytrvalým nepřítelem člověka. Slíbil, že se bude neustále pokoušet o to, aby odvedl člověka ze správné cesty. Pracuje velmi tvrdě a houževnatě, aby člověk upadl do inovací a herezí, pokud již u něj neuspěl s pohanstvím nebo ateismem. Dr. Philips velmi názorně poukázal na jeho plíživý dopad na víru a ve své knize objasnil koncept *tauhidu* způsobem, prostým jakéhokoliv zkreslení.

Někteří učenci poukazují na to, že výraz monoteismus je nedostatečný k popisu islámského termínu *tauhid*, protože *tauhid* je daleko komplexnější koncept než monoteismus. V islámu *tauhid* znamená nejen to, že existuje jen jeden bůh, Alláh, jak naznačuje slovo monoteismus, ale také že je Jeho výhradním právem, aby byl uctíván (*tauhid al-ulúhijja* neboli *tauhid al-'ibáda*), a že všechny jeho atributy jsou perfektní a jedinečné a nemohou být vysvětlovány antropomorfně (přenesením významu na člověka). *Tauhid* není pouze doktrínou, vírou, kterou se zabývají jen staromódní teologové. *Tauhid* je živý v každém okamžiku života muslima. Pětkrát denně všichni praktikující muslimové potvrzují svůj *tauhid*, což v tomto případě znamená stálou, disciplinovanou a kolektivní poslušnost Alláhu. V těchto pěti denních modlitbách se snažíme myslet jen na Alláha, milovat Jeho jediného, žádat od Něho jediného: tak se snažíme o *tauhid* mysli i srdce, takže celé naše bytí podléhá Alláhu jedinému. *Tauhid* je živý, když vydáváme požadovanou charitu chudým a potřebným, protože i tak si připomínáme Alláha jediného a snažíme se očistit naše záměry pouze kvůli Němu a víme, že Alláh naše činy vidí. Prožíváme *tauhid* v každém okamžiku našeho života a ve skutečnosti se snažíme cele podrobit Alláhu.

Dr. Abu Ameenah Bilal Philips, který je absolventem prestižní Islámské univerzity v Medíně, je autorem celé řady knih o islámu v angličtině. V této knize srozumitelnou formou a jazykem objasňuje islámský koncept Boha. Kniha

uspokojí potřeby všech, především běžných čtenářů, a snaží se o to, aby téma bylo úplně jasné a srozumitelné.

Kniha byla, díky Alláhovi, dobře přijata čtenáři ve všech zemích. Toto poslední vydání bylo ještě autorem opraveno a doplněno.

Ať Alláh žehná autorovi a všem, kteří se podíleli na vzniku této knihy i jejího českého vydání.

*Muslimská obec v Praze
leden 2012 (safar 1434)*

Poznámka vydavatele

Za jménem proroka Muhammada muslimové jako výraz úcty a chvály vyslovují slova „nechť ho Alláh pochválí a ochrání“. Vyslovují je většinou přímo v arabštině, kde zní „*salla lláhu alajhi wa sallam*“. V této publikaci budou dále používána ve zkratce jako „(s)“.

I když v textu píšeme „Alláh praví“ nebo „Alláh řekl“ a za dvojtečkou jsou slova překladu významu Koránu do češtiny, nejedná se samozřejmě o Korán, ale všude za „Alláh řekl“ by mělo být doplněno „ve významu“. Koránem můžeme nazvat pouze jeho originál, který je v arabštině.

ÚVOD

Je všeobecně známo, že *tauhid* neboli víra v jedinečnost Alláha je základem islámské víry a nejpřesněji je vyjádřen větou *Lá iláha illa 'lláh* (není boha kromě Alláha), která konstatuje, že existuje pouze jediný opravdový Bůh (Alláh) a že pouze On sám si zaslouhuje být uctíván. Tento zdánlivě jednoduchý výrok tvoří dělicí čáru mezi *imánem* neboli opravdovou vírou v Alláha a *kufrem* čili aktem nevděčnosti a nevíry, vzhledem k zásadám islámu. Na základě této zásady (*tauhidu*) je islámská víra v Alláha monoteistická a islám patří mezi světová monoteistická náboženství společně s judaismem a křesťanstvím. Nicméně podle kritérií tradiční islámské víry v jediného Stvořitele je křesťanství ve skutečnosti klasifikováno jako polyteismus a judaismus je jemnou formou modlářství.

Princip jedinečnosti Alláha (*tauhidu*) je hlubokomyslný a potřebuje bližší vysvětlení i mezi muslimy. Živě je to ilustrováno třeba tím, že někteří muslimové, jako třeba Ibn 'Arabí¹, chápali víru v jedinečnost Alláha (*tauhid*) tak, že Alláh je vše a vše je Alláh, že je pouze jedna existence, a tou je Alláh. Avšak hlavní proud islámu klasifikuje taková přesvědčení jako panteismus², a tím pádem i akt nevíry neboli *kufř*. Další směr, nazvaný *mu'tazila*³, tvrdí, že jedinečnost Alláha (*tauhid*) spočívá ve zbavení Alláha všech Jeho přívlastků a v tvrzení, že je přítomen všude a ve všem. Avšak pravověrný islám odmítl i tyto ideje a prohlásil je za herezi. Vlastně všechny různé heretické sekty, které se od Prorokových dob

1/ Muhammad ibn 'Alí ibn 'Arabí se narodil ve Španělsku v roce 1165 a zemřel v Damašku v roce 1240. Tvrdil, že je obdařen vnitřním světlem a že zná Alláhovo největší jméno. Hovořil o sobě jako o „pečeti svatosti“, ze které pro něj vyplývalo, že má postavení vyšší než prorocství. Během několika století po jeho smrti ho jeho následovníci pozvedli na úroveň svatého a dali mu titul *aš-šejch al-akbar* (největší mistr), ale většina muslimských právních učenců jej považuje za heretiky. Jeho stěžejní práce jsou *al-Futúhát al-Makkíja a Fusús al-Hikam*. (H. A. R. Gibb a H. Kramers, *Stručná encyklopedie islámu*, Ithaca, New York: Cornell University Press, 1953, s. 146–7)

2/ Panteismus – nábožensko-filozofické učení o všudypřítomnosti boží, vycházející z identity Boha a světa, z jejich ztotožnění (Bůh je ve všech věcech).

3/ *Mu'tazila* – racionalistická filozofická škola založená v době vlády Umajjovců (tj. na počátku 8. století) Wásilem ibn 'Atáou a 'Amrem ibn 'Ubajdem. Získala vliv nad státem 'Abbásovců na více než sto let a nadále ovlivňovala islámské myšlení až do 12. století. (*Stručná encyklopedie islámu*, s. 421–6)

až dodnes odtrhly od hlavního proudu islámu, započaly svoje odštěpení právě ve špatném chápání *tauhidu*. Všichni ti, kdo pracovali na zničení islámu a svedení jeho následovníků na scestí, se pokoušeli zneutralizovat princip *tauhidu*, protože představuje samotnou podstatu poselství islámu přinášeného všemi proroky. Představili takovou koncepci Alláha, jaká je islámu zcela cizí a která měla odchýlit člověka od uctívání pouze samotného Alláha. Jakmile lidé akceptují tyto pohanské filozofie o Bohu, stanou se rychle náchylní k dalším scestným myšlenkám, které je povedou k uctívání stvořených věcí pod záminkou, že opravdu uctívají Alláha.

Prorok (s) sám živě varoval muslimy, aby se měli na pozoru před těmito odchylkami, do nichž upadly národy před nimi. Stále je vyzýval a povzbuzoval, aby se pevně drželi cesty, kterou jim prošlapal on. Jednoho dne si sedl se svými společníky a nakreslil do písku rovnou čáru. Pak načrtl řadu čar, které se z ní rozvětvovaly na každé straně. Když se ho společníci zeptali, co tím chce říci, ukázal jim na větve na koncích a vysvětlil, že představují různé odbočky, jakými lze dojít na scestí v tomto životě. Poté pokračoval a řekl, že na začátku každé větve sedí ďábel, který je láká touto cestou. Nakonec ukázal na přímou čáru uprostřed a vysvětlil, že představuje cestu Alláha. Když se společníci zeptali, jestli by jim to nevysvětlil ještě blíže, řekl jim, že to je jeho cesta a zarecitoval následující verš:

„A to je cesta má, jež vede přímo. Kráčejte po ní a nenásledujte cesty jiné, jinak vás odloučí od cesty Jeho (tj. Alláhovy).“ (Korán 6:153)⁴

Proto je nanejvýš důležité, aby byla víra v jedinečnost Alláha (*tauhid*) správně pochopena tak, jak ji vyučoval Prorok (s) a chápali jeho společníci. Jinak by mohl člověk snadno skončit na scestí, i když si bude myslet, že uznává jedinečnost Alláha, bude platit *zakát*⁵, postit se a konat velkou pout' *hadždž*. Alláh Nejmundřejší poukázal na tento jev v Koránu v sůře *Júsuf*:

„Mnozí z nich v Alláha nevěří, aniž by k Němu zároveň jiné nepřidružovali (tj. spáchali polyteismus).“ (Korán 12:106)

Když však čtenář srovná obrovské množství knih napsaných v angličtině na téma islámské modlitby, milodarů, postění, poutě či na téma islámské ekonomiky a politiky s jedním či dvěma pamflety a knížečkami o jedinečnosti Alláha (*tauhidu*), získá jedině pocit, že *tauhid* má v islámu malý význam. V tomto závěru se čtenář utvrdí tím spíše, když si přečte i ty nejobsáhlejší knihy o islámu a zjistí, že o *tauhidu* se zpravidla hovoří tak na půl stránce, zatímco zbytek knihy se věnuje ostatním pilířům islámu. Nicméně víra v jedinečnost Alláha neboli *tauhid* je zá-

4/ Vyprávěl Ibn Mas'úd, zapsal an-Nasá'í, Ahmad a ad-Dárimí.

5/ Každoroční povinná charita, jeden z pilířů islámu.

kladem islámu, na němž jsou postaveny všechny ostatní pilíře a zásady. Jestliže něčí *tauhid* není spolehlivý, i zbytek islámu se v důsledku toho stane jen řadou pohanských rituálů. Není pochyb o tom, že bude třeba na poli *tauhidu* přeložit a napsat ještě mnohem více textů, aby se zaplnila tato prázdnota a napravila mylná přesvědčení, přebujelá mezi muslimy i nemuslimy.

Tato práce představuje skromný pokus podat nearabsky mluvícím čtenářům základní analýzu hlavních oblastí islámské vědy *tauhidu*. Ačkoli se tato kniha zakládá na přístupu, který se v klasických arabských textech v souvislosti s *tauhidem* používá (např. *al-'Aqida at-Taháwijja*⁶), záměrně jsem se vyhnul uvádění teologických témat, která se objevují v klasických pracích a která pro dnešního čtenáře mají jen malý či žádný význam.

Většinu podkladů pro tuto knihu jsem shromáždil na hodinách *tauhidu*, které jsem připravoval a učil v sedmé až dvanácté třídě na Manaret-Rijádské anglické střední islámské škole. Z tohoto důvodu je kniha psána jednoduchým jazykem a mnohé z těchto lekcí, stejně jako i další lekce v islámském právu (*fiqh*), pro-rockých tradicích (*hadisech*) a výkladu Koránu (*tafsír*), kolují v muslimských komunitách po celých Spojených státech a v Západní Indii (souostroví v Karibském moři). Vzhledem ke kladné odezvě a velké poptávce po takovýchto textech jsem se rozhodl zpracovat několik svých hodin *tauhidu* a přidat k nim některé aktuální kapitoly a vytvořit tak tuto knihu. Modlím se k Alláhovi, aby mé snažení přijal a aby bylo ku prospěchu všem, kdo si tuto knihu přečtou, neboť nakonec se počítá pouze to, co přijme Alláh, a úspěch se dostává jen z Jeho vůle.

Abu Ameenah Bilal Philips

6/ Ibn Abil Ezz al-Hanafí, *Šarh al-'Aqida at-Taháwijja* (Bejrút: al-Maktab al-Islámí, 8. vydání, 1984)

Kategorie tauhídu

Tauhíd doslovně znamená „sjednocení“ či „přiznání jedinečnosti“ a pochází z arabského slovesa *wahhada*, jež znamená spojit či sjednotit.⁷ Když se však tento termín používá v souvislosti s Alláhem (tj. *tauhidulláh*⁸), znamená to uvědomění si a zachování Alláhovy jedinečnosti ve všech skutcích člověka, které se přímo nebo nepřímo vztahují k Němu. Je to přesvědčení, že Alláh je Jediný, že ve Svě vládě a ve Svých činech nemá sobě rovného, neboli nemá partnera (*rubúbijja*), že je Jediný bez jakéhokoli podobenství ve Svě podstatě a přívlastcích (*asmá wa sífát*) a že je Jediný, jenž nemá soupeře ve Svém božství a v uctívání (*ulúhijja/ 'ibáda*). Tyto tři aspekty tvoří základ kategorií, do nichž se tradičně dělí věda o *tauhídu*. Tyto tři oblasti se překrývají a jsou nerozdělitelné až do takové míry, že když někdo opomine jediný aspekt, pak neuspěl v dovršení všech požadavků *tauhídu*. Opomenutí kteréhokoli z výše uvedených aspektů *tauhídu* se označuje jako *širk* (doslovně sdílení) neboli polyteismus – tedy tzv. přidružování partnerů k Alláhovi, stavění někoho nebo něčeho Jemu na roveň, což je v podstatě podle islámské terminologie modlářství, modloslužebnictví.

Tři kategorie *tauhídu* se běžně označují následovně:

1. *Tauhíd ar-rubúbijja* (doslovně „zachování jedinečnosti Pána světů“), což je tvrzení, že Alláh je jediný, svrchovaný Pán světů, bez společníků.

7/ J. M. Cowan, *Slovník moderní psané arabštiny (The Hans Wehr Dictionary of Modern Written Arabic)*, Spoken Language Services Inc., New York, 3. ed., 1976, s. 1055).

8/ Slovo *tauhid* se nicméně neobjevuje ani v Koránu, ani v Prorokových výročích. Když však Prorok (s) v roce 9 muslimského letopočtu vyslal Mu'ádha ibn Džabala, aby převzal funkci guvernéra Jemenu, řekl mu: „Jdeš za křesťany a židy (lidmi Knihy), a tak jako první ze všeho bys je měl vyzvat k uznání jedinečnosti Alláha (*juwahhidú Alláh*).“ Vyprávěl Ibn 'Abbás a uvádí al-Buchári (Muhammad Muhsin Khan, *Sahih al-Buchári*, arabsko-anglické vydání, Rijád: Maktabah ar-Riyaad al-Hadeethah, 1981, sv. 9, s. 348–9, č. 469) a Muslim (Abdul Hamid Siddiq, *Sahih Muslim*, angl. překl., Lahore: Sh. Muhammad Ashraf Publishers, 1987, sv. 1, s. 14–5, č. 27). V tomto výroku přítomný tvar slovesa „juwahhidú“, ze kterého je odvozeno verbální substantivum „tauhid“, bylo používáno Prorokem (s).

2. *Tauhíd al-asmá was-sifát* (dosl. „zachování jedinečnosti Alláhových jmen a přívlastků“), což je tvrzení, že vlastnosti Alláha jsou jedinečné a nic se jim nevyrovná.
3. *Tauhíd al-‘ibáda* (dosl. „zachování jedinečnosti v uctívání Alláha“), což je tvrzení, že Alláh je jediný ve Svém právu na to, aby byl uctíván.⁹

Toto rozdělení jedinečnosti Alláha čili *tauhídu* na různé kategorie neprovedl ani Prorok (s), ani jeho společníci, jelikož tehdy nebyla potřeba takto analyzovat základní princip víry. Nicméně toto rozdělení vyplývá z veršů v Koránu a vysvětlujících výroků Proroka (s) a jeho společníků, jak čtenář pochopí, až se každé kategorii budeme věnovat v této kapitole podrobněji.

Potřeba analytického přístupu k principu *tauhídu* vyvstala poté, co se islám rozšířil do Egypta, Byzantské říše, Persie a Indie a pohltil kultury těchto oblastí. Bylo přirozené, že když lidé těchto zemí přijali islám, přinesli s sebou i pozůstatky svých předchozích vyznání. Když někteří tito noví konvertité začali ve svých spisech a diskusích vyjadřovat své rozličné filozofické koncepce Boha, nastal zmatek, který ohrozil čistý a jednoduchý monoteismus islámu. Také se našli jedinci, kteří navenek přijali islám, ale potají pracovali na jeho zkáze zevnitř, protože nebyli schopni se mu postavit vojensky. Tato skupina začala aktivně propagovat své scestné názory o Alláhovi na masové úrovni, aby strhla první pilíř víry – *imánu* – a s tím i zničila celý islám.

***Tauhíd ar-rubúbijja* – Zachování jedinečnosti Pána světa**

Tato kategorie se zakládá na stěžejní koncepci, že Alláh samotný způsobil existenci všech věcí, když předtím neexistovalo nic; že On sám živí, udržuje a zachovává stvoření při životě, aniž by od něj nebo kvůli němu sám něco potřeboval; a že On sám je Pánem vesmíru a jeho obyvatel, jenž nemá ve Svém panství rovného. Slovo, které v arabštině popisuje tuto kvalitu stvořitele a živitele, zní *rubúbijja*, a je odvozeno od kořene slova *Rabb* neboli Pán. Podle této kategorie je to On, kdo dává všem věcem sílu se pohybovat a měnit se, vzhledem k tomu, že je jedinou opravdovou mocí ve vesmíru. Ve stvoření se stane pouze to, co On dovolí. Kvůli pochopení této skutečnosti prorok Muhammad (s) často opakoval zvolání *Lá haula wa lá quwwata illá billáh* (Není moci ani síly, ledaže z Alláhovy vůle).

Základ této koncepce lze nalézt v mnoha verších Koránu, kde Alláh napřikládá říká (ve významu):

„Alláh Stvořitelem je věcí všech a Strážcem a Správcem záležitostí všech.“ (Korán 39:62)

^{9/} Ibn Abil-Ezz al-Hanafi, *Šarh al-‘Aqida at-Taháwijja*, s. 78.

„...zatímco je to Alláh, jenž stvořil vás i to, co děláte!“ (Korán 37:96)

„...a nevrhal jsi ty, když jsi vrhal (hrst písku), nýbrž to byl Alláh, kdo vrhal...“ (Korán 8:17)¹⁰

„Avšak žádná pohroma se nepřihodí, leda s Alláhovým dovolením...“ (Korán 64:11)

Prorok (s) dále rozpracoval tuto koncepci, když pravil:

„*Pamatujte si, že kdyby se celé lidstvo sešlo za účelem, aby vám pomohlo, bylo by schopno udělat pro vás jen to, co vám již Alláh připsal. A podobně, kdyby se celé lidstvo shromáždilo, aby vám uškodilo, bylo by schopno udělat jen to, co již Alláh zapsal, že se vám stane.*“¹¹

A proto to, co člověk vnímá jako štěstí nebo neštěstí, jsou jen události předurčené Alláhem jakožto součást zkoušky, kterou je tento život. Všechny události sledují osnovu navrženou pouze Alláhem. Alláh řekl v Koránu:

„Vy, kteří věříte! Některé z manželek vašich i dětí vašich jsou vám nepřáteli, střežte se jich!“ (Korán 64:14)

To znamená, že v dobrých věcech tohoto života se skrývají nelehké zkoušky naší víry v Alláha. Stejně tak se skrývá zkouška i v obtížných situacích či katastrofách v tomto životě, jak praví verš *al-baqara*:

„Zajisté vás budeme zkoušet trochu strachem a trochu hladem, ztrátou na majetku, životech i plodech vaší práce – avšak zvěst radostnou oznam trpělivým.“ (Korán 2:155)

Někdy jsou souvislosti zřejmé, jako v případě vztahu mezi příčinou a následkem, a jindy zase nikoli, jak je tomu v případě, kdy očividně dobré výsledky pramení ze špatných prostředků anebo špatné výsledky z dobrých prostředků. Alláh nám vysvětlil, že tyto nesouměrnosti v sobě skrývají moudrost, kterou člověk nemůže okamžitě pochopit kvůli omezenému rozsahu svého poznání:

^{10/} To je odkaz na zázračnou událost, která se stala, když na počátku bitvy u Badru Prorok (s) vzal do hrsti prach a hodil jej na nepřítel. Alláh způsobil, že prach doletěl až ke tvářím nepřítelů, ačkoli je dělila velká vzdálenost.

^{11/} Vyprávěl Ibn ‘Abbás, uvádí at-Tirmidzí. Viz Ezzeddin Ibrahim a Denys Johnson-Davies, *Čtyřicet hadísů imáma an-Nawawího (An-Nawawí's Forty Hadith*, angl. překl., Damašek, Sýrie: The Holy Koran Publishing House, 1976, s. 68, č. 19).

„...Je však možné, že se vám nelíbí něco, co je pro vás dobré, a je možné, že se vám líbí něco, co je pro vás špatné: avšak Alláh ví (co je pro vás dobré), a vy nevíte.“ (Korán 2:216)

Zdánlivě špatné události v lidských životech se často ukážou být pro člověka tím nejlepším, a zdánlivě dobré věci, po nichž lidé touží, se ukazují být škodlivé. Z toho plyne, že vliv člověka na události, které formují jeho život, je omezen na racionální volbu mezi možnostmi, které má před sebou, a ne na skutečné výsledky jeho volby. Jak „štěstí“, tak „neštěstí“ pocházejí od Alláha a nejsou způsobeny ochrannými amulety¹² jako třeba králičí nožkou, čtyřlístkem, šťastnými čísly, znameními zvěrokruhu apod., ani „nešťastnými“ znameními, jak třeba pátkem třináctého, rozbitým zrcadlem, černou kočkou apod. Víra v amulety či talismany a dobrá i špatná znamení je z hlediska této formy *tauhidu* ve skutečnosti projevem vážného hříchu *širku* neboli polyteismu (přidružování partnerů k Alláhovi). ‘Uqba, jeden ze společníků Proroka (s), vyprávěl:

„Jednou přistoupila k Poslu Alláhovu (s) skupina mužů, která mu chtěla odpřisáhnout věrnost, a on přijal přísahu od devíti z nich, ale odmítl ji přijmout od desátého. Když se zeptali, proč odmítl přijmout přísahu jejich společníka, odvětil: „Protože nosí amulet.“ Muž s amuletem sáhl do kapsy, vytáhl amulet, rozbil ho a pak učinil přísahu. Prorok (s) pak pravil: „Kdokoli, kdo nosí amulet, spáchal širk (polyteismus).““¹³

Pakliže někdo používá jako talisman Korán, čili nosí s sebou koránské verše na řetízku nebo v pytlíku, aby odvrátil zlo a přitáhl štěstí, není v tom moc velký rozdíl – pořád jde o pohanský zvyk. Ani Prorok (s), ani jeho společníci nepoužívali Korán tímto způsobem, a Prorok (s) pravil:

„Kdokoli vymyslí v islámu něco nového, co tam nepatří, tomu to bude odmítnuto.“¹⁴

Je sice pravda, že některé koránské kapitoly (*al-falaq* a *an-nás*, tj. 113. a 114. kapitola, tzv. *al-mu‘awwidzatán*) byly zjeveny kvůli exorcismu čili zbavení se zlých kouzel, ale Prorok (s) demonstroval správný způsob jejich použití:

12/ Tzv. talismany a amulety se používají k přinášení štěstí či odvrácení neštěstí.

13/ Uvádí Ahmad.

14/ Podle vyprávění ‘Áiši uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, sv. 3, s. 535, č. 861), Muslim (*Sahíh Muslim*, sv. 3, s. 931, č. 4266 a 4267) a Abú Dáwúd (Ahmad Hasan, *Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., Lahore: Sh. Muhammad Ashraf Publishers, 1. vydání, 1984, sv. 3, s. 1294).

„Když byl při jedné příležitosti očarován, požádal ‘Alího ibn Tálíba, aby mu zarecitoval tyto dvě sůry verš po verši, a když onemocněl, recitoval je sám.“¹⁵

Nikam si je nepsal, nevěšel si je kolem krku, neuvazoval na paži ani kolem pasu, ani neřikal druhým, aby to dělali.

Tauhíd al-asmá wa s-sifát –

Zachování jedinečnosti Alláhových jmen a přívlastků

Tato kategorie *tauhidu* má pět hlavních aspektů:

1. Aby byla zachována jedinečnost Alláhových jmen a přívlastků, o Alláhovi se musí hovořit tak, jak se popsal On sám a jak Jej popsal Jeho Prorok (s), aniž by při tom použité přívlastky a jména nesly jiný než jednoznačný význam. Alláh například v sůře *al-fath* říká, že se hněvá na nevěřící a pokrytce:

„A potrestal pokrytce mezi muži i ženami a modloslužebníky a modloslužebnice, kteří mají o Alláhovi špatné mínění. Proti nim ať obrátí se osud špatný, Alláh se na ně rozhněval, proklet je a připravil pro ně Peklo, a jak špatný to je cíl konečný.“ (Korán 48:6)

Hněv je tedy jedním z Alláhových přívlastků. Je nesprávné říci, že výraz „Jeho hněv“ musí znamenat „Jeho potrestání“, protože hněv je známkou slabosti u člověka a jako takový se k Alláhovi nehodí. To, co zde konstatoval Alláh, musí být akceptováno s způsobením, že Jeho hněv se nepodobá lidskému hněvu, neboť v sůře *aš-šúrá* Alláh o Sobě pravil: „A není nic, co by podobné Mu bylo...“ (Korán 42:11) Proces této takzvané „racionální“ interpretace, když je doveden do logického závěru, vyústí v popření samotné Alláhovy existence. Alláh totiž popisuje sám Sebe jako živoucího, a protože víme, že žije i člověk, dalo by se podle racionalistů argumentovat, že Alláh ani nežije, ani neexistuje. Skutečnost je však taková, že podobnost mezi Alláhovými přívlastky a přívlastky lidí je pouze v názvech, ale ne v podstatě a míře. Když se takový přívlastek použije v souvislosti s Alláhem, měl by být chápán v absolutním smyslu, bez lidských nedokonalostí.

2. Druhou zásadou *tauhidu al-asmá wa s-sifát* je označování Alláha jmény, kterými o Sobě hovoří On, bez vymýšlení nových jmen či přívlastků. Alláhovi například nelze dát jméno *al-Ghádib* neboli Rozhněvaný, přestože v Koránu stojí, že se Alláh hněvá, protože ani Alláh, ani Jeho Posel toto jméno nepoužili.

15/ Vyprávěla ‘Áiša, uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arab.-angl., sv. 6, s. 495, s. 535) a Muslim (*Sahíh Muslim*, angl. překl., sv. 3, s. 1195, č. 5439 a 5440).

Někomu se to může zdát jako příliš opatrná zásada, ale je to důležité, aby nevznikl klamný popis Alláha. Jde o to, že obyčejní smrtelníci nemají právo definovat nekonečného Pána stvoření.

3. Třetím aspektem *tauhidu al-asmá wa s-sifát* je nepoužívání přívlastků Jeho stvoření, když o Něm hovoříme. Kupříkladu v Bibli a Tóře se tvrdí, že Alláh prvních šest dnů strávil tvorbou vesmíru a sedmý den odpočíval.¹⁶ Z toho důvodu židé a křesťané chápou sobotu či neděli jako den odpočinku, kdy je práce hříchem. Takový výrok však přisuzuje Alláhu vlastnosti Jeho stvoření. To člověk bývá unaven po těžké práci a potřebuje spánek, aby se zotavil.¹⁷ Na jiných místech v Tóře a Bibli je zase Bůh vyličen jako bytost, která lituje Svých špatných myšlenek úplně stejně jako lidé, když si uvědomí své chyby.¹⁸ Stejně tak tvrzení, že Alláh je duch nebo má ducha, je v rozporu s tímto aspektem *tauhidu*. Alláh o Sobě nikde v Koránu nehovoří jako o duchu, a ani Jeho Prorok (s) se o ničem takovém nikde nezmiňuje. Ve skutečnosti Alláh hovoří o duchu jako součásti Svého stvoření.¹⁹

Klíčovou zásadou, již bychom měli dodržovat, když hovoříme o Alláhových přívlastcích, je tato formulace z Koránu:

„...A není nic, co by podobné Mu bylo – a On Slyšíci je i Jasnozřivý.“ (Korán 42:11)

Atributy sluchu a zraku patří i k vlastnostem člověka, avšak když se připošou Alláhu, nedají se pro svou úplnou dokonalost srovnávat. Když o nich hovoříme v souvislosti s člověkem, víme, že si vyžadují zrakové a sluchové ústrojí, které zase nelze připsat Alláhu. Člověk ví o Stvořiteli jen to málo, co mu On zjevil prostřednictvím Svých proroků. Člověk je proto povinen dodržovat tyto úzké meze. Když člověk popustí uzdu své fantazii při popisu Alláha, snadno upadne do omylu a připiše Alláhu přívlastky Jeho stvoření.

Křesťané, ve svém nadšení pro obrazy, rádi malovali, ryli a tvarovali různé lidské podobizny a nazývali je obrazy Boha. Ty pak sloužily k tomu, aby připravily půdu pro pozdější masové přijetí Ježíšovy božskosti. Jakmile přijali koncepci Stvořitele jakožto lidské bytosti, přijetí Ježíše jako Boha už nebyl problém.

16/ Podle vyprávění 'Áiši uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, sv. 3, s. 535, č. 861), Muslim (*Sahih Muslim*, sv. 3, s. 931, č. 4266 a 4267) a Abú Dáwúd (Ahmad Hasan, *Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., Lahore: Sh. Muhammad Ashraf Publishers, 1. vydání, 1984, sv. 3, s. 1294).

17/ Vyprávěla 'Áiša, uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl., sv. 6, s. 495, s. 535) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 3, s. 1195, č. 5439 a 5440).

18/ Genesis 2:2: „A dokončil sedmého dne Bůh své dílo a odpočinul si sedmého dne od té práce.“ (Přeloženo podle *Holy Bible*, Revised Standard Version, Nelson 1951, s. 2)

19/ Právě naopak, Alláh výslovně říká v súře al-baqara: „Ani spánek, ani dřimota Jej nepřemůže...“ (Korán 2:255)

4. Čtvrtý aspekt *tauhidu al-asmá wa s-sifát* také vyžaduje, aby člověku nebyly přisuzovány přívlastky Alláha. Například v Novém zákoně Pavel hovoří o Melchisedechovi, královi Sálemu, jenž se objevuje už v Tóře (1. Mojžíšova 14:18–20), a přisuzuje mu i Ježíšovi božské přívlastky nekonečnosti:

„Tento Melchisedech, král Sálemu a kněz nejvyššího Boha, vyšel vstříc Abrahamovi, když se vracel po vítězství nad králi. Požehnal mu a Abraham mu z veškeré kořisti dal desátý díl. Jméno Melchisedech se vykládá jako král spravedlnosti, král Sálemu pak znamená král pokoje. Je bez otce, bez matky, bez předků, jeho dny nemají počátek a jeho život je bez konce. A tak podoben Synu Božímu zůstává knězem navždy.“ (Nový zákon, Židům 7:1–3)²⁰

„Tak ani Kristus si nepřisvojil slávu velekněze sám, ale dal mu ji ten, který řekl: ‚Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil.‘ A na jiném místě říká: ‚Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchisedechova.‘“ (Nový zákon, Židům 5:5–6)

Většina ší'itských sekt (s výjimkou zejditů z Jemenu) dala svým „*imámům*“ božské přívlastky absolutní neomylnosti²¹, znalosti minulosti, budoucnosti a neviditelného (*al-ghajb*), schopnosti měnit osud²² a mít nadvládu nad atomy stvoření.²³ Tímto přidružují k Alláhu partnery, kteří s Ním sdílejí Jeho jedinečné přívlastky a stávají se bohy vedle Alláha.

5. Zachování jedinečnosti jmen Alláha rovněž znamená, že je nelze použít v určité formě (tj. s členem al-) k označení Jeho stvoření, pokud jim nepředchází předpona 'abd, která znamená „služebník či otrok toho a toho“. Mnohá božská jména ve své neurčité formě (např. *Ra'úf* a *Rahím*) jsou přípustná i pro člověka, protože je v neurčité formě používá i Alláh, když v súře *at-tauba* hovoří o Prorokovi (s):

20/ Nový zákon je v této knize citován podle českého ekumenického překladu, Česká biblická společnost 1985, Mezinárodní svaz gedeonů. (Pozn. překl.)

21/ Muhammad Rida al-Muzaffar píše ve své knize *Vira v ší'itský islám (Faith of Shi'a Islam)*, USA: Muhammadi Trust of Great Britain and Northern Ireland, 2. vyd., 1983): „Věříme, že *imám*, stejně jako prorok, musí být neomylný, takže nesmí dělat chyby či páchat zlo, ani uvnitř, ani navenek, a to od svého narození až do své smrti, záměrně nebo nezámyslně, protože *imámové* jsou ochránci islámu a islám je pod jejich ochranou.“ (S. 32) Viz také publikace *Islám* (Teherán: A Group of Muslim Brothers, 1973), s. 35, autor: Sayed Saeed Akhtar Rizvi.

22/ Al-Muzaffar dále tvrdí: „Trváme na tom, že schopnost *imámů* přijímat vnuknutí dosáhla nejvyššího stupně dokonalosti, a prohlašujeme, že jde o schopnost seslanou od Alláha. Díky ní je *imám* schopen rozumět informacím o čemkoli, kdekoli a kdykoli, a jeho porozumění mu bylo sesláno Alláhem najednou, takže se nemusí uchýlovat k metodologickému zdůvodňování či výuce pod vedením učitele.“

23/ Al-Chomejní uvádí: „*Imám* má jistě důstojné postavení, vznešenou funkci, stvořitelství chalífát a nadvládu a moc nad všemi atomy stvoření.“ (Ayatullah Musavi al-Khomeini, *al-Hukoomah al-Islameeyah*, Beirut: at-Talee'ah Press, arabské vyd., 1979, s. 52)

„Nyní k vám přišel Posel z vašich řad; tíží jej, že špatného se dopouštíte, neboť mu záleží na vašem dobru. A vůči věřícím je shovívavý (ra'úf), smilovný (rahím).“ (Korán 9:128)

Ovšem výrazy s určitým členem, jako *ar-Ra'úf* (Shovívavý) a *ar-Rahím* (Smilovný), se mohou používat v souvislosti s člověkem pouze tehdy, jsou-li uvozeny slůvkem 'Abd jako v 'Abdur-Ra'úf či 'Abdur-Rahím, protože v určité formě představují určitou úroveň dokonalosti, jež přísluší pouze Alláhovi. Podobně jsou zakázána jména jako 'Abdur-Rasúl (otrok posla), 'Abdun-Nabí (otrok Proroka), 'Abdul-Hussajn (otrok Hussajna) apod., protože v nich lidé jmenují sami sebe otroky a služebníky někoho jiného než Alláha. Na základě této zásady Prorok (s) zakázal muslimům oslovovat ty, kdo spadají do jejich péče, jako 'Abdí (můj otrok) či Amatí (moje otrokyně).²⁴

Tauhíd al-'ibáda – Zachování jedinečnosti v uctívání Alláha

Navzdory rozsáhlým důsledkům plynoucím z prvních dvou kategorií *tauhídu* nestačí, když pevně věříme pouze v ně, abychom splnili islámské požadavky správné víry v jedinečnost Alláha. *Tauhíd ar-rubúbijja* (zachování jedinečnosti Stvořitele) a *tauhíd al-asmá was-sifát* (zachování jedinečnosti Alláhových jmen a přívlastků) musejí být doplněny a doprovázeny třetím druhem *tauhídu*, *tauhídem al-'ibáda* – doslovně „zachováním jedinečnosti v uctívání Alláha“, aby byl celý *tauhíd* neboli víra v jedinečnost Alláha podle islámu úplná. Tento závěr je odůvodněn skutečností, že samotný Alláh jasně vysvětlil, že modláři (*mušrikún*) v Prorokově době potvrdili mnoho aspektů prvních dvou forem *tauhídu*. V Koránu Alláh vyzývá Proroka (s), aby řekl pohanům:

„Rci: ‚Kdo uštěďuje vám obživu z nebes a země? Kdo vládcem je sluchu a zraku? Kdo dává vzejít živému z mrtvého a mrtvému ze živého a kdo řídí a spravuje záležitosti všechny?‘ I odvěti: ‚Alláh.‘“ (Korán 10:31)

„Zeptáš-li se jich, kdo je stvořil, věru odvěti: ‚Alláh.‘“ (Korán 43:87)

„A když se jich zeptáš, kdo sesílá z nebe vodu a s ní zemi zemřelou oživuje, jistě ti odpoví: ‚Alláh.‘“ (Korán 29:63)

Všichni pohanští obyvatelé Mekky věděli, že Alláh je jejich stvořitelem, živitelem a jejich Pánem a Vládcem, avšak tato znalost z nich před Alláhem neučinila muslimy. Ve skutečnosti Alláh pravil:

^{24/} *Sunan Abú Dawúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1386–86, č. 4957.

„A většina z nich v Alláha nevěří, aniž by k Němu zároveň jiné nepřidružovali.“ (Korán 12:106)

Mudžáhídův²⁵ komentář k tomuto verši zní: „Jejich víra v Alláha, vyjádřená výrokem: ‚Alláh nás stvořil, Alláh nás živí a bere naše životy,‘ jim nezabránila v uctívání jiných bohů vedle Alláha.“²⁶ Z výše citovaných veršů je jasné, že tito nevěřící nevděčníci (*kuffár*) věděli o Alláhově svrchovanosti, vládě a moci. Navíc Mu oddané projevovali různé formy uctívání, jako třeba pouť *hadždž*, milodary, zvířecí oběti, přísahy a dokonce i modlitby v případech krajní nouze a přírodních katastrof. Také prohlašovali, že následují Abrahámovo náboženství. A kvůli tomuto tvrzení, Alláh zjevil verš:

„Abrahám nebyl ani židem, ani křesťanem, ale opravdovým muslimem odevzdaným do vůle Alláhovy, a nepatřil k těm, kteří k Alláhovi jiné přidružovali.“ (Korán 3:67)

Někteří pohanští obyvatelé Mekky dokonce věřili v Zmrtvýchvstání a Poslední soud, jiní zase v božskou předurčenost (*qadar*). Dostačující příklad jejich víry lze nalézt v předislámské poezii. Například básník Zuhajr údajně prohlásil:

„Buď se to odloží, zapíše do knihy a zachová pro Soudný den, nebo se to uspíší a pomstí.“

Také jsou citována slova rytíře a básníka 'Antary:

„Ó Ebile, kam utečeš před smrtí, když ti ji můj Pán na nebi předurčil?“²⁷

Přestože obyvatelé Mekky vyznávali Alláhovu jedinečnost a znali Alláha, Alláh je prohlásil za nevěřící a nevděčné (*kuffár*) a polyteisty (*mušrikún*), a to z jedno-
duchého důvodu, že vedle Alláha uctívali i jiné bohy.

A proto nejdůležitějším aspektem víry v jedinečnost Alláha je *tauhíd al-'ibáda*, zachování jedinečnosti Alláha v uctívání. Všechny formy uctívání musejí být směřovány pouze k Alláhovi, protože pouze On sám si zaslouží být uctíván, a pouze On sám může pomoci člověku v důsledku jeho modliteb. Dále je důležité, že mezi člověkem a Alláhem není potřeba mít jakéhokoli příměluce či prostředníka. Alláh zdůraznil důležitost směřovat uctívání pouze k Němu samotnému pouka-

^{25/} Mudžáhíd ibn Džubajr al-Makkí (642–722) byl nejlepším studentem Ibn 'Abbáse. Jeho Tafsír (výklad) Koránu sesbíral 'Abdur-Rahmán at-Táhir a vydal ho ve dvou svazcích pod názvem *Tafsír Mudžáhíd* – „*Mudžáhídův výklad*“ (Islámabád: Madžma'a l-Buhúth).

^{26/} Uvádí Ibn Džarír at-Tabarí.

^{27/} Citováno v knize Sulajmána ibn 'Abdul-Wahhába *Tajsír al-'Aziz al-Hamid* (Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 2. vydání, 1970, s. 34).

zem na to, že to byl hlavní účel stvoření člověka a podstata poselství přinášeného všemi proroky. Alláh říká (ve významu):

„A džiny a lidi jsem jediné proto stvořil, aby Mne uctívali.“ (Korán 51:56)

„A vyslali jsme již k národu každému posla, aby hlásal: ‚Alláha uctívejte a Tághútovi (falešným bohům) se vyhýbejte!‘“ (Korán 16:36)

Člověk není schopný pochopit účel stvoření v úplném smyslu. Člověk je smrtelná a omezená stvořená bytost, která nemůže rozumně doufat, že plně pochopí činy nekonečného Stvořitele. Proto Alláh učinil součástí lidské přirozenosti, aby Ho lidé uctívali, a seslal na zem proroky a knihy božského zjevení, aby objasnil tento aspekt účelu stvoření, který by byl člověk schopen pochopit. Tímto cílem je, jak jsme již uvedli, uctívání Alláha (*'ibáda*) a hlavním poselstvím proroků bylo uctívat pouze samotného Alláha, *tauhiđ al-'ibáda*. Z toho plyne, že nejvážnějším hříchem je *širk* neboli uctívání jiných místo Alláha nebo společně s Alláhem. V sůře *al-fátíha* neboli „Otvíratelce Knihy“, kterou je každý muslim povinen recitovat při modlitbách minimálně sedmkrát denně, v pátém verši stojí: „(Pouze) Tebe uctíváme a (pouze) Tebe o pomoc žádáme.“ (Korán 1:5) Zde se tedy jasně uvádí, že všechny formy uctívání by měly být směřovány pouze k Jedinému, jenž naše modlitby vyslyší, k Alláhovi. Prorok Muhammad (s) potvrdil koncepci jedinečnosti v uctívání Alláha, když řekl:

„Jestliže prosíte v modlitbě, prostě pouze Alláha, a pokud žádáte o pomoc, žádejte ji pouze od Alláha.“²⁸

Nepřítomnost jakékoli potřeby přimluvy či zprostředkování je dále zdůrazněna v mnoha verších, které naznačují Alláhovu blízkost k člověku:

„Když se tě (Muhammade) zeptají služebníci Moji na Mne, (řekni jim), že vpravdě jsem blízko (jim) a že vyslyším prosbu prosícího, když Mne poprosí. Nechť na výzvu Mou odpoví a nechť ve Mne věří – snad kráčet budou cestou správnou.“ (Korán 2:186)

„My stvořili jsme člověka a dobře víme, co duše jeho mu našeptává. Vždyť blíže jsme mu než jeho tepna krční.“ (Korán 50:16)

Z tohoto potvrzení jedinečnosti v uctívání Alláha nutně plyne popření všech forem přimluvy nebo přidružování jakýchkoli partnerů k Alláhovi. Pokud se někdo

28/ Vyprávěl Ibn 'Abbás a uvádí at-Tirmidzí. Viz *Čtyřicet hadisů imáma an-Nawawího* (angl. překlad), s. 68.

modlí k mrtvým, aby mu pomohli ovlivnit životy živých nebo duše již zemřelých, provinil se tak přidružováním partnerů k Alláhovi, jelikož se uctívání rozdělilo mezi Alláha a Jeho stvoření. Prorok Muhammad (s) řekl zcela jednoznačně:

„Prosebná modlitba (*du'á*) je uctívání.“²⁹

Alláh Největší a Nejslavnější pravil (ve významu):

„...Pročpak tedy uctíváte vedle Alláha něco, co vám ani neprospívá, ani neškodí?“ (Korán 21:66)

„Věřu ti, které vzýváte vedle Alláha, jsou služebníky stejnými jako vy...“ (Korán 7:194)

Když se někdo modlí k Prorokovi (s), k takzvaným svatým, k džinům nebo andělům a prosí je o pomoc nebo je prosí, aby pro ně požádali Alláha o pomoc, rovněž páchá *širk* neboli polyteismus. Formou polyteismu z hlediska tohoto druhu *tauhiđu* je i koncepce „*Ghaus-i-Azam*“ (*al-Ghauth al-A'dham*), což byl titul, jež nevědomí lidé dali 'Abdul-Qádirovi al-Džilánímu.³⁰ Tento titul doslovně znamená „největší zdroj záchrany“, resp. „ten, jenž je nejvíce schopen zachránit někoho před nebezpečím,“ a takový popis přísluší pouze Alláhovi. Když se stane neštěstí, někteří lidé vzývají tímto oslovením či titulem 'Abdul-Qádira s prosbou o jeho pomoc a ochranu, přestože již Alláh pravil:

„Jestliže se tě Alláh dotkne nějakým neštěstím, pak tě ho nikdo nezbaví kromě Něho...“ (Korán 6:17)

V Koránu stojí, že když byli Mekkáňští tázáni na důvod směřování svých modliteb k jejich modlám, odpověděli:

„My je uctíváme jen proto, aby nás co nejvíce k Alláhovi přiblížily.“ (Korán 39:3)

29/ *Sunan Abú Dawúd*, sv. 1, s. 387, č. 1474.

30/ 'Abdul-Qádir (1077–1166) byl ředitelem školy hanbalovského zákona a kláštera v Bagdádu. Jeho kázání (sebrané v *al-Fath ar-Rabbána*, Káhira, 1302) byly přísně ortodoxní s prvky mystických interpretací Koránu. Ibn 'Arabí (narozen r. 1165) ho prohlásil za nejsvatějšího muže (*al-Qutb*) svého času a tvrdil, že měl takovou hodnost, která ho postavila vysoko nad všemi bytostmi kromě Alláha. 'Alí ibn Júsuf aš-Šattanaufi (zemřel roku 1314) napsal knihu nazvanou *Bahđzat al-Asrár* (Káhira, 1304), kde 'Abdul-Qádirovi připisuje mnoho zázraků. Je podle něj pojmenován jeden súfijský řád, používající duchovní cvičení a pravidla odvozená z jeho náboženské praxe. (*Stručná encyklopedie islámu*, s. 5–7 a 202–205)

Modly používali pouze jako prostředníky, nicméně je Alláh nazval pohany právě kvůli tomuto zvyku. Muslimové, kteří trvají na modlitbách k někomu jinému než k Alláhovi, by udělali dobře, kdyby tuto skutečnost přehodnotili.

Křesťané, ovlivnění učením Saula z Tarsu (později nazvaného Pavel), prohlásili proroka Ježíše za Boha a nasměrovali své modlitby k němu a jeho matce. Katoličtí křesťané mají hromadu svatých pro každou příležitost, ke kterým se modlí v přesvědčení, že tito svatí mohou přímo ovlivnit záležitosti tohoto světa. Katolíci také používají své kněze jako přímlyvce mezi sebou a Alláhem v mylném přesvědčení, že kněží jsou díky svému celibátu a zbožnosti blíže k Alláhovi a že je proto pravděpodobnější, že je Alláh vyslyší. Většina ší'itských sekt zasvětila určité dny v týdnu a určité hodiny dne modlitbám k 'Alímu, Fátimě, Hasanovi a Husajnovi³¹, právě kvůli zkreslené víře v přímlyvce u Alláha.

Uctívání (*'ibáda*) z islámského hlediska zahrnuje více než jen postění, placení zákonných almužen (*zakát*), konání velké poutě *hadždž* a obětování zvířat. Spadají do něj také emoce jako láska, důvěra a strach, jež mají několik stupňů a všechny by měly být směřovány k Alláhovi. Alláh tyto emoce vyjmenoval a varoval nás, abychom v nich nezacházeli do extrémů:

„A přesto jsou lidé, kteří vedle Alláha uctívají jiné (bohy, lidi, zvířata, modly...) jako Jemu rovné, a milují je jako Alláha. Avšak ti, kdož uvěřili, ti v lásce své k Alláhovi jsou silnější.“ (Korán 2:165)

„Což nebudete bojovat proti lidu, jenž porušil přísahy své a usiloval o vyhnání Posla a první vás napadl? Bojíte se jich snad? Však Alláh má větší právo na to, abyste se Ho obávali, jste-li vskutku věřící.“ (Korán 9:13)

„...A na Alláha se spoléhejte, jste-li věřící!“ (Korán 5:23)

Jelikož termín *'ibáda* znamená naprostou poslušnost a Alláh je považován za nejvyššího Zákondárce, zavedení světských právních systémů, jež se nezakládají na Alláhových zákonech (*šari'a*), je aktem nevíry v Alláhem zjevené zákony a aktem víry ve správnost těchto světských legislativ. Takové přesvědčení pak stanovuje formu uctívání někoho jiného než Alláha (což je *širk*). Alláh v Koránu pravil:

„Ti, kdož nesoudí podle toho, co seslal Alláh, jsou nevděčníci (káfirún).“ (Korán 5:44)

Při jedné příležitosti Prorokův společník 'Adí ibn Hátim, jenž konvertoval z křesťanství k islámu, zaslechl Proroka (s), jak recituje verš z Koránu „Své

31/ Fátima byla nejmladší dcerou proroka Muhammada (s), jež si vzala Prorokova bratrance 'Alího ibn Abí Tálíba, a Hasan a Husajn byli jejich synové.

kněží a mnichy berou za pány vedle Alláha,³² a tak poznamenal: „Ale my jsme je neuctívali.“ Prorok (s) se k němu otočil a řekl:

„*Nezakazovali snad to, co Alláh povolil,*³³ *abyste to pak i vy považovali za zakázané? A nepovolovali snad to, co Alláh zakázal,*³⁴ *abyste to pak vy všichni povolovali?*“ *Odpověděl: „Vskutku jsme tak činili.“ Prorok (s) poté řekl: „A tímto způsobem jste je uctívali.“*³⁵

A proto značná část víry v jedinečnost uctívání Alláha si žádá zavedení islámské legislativy *šari'i*, zvláště v zemích, kde muslimové tvoří většinu populace. Alláhův zákon musí být znovu zaveden v takzvaně muslimských zemích, kde vlády vládou podle dovezených kapitalistických či komunistických ústav a kde islámské právo buď úplně vymizelo nebo bylo vytlačeno do několika mála vcelku nevýznamných oblastí. Podobně i muslimské země, kde islámské právo je zakotveno v knihách, ale řídí se světskými zákony, musí tyto zákony usměrnit v souladu s *šari'ou*, vzhledem k tomu, že pokrývá všechny aspekty života. Přijetí neislámských pravidel místo *šari'i* v muslimských zemích je aktem polyteismu (*širk*) a nevíry (*kufir*). Ti, kdo mají moc to změnit, musí tak učinit, zatímco ti, kdo tuto moc nemají, musejí veřejně vystupovat proti uplatňování světských zákonů a vyžadovat zavedení *šari'i*. A pokud ani to není možné, je nutno své neislámské vlády upřímně nenávidět a pohrdat jimi k uspokojení Alláha a udržení víry v Jeho jedinečnost (*tauhid*).

32/ Súra *at-tauba*, Korán 9:31.

33/ Křesťanští kněží zakázali oženit se s více než jednou manželkou a se sestřenicemi a bratřenci z prvního kolena. Římsktí katolíci zakázali kněžím sňatek a všem lidem zakázali rozvod.

34/ Křesťanská církev povolila konzumaci vepřového masa, krve a alkoholu. Někteří křesťané také povolili malby a sochy zobrazující Boha jako člověka.

35/ Uvádí *at-Tirmidzí*.

Kategorie polyteismu (*širku*)

Odborná práce na téma víry v jedinečnost Alláha nemůže být považována za úplnou, pokud neobsahuje pečlivou analýzu jejího opaku, tedy *širku* neboli polyteismu. Zmínili jsme se o něm už v předchozí kapitole a uvedli jsme několik příkladů, jak může být víra v jedinečnost Alláha (*tauhid*) vyhlazena. Nicméně v této kapitole se budeme zabývat polyteismem (*širkem*) jako samostatným tématem, jehož závažnost potvrdil Alláh v Koránu v sůře *an-nisá*:

„Alláh věru neodpustí, je-li k Němu přidružováno, ale odpustí, komu chce, věci jiné než toto...“ (Korán 4:48)

Jelikož hřích polyteismu popírá samotný účel stvoření člověka, pro Alláha je to největší z hříchů; ten neodpustitelný hřích.

Širk doslovně znamená partnerství, sdílení či přidružování,³⁶ ale v terminologii islámu to znamená akt přidružování společníků k Alláhovi v jakékoli formě. Následující analýza *širku* vychází ze tří rozsáhlých kategorií, které byly rozvinuty při studiu *tauhidu*. Proto jako první prostudujeme hlavní způsoby, jakými se *širk* vyskytuje v oblasti Alláhovy vlády a panství (*rubúbijja*), pak v oblasti Alláhových jmen a přívlastků (*asmá wa-sifát*) a nakonec v uctívání (*ibáda*).

Širk (přidružování) ve vládě Alláhově (*rubúbijja*)

Tato kategorie polyteismu se týká jak přesvědčení, že někdo jiný se podílí s Alláhem na panování nad stvořením jako Jemu rovný nebo skoro rovný, tak i přesvědčení, že neexistuje žádný Pán, který by vládl stvoření. Většina náboženských systémů patří k prvnímu aspektu polyteismu (podílu na Alláhově vládě), zatímco filozofové a jejich člověkem stvořené filozofie tvoří druhý aspekt (popírání existence Pána-Vládc)

36/ Wehrův slovník moderní psané arabštiny, s. 468.

A) *Širk* přidáváním jiných božstev

Do této podkategorie spadají vyznání, která uznávají hlavního Boha či Nejvyšší Bytost vládoucí stvořením, ale současně věří, že na jeho vládě se podílejí další menší bohové, duchové, smrtelníci, nebeská tělesa či pozemské předměty. Tyto systémy jsou teology a filozofy běžně označovány buď jako monoteistické (mající jediného Boha), nebo polyteistické (mající více než jednoho Boha). Podle islámu jsou však všechny tyto systémy polyteistické a mnohé z nich představují různý stupeň degenerace Alláhem zjevených poselství, z nichž všechny se původně zakládaly na *tauhidu*, víře v jedinečnost Alláha.

Nejvyšší bytí v hinduismu, *bráhma*, je pojímáno jako trvale přítomné, všeprostopující, neměnné a věčné, jako abstraktní neosobní absolutno, v němž mají všechny věci svůj počátek i konec. Naproti tomu bůh *Bráhma* je zosobněným stvořitelem vesmíru, jenž tvoří trojici s bohem ochráncem, *Višnou*, a bohem ničitelem, *Šivou*.³⁷ Polyteismus v Alláhově vládě je tedy v hinduismu realizován přenesením tvořivých, ničivých a ochranných sil na jiné bohy.

Křesťanská víra prohlašuje, že Jediný Bůh se zjevuje v třech osobách, tj. v Otci, Synu (Ježíš Kristus) a Duchu svatém. Tyto tři osoby jsou přesto chápány jako jednota, sdílející jedinou „substanci“³⁸ čili podstatu. Prorok Ježíš je povýšen na božstvo a sedí po pravici Boha a soudí svět. Svatý duch, skrze nějž v hebrejské Bibli Bůh uplatňuje svoji tvořivou sílu, se v křesťanském myšlení stává součástí Boha. Pavel udělal z Ducha svatého alter ego Krista, průvodce a pomocníka křesťanů, jenž se poprvé projevil na letnici neboli svatodušní svátky.³⁹ Tudíž polyteismus v rámci Alláhovy vlády v křesťanském přesvědčení spočívá v tom, že Ježíš a Duch svatý jsou Alláhovými společníky v Jeho vládě, a že Ježíš sám soudí svět a že křesťanům pomáhá a vede je Duch svatý.

Zoroastriáni neboli zarathuštrovcí (náboženství vyznávané Páry, potomky Peršanů v západní Indii) považují svého Boha, *Ahura Mazdu*, stvořitele všeho, co je dobré, a věří, že pouze on si zaslouhuje absolutní uctívání. Oheň je jedním ze sedmi stvoření *Ahura Mazdy*, který je považován za jeho syna nebo představitele. Avšak také se dopouštějí *širku* v Alláhově vládě skrze představy, že zlo, násilí a smrt jsou stvořením dalšího boha, jehož jméno zní *Angra Mainju* a kterého znázorňují symbolem temnoty.⁴⁰ A tak díky lidské touze nepřipisovat zlo Bohu byl zlý duch povýšen na úroveň Boha, s nímž sdílí vládu nad veškerým stvořením jako konkurující bůh.

37/ W. L. Reese, *Slovník filozofie a náboženství* (*Dictionary of Philosophy and Religion*, New Jersey: Humanities Press, 1980), s. 66–67 a 586–7. Viz také John Hinnells, *Slovník náboženství* (*Dictionary of Religions*, England: Penguin Books, 1984), s. 67–8.

38/ *Slovník náboženství*, s. 337.

39/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 231. Svatodušní svátky neboli *pentekost* je křesťanský svátek slavený sedmou neděli po Velikonocích, a to na památku sestoupení Ducha svatého na Ježíšovy učedníky.

40/ *Slovník náboženství*, s. 361–2.

V náboženství Jorubů, jež má přes deset milionů stoupců v západní Africe (zejména v Nigérii) existuje jeden nejvyšší Bůh jménem *Olorius* (Pán nebes), též *Olodumare*. Nicméně pro moderní formu tohoto náboženství je příznačné uctívání mnoha různých *Oriša* (božstev), takže v důsledku jde o striktní polyteismus.⁴¹ Jorubové tedy páchají *širk* v tom, že přesunují všechny funkce Boha na menší bohy a duchy.

Zuluové v Jižní Africe věří v jednoho Boha *Unkulunkulu*, což znamená starodávný, první, neuctívanější. Jeho hlavní specifická jména jsou *Nkosi jafezulu* (Pán nebes) a *Mvelingqanqi* (První, jenž se objevil). Jejich Nejvyšší Bytost je znázorňována jako muž, jenž spolu s ženou zemí zplodil celou lidskou rasu. Hrom a blesk jsou v náboženství Zuluů náboženskými akty Boha, zatímco nemoc a další životní trable mohou způsobovat předkové, „*idlozi*“ či „*abafansi*“ (ti, kdož jsou pod zemí). Jejich předkové také ochraňují živé, prosí o potravu, mají radost z rituálů a obětí, trestají jejich zanedbávání a zmocňují se hadačů osudu (*injanga*).⁴² Tudíž jejich polyteismus ohledně Alláhovy vlády spočívá nejen v jejich představě stvoření světa lidí, ale také v tom, že vše dobré a zlé v lidském životě připisují práci duchů svých předků.

U některých muslimů se polyteismus (*širk*) ohledně Alláhovy vlády projevuje v přesvědčení, že duše svatých a dalších zbožných lidských bytostí mohou ovlivnit záležitosti tohoto světa, dokonce i po jejich smrti. Jejich duše prý dokážou plnit naše potřeby, odvrátit pohromy a pomoci každému, kdo je přivolá. Proto uctívači hrobů připisují lidským duším božskou schopnost způsobovat různé události v tomto životě, což ve skutečnosti dokáže pouze Alláh.

Mezi mnoha súfisty (muslimskými mystiky) běžně panuje víra v „*Ridžál al-Ghajn*“⁴³, jejichž vůdce obývá místo zvané „*Qutub*“, z něhož jsou řízeny všechny záležitosti tohoto světa.⁴⁴

B) Širk popřením Alláhovy existence

Tato podkategorie reprezentuje různé filozofie a ideologie, které popírají existenci Boha, ať už výslovně nebo ve skrytu. V některých případech je totiž neexistence Boha přímo vyhlášována (ateismus), kdežto v jiných případech se zase uznává Jeho existence, ale způsob, jakým je Bůh chápán, popírá Jeho existenci (panteismus).

Existuje několik starodávných náboženských „systémů“, ve kterých Bůh neexistuje, a mezi nimi vyniká systém připisovaný Gautamu Buddhovi. Buddhismus, jakožto reformní hnutí uvnitř hinduismu stavějící se proti kastovnímu systému,

41/ Tamtéž, s. 358.

42/ Tamtéž, s. 363.

43/ Doslovně „lidé neviditelného světa“. Svět údajně trvá jen díky přimlívám celé hierarchie „odvracejících“ Svatých, jejichž počet je neměnný, a když jeden z nich zemře, okamžitě je nahrazen. (*Stručná encyklopedie islámu*, s. 582).

44/ *Stručná encyklopedie islámu*, s. 55.

byl založen v šestém století před narozením Ježíše, v tomtéž období jako džinismus. Během třetího století před narozením Ježíše se stal státním náboženstvím. Později byl asimilován hinduismem a Buddha se stal jedním z avatarů, ztělesněním Boha. Buddhismus pak zmizel z Indie, ale stal se dominantním v Číně a u dalších východních národů. Směr buddhismu zvaný *hinajána*,⁴⁵ datovaný do let 400–250 před narozením Ježíše, je ranější a striktnější verzí buddhismu, jež vznikla po Gautamově smrti, a jasně neuznává existenci žádného Boha, proto břímě spásy si nese každý jednotlivec sám.⁴⁶ Tato starší verze buddhismu se tedy dá považovat za příklad polyteismu neboli *širku* ve sféře Alláhovy vlády, protože výslovně popírá existenci Boha.

Podobně ani v učení zvaném džinismus, jež systematizoval jistý Vardhamana, neexistuje Bůh, avšak osvobozené duše dosahují částečně božství, protože se stávají nesmrtelnými a vševědouchými. S těmito osvobozenými jedinci náboženská komunita jedná jako s bohy, staví jim chrámy a uctívá jejich podobizny.⁴⁷

Dalším starodávným příkladem je faraon, jenž vládl v době proroka Mojžíše. Alláh uvádí v Koránu, že faraón popřel Jeho existenci a prohlásil před Mojžíšem a egyptským lidem, že on, faraon, je jediným opravdovým pánem veškerého stvoření. V súře *aš-šúra* Alláh cituje, co faraón řekl Mojžíšovi: „Uznáš-li jiné božstvo než mne, do vězení tě dám věru hodit!“ (Korán 26:29). Svému lidu zase řekl, podle súry *an-názi'át*: „A zvolal: ‚Já vaším pánem jsem nejvyšším.‘“ (Korán 79:24).

V devatenáctém a dvacátém století mnoho evropských filozofů vyhlásilo neexistenci Boha v rámci takzvané filozofie „smrti Boha.“ Německý filozof Philipp Mainlander (1841–1876) ve svém stěžejním díle *Filozofie spásy* (1876) konstatuje, že svět začal smrtí Boha, jelikož Bůh je principem jednoty, roztržité pluralitou světa, a principem radosti, popřené zákonem utrpení, jenž vládne světu.⁴⁸ V Prusku zase Friedrich Nietzsche (1844–1900) podpořil ideu „smrti Boha“, když navrhl teorii, že Bůh není ničím než projekcí znepokojeného svědomí člověka a že člověk je jen mostem k „nadčlověku“.⁴⁹ Jean Paul Sartre, francouzský filozof dvacátého století, rovněž opakoval myšlenku, že Bůh je mrtev. Prohlásil, že Bůh nemůže existovat, protože jde o terminologický rozpor. Podle něj je představa Boha projekcí, již člověk musí vytvářet, protože je tím, čím je.⁵⁰

V teoriích společenských vědců a filozofů devatenáctého století byla značně osvojena teorie přírodovědce Darwina (zemřel 1882), že člověk je pouze vylepšenou opicí, jelikož poskytla „vědecký“ základ pro neexistenci Boha. Podle nich se

45/ *Hinajána* jakožto „malá cesta“ je opak *mahájány*, „velké cesty“, která uctívala Buddhu jako Boha. Viz *Zen*, sv. 1, Cad Press, Bratislava 1986. (Pozn. č. red.)

46/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 72.

47/ Tamtéž, s. 262–3.

48/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 327.

49/ Tamtéž, s. 391.

50/ Tamtéž, s. 508–9.

náboženství vyvinulo z animismu⁵¹ do monoteismu, společně s předpokládaným vývojem ze společenského hlediska od nezávislého individua k národnostnímu státu a fyzického (tělesného) hlediska z opice v člověka.

Otázkám kolem stvoření se pokusili vyhnout tím, že je prohlásili za neexistující, a Alláhovu vlastnost existence bez počátku a konce připsali hmotě, kterou On stvořil. Dnešní zastánci této teorie, stoupenci Karla Marxe, jsou komunisté a vědečtí socialisté, kteří prohlašují, že původem všeho existujícího je hmota v pohybu. Dále tvrdí, že Bůh je jen výplodem lidské představivosti vytvořené vládnoucí třídou, která tak chtěla ospravedlnit svou dědičnou vládu a odvrátit pozornost utlačovaných mas od reality, v níž žily.

Dalším příkladem tohoto druhu polyteismu neboli *širku* mezi některými muslimy je přesvědčení mnohých súfistů, jako například Ibn 'Arabího, jenž prohlašoval, že existuje pouze Alláh (vše je Alláh, a Alláh je vše). Popírají samostatnou existenci Alláha a tím vlastně popírají i Jeho existenci. Tuto představu hlásal v sedmáctém století také holandsko-židovský filozof Baruch Spinoza, jenž tvrdil, že Bůh je úhrnem všech částí vesmíru včetně člověka.

Širk v Alláhových jménech a přívlastcích

Polyteismus této kategorie zahrnuje jak běžné polyteistické praktiky, kdy jsou Alláhovi dávány přívlastky Jeho stvoření, tak i praktika, kdy jsou stvořeným bytostem dávána Alláhova jména a přívlastky.

A) Polidštění

V tomto aspektu *širku* v rámci *al-asmá was-sifát* (přívlastky a jména) je Alláhovi přisuzována podoba a vlastnosti lidských bytostí a zvířat. Vzhledem k nadřazenosti člověka vůči zvířatům, modláři častěji používají k zobrazení Boha lidskou podobu. Obraz Stvořitele je proto často malován, tvarován či tesán v podobě lidských bytostí, které mají tělesné znaky těch, kdo je uctívají. Například hinduisté a buddhisté uctívají nesčetné modly v podobě asijských mužů a považují je za zjevení Boha ve stvoření. Současní křesťané věří, že prorok Ježíš byl ztělesněným Bohem – myšlenka, že se Stvořitel stal svým stvořením, je dalším dobrým příkladem tohoto typu *širku* neboli polyteismu. Je mnoho takzvaně velkých křesťanských malířů jako Michelangelo (zemřel 1565), kteří malovali portrét Boha jako starého nahého muže evropského typu s dlouhými vlajícími bílými vlasy a vousy, jak lze vidět na stropě Sixtinské kaple ve Vatikánu. Tyto obrazy jsou v křesťanském světě velice ceněny.

51/ Animismus je víra v existenci nadpřirozených sil oživujících neživé předměty a přírodu – viz Akademický slovník cizích slov, Academia Praha 1998. (Pozn. č. red.)

B) Zbožštění

Tato forma polyteismu (*širku*) se vztahuje ke případům, kdy jsou stvořeným bytostem či věcem dávána Alláhova jména a přívlastky nebo kdy si lidé tato jména a přívlastky nárokují. Například zvykem předislámských Arabů bylo uctívat modly, jejichž jména se odvozovala od Alláhových jmen. Jejich tři hlavní modly byly: al-Lát (z Alláhova jména al-Iláh, tj. Bůh), al-'Uzza (z al-'Azíz, tj. Svrchovaný) a al-Manát (převzato z al-Mannán, tj. Laskavý a Štědrý). Za života proroka Muhammada (s) existoval v Arábii také falešný prorok zvaný Jamáma, jenž použil jméno Rahmán (Milostivý), jež náleží pouze Alláhovi.

Mezi ší'itské sekty patří i nusajríja ze Sýrie, jež věří, že Muhammadův bratranec a zeť 'Alí ibn Abí Tálib byl zjevením Alláha, takže mu přisuzují mnoho Alláhových vlastností. Mezi tyto sekty patří i ismaílovci známí též jako Agha Chánis, kteří považují svého vůdce Agha Chána za ztělesnění Boha. Do této kategorie spadá i sekta drúzů z Libanonu, která věří, že chalífa al-Hákim bin Amrilláh byl posledním zjevením Alláha mezi lidmi.

Do tohoto aspektu *širku* v rámci Alláhových jmen a přívlastků lze započítat také súfisty (muslimští mystici) jako al-Halládž, kteří tvrdí, že se stávají ve spojení s Bohem jedním celkem, a tak existují jako zjevení Stvořitele uvnitř Jeho stvoření. Moderní spiritualisté a média jako Shirley Maclaineová, J. Z. Knight a další také často sobě přisuzují božství a stejně tak i celému lidstvu obecně.

Darwinova evoluční teorie je rovněž pokusem vysvětlit vývoj života a jeho forem z neživé hmoty bez zásahu Boha. Jeden z předních darwinistů dvacátého století, sir Aldous Huxley, vyjádřil tuto myšlenku následovně:

„Darwinismus odstranil představu Boha jakožto stvořitele všech organismů z celonárodní diskuse.“⁵²

Širk v uctívání Alláha

V této kategorii *širku* neboli přidružování je uctívání směřováno k někomu jinému než k Alláhovi, a odměna za uctívání se očekává od stvoření místo od Stvořitele. Stejně jako v případech předchozích kategorií má *širk* v rámci *al-'ibáda* neboli uctívání dva hlavní aspekty.

A) Aš-širk al-akbar (velký širk)

K této formě přidružování dochází ve chvíli, kdy je jakákoli forma uctívání orientována k někomu jinému než Alláhovi. Velký *širk* představuje tu nejzjevnější

52/ Citováno v knize Francise Hitchinga *Krk žirafy* (*The Neck of the Giraffe*, New York: Ticknor and Fields, 1982), s. 254, z Taxe a Callendera, 1960, sv. 3, s. 45.

formu modlářství, kvůli kterému byli na zem Alláhem sesláni proroci, aby od něj odvrátili lidi. Tuto koncepci podporuje Alláhův výrok v Koránu:

„A vyslali jsme již k národu každému posla, aby hlásal: ‚Alláha uctívejte a Tághútovi (falešným bohům) se vyhýbejte!“ (Korán 16:36)

Termín Tághút (falešní bohové) znamená cokoli, co je uctíváno vedle Alláha či místo Něj. Například láska je formou uctívání a ve své dokonalé formě by měla být směřována pouze k Alláhovi. V islámu je láska k Alláhovi vyjádřena naprostou poslušností vůči Němu. Není to ten druh lásky, který člověk cítí ke stvoření, tedy k rodičům, dětem, jídlu apod. Milovat Alláha touto pozemskou láskou znamená snížit Jej na úroveň Jeho stvoření, a to je polyteismus neboli *širk* v uctívání Alláhových jmen a přívlastků. Láska, jež je aktem uctívání, znamená totální odevzdání vlastní vůle Alláhovi. Proto Alláh řekl Prorokovi (s), aby sdělil věřícím:

„Rci: ‚Milujete-li Alláha, pak mne následujte a Alláh vás za to bude milovat.“ (Korán 3:31)

Prorok (s) také pravil svým společníkům:

„*Nikdo z vás není opravdovým věřícím, dokud mne nezačne milovat více než své dítě, svého otce a celé lidstvo.*“⁵³

Láska k Prorokovi (s) se nezakládá na lidskosti, ale božském původu jeho poselství. Proto je, stejně jako láska k Alláhovi, vyjádřena absolutní poslušností vůči jeho příkazům.

V posledním zjevení Alláh pravil:

„Kdo je poslušen Posla, je poslušen i Alláha...“ (Korán 4:80)

„Rci: ‚Poslouchejte Alláha a Posla Jeho...“ (Korán 3:32)

Jestliže člověk dopustí, aby jeho láska k někomu či něčemu stála mezi ním a Alláhem, pak jde o uctívání oné věci či člověka. Takto se mohou peníze nebo dokonce i touhy stát něčím bohem. Prorok (s) pravil:

„*Ten, kdo uctívá mince (dirham), bude navždy chudý.*“⁵⁴

53/ Vyprávěl Anas a zapsal al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, anglicko-arabské vydání, sv. 1, s. 20, č. 13) a Muslim (*Sahíh Muslim*, angl. překl., sv. 1, s. 31, č. 71).

54/ Uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, anglicko-arabské vydání, sv. 8, s. 296, č. 443).

a Alláh pravil v Koránu v súde al-furqán:

„Myslíš, že tomu, kdo si vzal jako své božstvo vášeň svou, ...“ (Korán 25:43)

Před *širkem* v uctívání jsme důrazně varováni, protože odporuje samotnému účelu stvoření, jež je vyjádřen v tomto Alláhově výroku:

„A džiny a lidi jsem jedině proto stvořil, aby Mne uctívali.“ (Korán 51:56)

Velký *širk* představuje největší akt vzpoury vůči Pánu vesmíru, a proto je i nejménějším hříchem. Je to hřích tak velký, že doslova vymaže všechny dobré skutky, které člověk může vykonat, a zaručí jeho nositeli věčné zatracení v Pekle. Proto jsou falešná náboženství založena právě na tomto druhu *širku*. Všechny člověkem stvořené systémy tak či onak vyzývají své stoupence, aby uctívali stvoření. Křesťané jsou vyzýváni, aby se modlili k člověku, Božímu proroku Ježíšovi, kterého považují za ztělesnění Boha. Katolíci mezi křesťany se modlí k Marii jako „matce Boží“, k andělům jako Michaelovi, jenž je uctíván 8. května a 29. září, kdy má sv. Michal svátek, a také k lidským svatým, ať už opravdovým, nebo vymyšleným.

Muslimové, jejichž formy uctívání spadají do tohoto druhu polyteismu, se modlí k proroku Muhammadovi (s) nebo k mystikům v súfijské hierarchii svatých, protože věří, že jejich modlitby budou vyslyšeny, ačkoli Alláh jasně v Koránu řekl:

„Rci: ‚Domníváte se snad, že až se k vám dostaví trest od Alláha či až Hodina udeří, že budete vzývat někoho jiného než Alláha? Odpovězte, jste-li pravdomluvní.“ (Korán 6:40)

B) Aš-širk al-asghar (malý širk)

Mahmúd ibn Lubajd zapsal, že Alláhův Posel (s) řekl:

„*Nejvíce ze všeho se u vás obávám malého širku.*“ Společníci se zeptali: „*Posle Alláhův, co je to malý širk?*“ Odpověděl: „*Když se předvádíte (ar-rijá), protože v Den zmrtvýchvstání, kdy budou lidé odměňováni, Alláh řekne: ‚Jděte za těmi, kvůli kterým jste se v pozemském životě předváděli, a uvidíte, jestlipak se u nich dočkáte nějaké odměny.*““⁵⁵

Mahmúd ibn Lubajd také vyprávěl: „Prorok (s) vyšel před lidí a zvolal:

55/ Uvádí Ahmad, at-Tabarání a al-Bajhaqí v *az-Zuhd*. Viz *Tajsir al-'Azíz al-Hamid*, s. 118.

„Lidé, dávejte si pozor na tajný širk!“ „Posle Alláhův, co je to tajný širk?“ ptali se lidé. Odpověděl: „Když někdo povstane k modlitbě a snaží se ji vykonat co nejkrásněji, protože se na něj lidé dívají – to je tajný širk.“⁵⁶

Předvádění se (ar-rijá)

Předvádět se neboli provozovat *ar-rijá* znamená praktikovat nějakou formu uctívání s tím účelem, aby nás viděli lidé a aby nás chválili. Tento hřích ruší všechna pozitiva plynoucí z tohoto zbožného skutku a vede k přísnému potrestání provinilce. Jde o obzvláště nebezpečný zlovyk, protože je pro člověka přirozené toužit po chvále od druhých lidí a mít z ní radost. Dělat zbožné skutky za účelem zanechat dojem na druhých lidech anebo kvůli jejich pochvale je tedy hřích, který si zasluhuje maximální obezřelost. Toto nebezpečí je velice důležité zejména pro věřící, jejichž cílem je provádět všechny činnosti v životě tak, aby byly zbožnými činy zasvěcenými Alláhovi. Pravděpodobnost, že poučený a opravdový věřící spáchá velký širk, je malá, protože jeho nástrahy jsou očividné. Avšak pravděpodobnost spáchání *ar-rijá* neboli předvádění je stejně veliká u opravdového věřícího jako u kohokoli jiného, protože jde o něco velmi skrytého. Stačí jen změna úmyslu a je to. Motivační faktory jsou zde rovněž velmi silné, jelikož potřeba vypadat dobře vychází z vnitřní přirozenosti člověka. Právě na to narážel Ibn ‘Abbás, když pravil: „Širk je skrytější než černý mravenec lezoucí na černém kameni uprostřed bezměsíčné noci.“⁵⁷

Proto musíme být velmi opatrní a zajistit, aby naše úmysly byly od počátku čisté a zůstaly čisté i během konání jakýchkoli zbožných skutků. Dobrou pojistkou je vyřčení Alláhova jména před veškerými důležitými činnostmi, jak přikazuje islám. Prorok (s) také předepsal provádět sérii proseb (du‘á) před a po každé přirozené, rutinní činnosti, jakou je jídlo, pití, spaní, pohlavní styk a dokonce i návštěva toalety, a to s cílem proměnit tyto každodenní návyky v akty uctívání a vyvinout v muslimech intenzivní uvědomění si Alláha. Je to právě toto uvědomění (bohabojnost), které se nazývá *taquá*, jenž zajišťuje, aby naše úmysly zůstaly úplně čisté.

Prorok (s) nám také poskytl ochranu před nevyhnutelnými akty širku, když nás naučil určité modlitby, jež lze říkat při kterékoli příležitosti. Abú Músá vyprávěl:

„Jednou Posel Alláhův (s) při kázání pravil: „Lidé, obávejte se širku, protože je skrytější než lezoucí mravenec.“ Lidé, u kterých si Alláh přál, aby se zeptali, se zeptali: „A jak se tomu máme vyhnout, Posle Alláhův, když je

56/ Uvádí Ibn Chuzajma.

57/ Zaznamenáno Ibn Abí Hátimem a citováno v *Tajsir al-‘Aziz al-Hamid*, s. 587.

to skrytější než lezoucí mravenec?‘ Odpověděl: „Řekněte: Alláhumma inná na ‘údhhu bika an nušrika bika šaj’an na ‘lamuh, wa nastaghfiruka limá lá na ‘lamuh (Alláhu, obracíme se k Tobě v ochranu před vědomým spácháním širku a prosíme Tě o odpuštění za to, o čem nevíme.)“⁵⁸

V následujících kapitolách se budeme podrobněji zabývat nejvýznamnějšími oblastmi, v nichž se širk ve všech třech svých aspektech vykytuje nejčastěji.

58/ Uvádí Ahmad a at-Tabaráni.

Alláhova úmluva s Adamem

Posmrtný mezistav (barzach)

Islám neuznává hinduistickou víru v reinkarnaci či převtělování neboli stěhování duší, podle které duše obývají po tělesné smrti nová těla.⁵⁹ Někteří z těch, kdo přijali tuto doktrínu, věří v princip známý jako *karma*,⁶⁰ podle nějž skutky, které člověk nahromadí ve svém životě, určí stav, v jakém bude znovuzrozen. Když je člověk špatný, narodí se znova v lůně ženy z nižší kasty, tj. nižší společenské třídy, a pak musí konat dobré skutky, aby se mohl znovu narodit na vyšší úrovni. Jestliže byl v životě dobrý, narodí se v lůně ženy z vyšší kasty jako zbožný nebo svatý muž a dále pokračuje ve znovuzrození ve vyšší a vyšší kastě a je čím dál svatější, až dosáhne dokonalosti jako člen kasty bráhmanů. Když se stane dokonalým, cyklus jeho znovuzrození skončí, jeho duše se rozpustí a znovu sjednotí s duší světa, *bráhmou*, v procesu známém jako „nirvána“.

Podle islámu a všech božsky zjevených poselství, když někdo na zemi zemře, tak se opět narodí až v Den zmrtvýchvstání. Po konci světa celé lidstvo povstane z mrtvých, aby bylo souzeno Alláhem, Největším Soudcem a jediným Stvořitelem, jenž si zaslouhuje uctívání. Od chvíle smrti až do vzkříšení se člověk nachází v mezistavu, kterému se arabsky říká „*barzach*“.⁶¹ Možná se někomu zdá divné, že někdo umřel před tisíci lety, a pak bude čekat tisíce let, než bude znovu vzkříšen, avšak Prorok (s) pravil, že smrt každého člověka je počátkem jeho znovuzrození.

59/ Toto přesvědčení přejala i některé ismailovské ší'itské sekty jako *drúzové* z Libanonu a *musajrité* (*alawité*) ze Sýrie. (Viz Stručná encyklopedie islámu, s. 94–5, 454–5).

60/ *Karma* v prvotním významu znamená čin nebo skutek. V druhotném smyslu slova to znamená i účinek tohoto činu, anebo úplný souhrn účinků minulých činů. Ve védě *Čandogja upanišad* stojí, že ti, jejichž minulé skutky byly dobré, se po smrti narodí z lůna ženy z vyšší kasty bráhmanů, zatímco ti, jejichž skutky byly špatné, se znovu zrodí z lůna ženy vyvržené ze společnosti. (Viz *Slovník náboženství*, s. 180).

61/ Doslovně „rozdělení, příčka, přehrada“. Alláh pravil: „Dokud k jednomu z nich nepřijde smrt a on zvolá: 'Pane můj, pošli mne zpátky na zemi, možná že vykonám něco dobrého v tom, co jsem zanedbal!' Však pozor! Toto jsou jen slova, jež pronáší, avšak za nimi stojí zábrana (*barzach*) až do dne, kdy budou vzkříšeni.“ (Korán 23:99–100)

Čas existuje jenom pro ty, kdo žijí na zemi. Jakmile člověk zemře, opustí zónu času a tisíc let uplyne jako mrknutí oka. Alláh znázornil tuto skutečnost v příběhu, který vypráví v sůře *al-baqara* o jednom muži, jenž pochyboval o Alláhově schopnosti vzkřísit celou vesnici, přivést ji zpátky k životu po smrti. A tak ho Alláh přiměl zemřít na sto let, a když ho vzkřísil, zeptal se ho, jak dlouho „spal“. Muž odpověděl: „Asi tak den nebo část dne.“ (Korán 2:259). Podobně lidé, kteří se vzbudí z dlouhého kómatu, si často myslí, že neuplynul žádný čas nebo jen krátká doba. Člověk často spí několik hodin a po probuzení má pocit, že zavřel oči jen na chvíli. Takže nemá smysl představovat si, jak čekáme celá staletí ve stavu zvaném *barzach*, protože čas v tomto stavu nehraje žádnou roli.

Pre-existence

Přestože islám odmítá představu o neustálém převtělování duše, nicméně uznává, že duše každého dítěte začala existovat už před zrozením na zemi.

Prorok (s) vyprávěl:

„Když Alláh stvořil Adama, přijal od něj slib na místě zvaném *Na'mán* v *Den 'Arafa*,⁶² pak z něj vyňal všechny jeho potomky, kteří se narodí až do konce světa, generaci za generací, a postavil je před sebe, aby i od nich přijal přísahu. Tváří v tvář k nim promluvil: ‚Což nejsem váš Pán?‘ A oni všichni odpověděli: ‚Ano, to dosvědčujeme.‘ Alláh pak vysvětlil, proč nechal dosvědčit celé lidstvo, že je jejich Stvořitelem a jejich jediným a opravdovým Bohem hodným uctívání. Pravil: ‚To jen pro případ, že byste vy, lidstvo, řekli v *Den zmrtvýchvstání*: ‚Nebyli jsme si ničeho vědomi a neměli potuchy, že Ty, Alláh, jsi náš Stvořitel. Nikdo nám neřekl, že máme uctívat pouze Tebe.‘ Alláh dále vysvětlil, že od nich přijal slib i pro případ, že by se někdo vymlouval: ‚To otcové naši věru již před námi k Alláhu přidružovali a my jsme jen potomky jejich pozdějšími. Což nás chceš zahubit za to, co dělali ti, kdož nicotného se přidržovali?‘“⁶³

Takto Prorok (s) vysvětlil verše sůry *al-a'raf*, v nichž Alláh pravil:

„A vzpomeň, když Pán tvůj vyňal potomstvo všechno ze synů Adamových, jež vzešlo z beder jejich, a dal jim svědčit o nich samých a řekl: ‚Což nejsem Já Pánem vaším?‘ I odpověděli: ‚Ano, to dosvědčujeme!‘ To proto, abyste neřekli v *Den zmrtvýchvstání*, že jsme si toho nebyli nikdy vědomi. Anebo abyste

62/ Devátý den dvanáctého lunárního měsíce *dzú l-hidždža* je znám jako *Den 'Arafa*.

63/ (Korán 7:173) Celý tento příběh vychází ze spolehlivého, autentického vyprávění Ibn 'Abbáse, jež uvádí Ahmad, viz *Silsilah al-Ahádiith as-Sahihah* od al-Albáního (Kuvajt: ad-Dár as-Salafija, a Ammán: al-Maktabah al-Islámija, 2. vyd., 1983), sv. 4, s. 158, č. 1623.

neřekli: „To otcové naši věru již před námi k Alláhu přidruzovali a my jsme jen potomky jejich pozdějšími. Což nás chceš zahubit za to, co dělali ti, kdož nicotného se přidruzovali?“ (Korán 7:172–3)

Tento verš a jeho vysvětlení z úst Proroka (s) potvrzují skutečnost, že každý je odpovědný za svoji víru v Alláha a v Soudný den nebudou přijímány žádné výmluvy. Každá lidská bytost má ve své duši vtisknutou víru v Alláha a Alláh ukazuje každému modláři během jeho života znamení, že jeho modla není Alláh. A proto každá duševně zdravá lidská bytost má za povinnost věřit v Alláha, jenž se liší od svého stvoření, tj. není v něm zjevný.

Prorok (s) dále řekl:

„Alláh pak umístil mezi oči každého člověka světylko ukazující jeho ímán neboli víru a ukázal je všechny Adamovi. Adam užasl při pohledu na takovou spoustu bytostí se světylky mezi očima a zeptal se Alláha: ‚Ó Pane, kdo je to?‘ Alláh mu vysvětlil, že to jsou jeho potomci. Adam se pak zadíval na jednoho z nich, jehož světlo ho zaujalo, a zeptal se, kdo to je. Alláh řekl: ‚To je muž jménem Dáwúd (David) z posledního národa mezi tvými potomky.‘ Adam se pak zeptal, kolik je mu let, a když mu Alláh řekl, že šedesát, prohlásil: ‚Ó Pane, prodluž mu jeho věk tím, že mi ubereš čtyřicet let.‘ Jenže když Adam dosáhl konce života a přišel za ním anděl smrti, Adam se podívil: ‚Copak mi nezbyvá ještě čtyřicet let?‘ Anděl odpověděl: ‚Copak jsi je nedal svému potomku Dáwúdu?‘ Adam to však popřel, a jeho potomci popřeli svůj slib daný Alláhovi. Adam později zapomněl na svoji úmluvu s Alláhem a stejně tak na to zapomněli jeho potomci a všichni pak sešli na scesti.“⁶⁴

Adam pojezdil ze zakázaného stromu, právě protože zapomněl na slib daný Alláhovi a protože se nechal podvodně zlákat satanem, a většina lidstva pak přestala dbát na svůj závazek, že budou věřit v Alláha a uctívat pouze Jeho samotného, a začali uctívat stvoření.

Poté Prorok (s) pokračoval:

„Alláh pak ukázal na několik potomků, které vyňal z ledví Adama a jeho dětí, a pravil: ‚Tyto lidi jsem stvořil pro Ráj a jejich skutky budou skutky obyvatel Ráje.‘ Potom ukázal na zbytek a řekl: ‚Tyto lidi jsem stvořil pro Oheň pekel, a tak budou konat skutky obyvatel Pekla.‘“ Když to Prorok (s) dopověděl, jeden z jeho společníků se zeptal: „Posle Alláhův, jaký má tedy smysl dělat dobré skutky?“ Prorok (s) odpověděl: „Když Alláh stvoří

64/ Podle autentického vyprávění Abú Hurajry uvádí at-Tirmidzí (*Sahih*, viz poznámka pod čarou 221, s. 241, v *al-'Aqida at-Taháwija*, 8. vydání, 1985, ed. al-Albání).

svého služebníka pro Ráj, pomáhá mu dělat skutky obyvatel Ráje, dokud při konání jednoho z těchto skutků nezemře, a pak jde díky tomu do Ráje. Avšak když stvoří člověka pro Peklo, usnadní mu dělat skutky jeho obyvatel, dokud při jejich vykonávání nezemře, a pak jde kvůli tomu do Pekla.“⁶⁵

Toto Prorokovo prohlášení neznamená, že lidé nemají svobodnou vůli či volbu mezi dobrem a zlem, protože kdyby tomu tak bylo, Soudný den, odměny a tresty by postrádaly smysl. Když Alláh někoho stvoří pro Ráj, tak to znamená, že stvořil osobu, u které ví ještě před jejím stvořením, že bude patřit mezi lidi Ráje, protože si zvolí víru místo nevíry a dobro místo zla.

Jestliže někdo upřímně věří v Alláha a snaží se konat dobro, Alláh mu dá mnoho příležitostí, jak zdokonalit svoji víru a znásobit množství dobrých skutků. Alláh nikdy nepůsobí promarnění upřímné víry, i když věřící sejde z cesty, jelikož mu Alláh bude pomáhat se na ni vrátit. Alláh takového člověka možná potrestá v tomto životě, když sejde z pravé cesty, aby mu připomněl jeho chyby a probudil ho, aby mohl vykonat nápravu. Alláh je dokonce tak milostivý, že vezme upřímně věřícímu člověku život při konání nějakého dobrého skutku, aby mu zajistil zařazení mezi šťastné obyvatele Ráje. Pokud však někdo nevěří v Alláha a odmítá zbožný život, Alláh mu usnadní konání špatných skutků. Alláh mu dopřeje úspěch, když koná zlo, a to ho povzbudí ke konání ještě více zla, dokud v tomto hříšném rozpoložení nezemře, a pak je na základě svých špatných skutků hozen do věčného Ohně.

Přirozená víra v Alláha (fitra)

Jelikož Alláh přiměl všechny lidské bytosti přísahat na Jeho jedinečnost, když stvořil Adama, tato přísaha je vtisknuta do lidské duše ještě předtím, než vstoupí do plodu v pátém měsíci těhotenství. Takže když se dítě narodí, je vybaveno přirozenou vírou v Alláha. Tato přirozená víra v Alláha se arabsky nazývá *fitra*.⁶⁶ Je-li dítě ponecháno ve svém vývoji samo, vyroste s vědomím Alláha v Jeho jedinečnosti, jenomže všechny děti jsou přímo nebo nepřímo ovlivňovány tlaky svého okolí. Prorok (s) informoval, že Alláh pravil:

„Stvořil jsem své služebníky, aby následovali správnou cestu, ale ďáblové je svedli na scesti.“⁶⁷

65/ Podle autentického vyprávění 'Umara ibn al-Chattába uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1318, č. 4686) a at-Tirmidzí a Ahmad (viz poznámka pod čarou č. 220, s. 240 v *al-Albáního al-'Aqida at-Taháwija*, 8. vydání, 1984).

66/ *Al-'Aqida at-Taháwija*, (8. vydání, 1984), s. 245.

67/ *Sahih Muslim* (angl. překl.), sv. 4, s. 1488, č. 6853.

Prorok (s) rovněž pravil:

„Každé dítě se narodí ve stavu přirozené víry (fitra), ale jeho rodiče z něj udělají žida nebo křesťana. Podobá se to tomu, když zvíře porodí normální potomky. Viděli jste někdy mládě, které by se narodilo zmrzačené, než je zmrzačíte vy?“⁶⁸

Takže stejně jako se tělo dítěte podrobuje fyzickým zákonům, které vložil Alláh do přírody, tak se jeho duše přirozeně podrobuje skutečnosti, že Alláh je jejím Pánem a Stvořitelem. Jenže rodiče donutí dítě kráčet jejich vlastní cestou a dítě není v raných fázích života dostatečně silné, aby dokázalo rodičům vzdorovat. Náboženství, ke kterému se v této fázi dítě přidá, je vlastně jen otázkou rodinného zvyku a výchovy, a Alláh je proto za to nečiní zodpovědným a netrestá. Když však tento mladý člověk dospěje a objeví jasné důkazy falešnosti tohoto náboženství, jako dospělý člověk musí následovat opravdové poselství od Alláha založené na poznání a rozumu.⁶⁹ V této chvíli se ďáblové ze všech sil snaží přesvědčit mladého člověka, aby zůstal u původní víry anebo aby sešel ještě více na scestí. Lákají ho k mnoha špatnostem a on musí žít uprostřed boje mezi svou přirozenou vírou a svými touhami, aby našel správnou cestu. Jestliže zvolí svoji přirozenou víru neboli *fitru*, Alláh mu pomůže překonat jeho touhy, i když mu to může trvat celý zbytek života, než jim unikne. Proto mnoho lidí přijímá islám až v pozdním věku, i když většina k němu inklinuje již dříve.

Kvůli těmto mocným faktorům bránícím přirozené víře Alláh vyvolil některé ctnostné lidi a jasně jim zjevil správnou cestu v životě. Tito lidé, kterým říkáme proroci, byli sesláni, aby pomohli naší přirozené víře přemoci své nepřátele. Všechny pravdy a dobré zvyky přítomné v současných společnostech po celém světě vycházejí z jejich učení, a kdyby nebylo jejich učení, na světě by nebyl mír ani bezpečí. Například většina zákonů západních zemí se zakládá na „deseti příkázáních“ proroka Mojžíše, jako například „Nepokradeš“ nebo „Nezabiješ“ apod., i když se jejich vlády prohlašují za světské, odtržené od vlivu náboženství.

Proto je povinností člověka jít cestou proroků, jelikož je to jediná cesta, která je skutečně v harmonii s přirozeností člověka. Člověk by si také měl dávat velký pozor, aby nedělal věci jenom proto, že je dělali rodiče a rodiče jeho rodičů, zvláště když ví, že jde o špatné zvyklosti. Když nebude následovat pravdu, bude patřit ke svedeným lidem, o nichž Alláh říká v Koránu v súře *al-baqara*:

„A když je jim (nevěřícím) řečeno: ‚Následujte to, co Alláh seslal!‘, odpovídají: ‚Nikoliv, my budeme následovat zvyklosti, jež u otců svých jsme našli.‘ Avšak

68/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 4, s. 1398, č. 6423) a al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, angl.-arab. vydání, sv. 8, s. 389–90, č. 597).

69/ *Al-'Aqida at-Taháwija* (5. vyd., 1972), s. 273.

což když otcové jejich ničemu nerozuměli a nebyli správnou cestou vedeni?“ (Korán 2:170)

Alláh nám zakazuje poslouchat rodiče, chtějí-li po nás dělat něco, co se příčí cestě proroků. V Koránu v súře *al-'ankabút* pravil:

„A radu jsme dali člověku být dobrý vůči svým rodičům; přimějí-li tě však, abys ke Mně přidružoval to, o čem nemáš žádného vědění, pak je neposlouchej.“ (Korán 29:8)

Rození muslimové

Ti, kdo měli to štěstí, že se narodili v muslimských rodinách, si musejí uvědomovat, že všem těmto „muslimům“ není automaticky souzen Ráj, protože Prorok (s) nás varoval, že značná část muslimského národa bude následovat židy a křesťany tak věrně, že kdyby všichni zalezli do ještěřčí díry, muslimové polezou za nimi.⁷⁰ Také pravil, že před Dnem posledního soudu budou někteří muslimové uctívat modly.⁷¹ Všichni tyto muslimové budou mít muslimská jména a budou se považovat za muslimy, ale nebude jim to v Den zmrtvýchvstání nic platné. Dnes jsou na světě muslimové, kteří se modlí k mrtvým, nad hroby staví mauzolea a mešity, a dokonce u nich konají uctívací rituály. Dokonce jsou na světě takoví, kteří se vydávají za muslimy a uctívají 'Alího jako Alláha.⁷² Někteří si z Koránu udělali talisman pro štěstí, který si věší na řetízky kolem krku, do aut nebo na přívěšky ke klíčům. A proto ti, kdo se narodí do muslimského světa a slepě následují jakékoli zvyklosti a přesvědčení svých rodičů, se musejí zastavit a zamyslet, zdali jsou muslimy pouhou náhodou, anebo zdali jsou muslimy na základě vlastní volby. Je islám to, co dělali nebo dělají jejich rodiče, kmen, země nebo národ, anebo je to, co učí Korán a co dělal Prorok (s) a jeho společníci?

Závazek

Závazek, který dal člověk Alláhovi během pre-existence, zněl tak, že bude uznávat Alláha jako svého Pána a nebude směřovat žádné formy uctívání k jiným než Jemu. To je základní význam slova *šaháda* neboli vyznání víry, které musí každý učinit, aby se stal plnoprávným muslimem, a jež zní: *Lá iláha illa 'lláh* (není boha

70/ Vyprávěl Abú Sa'íd al-Chudrí a uvádí al-Bucháří a Muslim (*Sahih al-Bucháří*, angl.-arab. vydání, sv. 9, s. 314–5, č. 422, a *Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 4, s. 1403, č. 6448).

71/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí al-Bucháří a Muslim. (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 4, s. 1506, č. 6944 a 6945, a *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 178, č. 232.)

72/ *Nusejrité* ze Sýrie a *drúzové* z Palestiny a Libanonu.

kromě Alláha). Také se tomu říká *kalimat at-tauhid* neboli vyhlášení Alláhovy jedinečnosti. Toto dosvědčení Alláhovy jedinečnosti v tomto životě je pouze potvrzením prapůvodního prohlášení provedeného na duchovní úrovni. Avšak jedna otázka zůstává nezodpovězena: Jak má být tento závazek naplněn?

Tento závazek se naplňuje tím, že upřímně věříme v *tauhid* neboli jedinečnost Alláha a tuto víru uvádíme do praxe v denním životě. *Tauhid* uvádíme do praxe tím, že se vyhýbáme všem druhům *širku* čili stavění někoho nebo něčeho na roveň s Alláhem, a tím, že důkladně následujeme posledního posla, kterého nám Alláh seslal jako praktický a živý příklad života založeného na zásadách *tauhidu*. Jelikož člověk prohlásil, že Alláh je jeho Pán, musí pak považovat za zbožné a ctnostné skutky pouze ty, které určil jako zbožné Alláh a Jeho Posel (s), a totéž platí pro skutky špatné. Když se tím člověk řídí, uvádí *tauhid* do praxe na racionální úrovni. Tato metoda je důležitá, protože skutek se může zdát být dobrý, i když je v podstatě špatný. Tak například se povídá, že když chce chudý člověk něco po králi, je lepší nejprve kontaktovat prince nebo někoho blízkého králi, aby se za něj přimluvil. Na tom se zakládá také myšlenka, že když někdo chce, aby Alláh opravdu vyslyšel jeho modlitby, měl by se modlit k Prorokovi nebo nějakému svatému, aby za něj poprosil Alláha, protože on sám je příliš znečištěn hříchy, jež páchá každý den. To se zdá být logické, ale jak Alláh, tak Jeho Posel (s) jasně řekli člověku, že se má modlit přímo k Alláhovi bez jakéhokoli přimluvice či prostředníka.

Alláh pravil v Koránu (ve významu):

„Vzývejte Mne a Já vás vyslyším!“ (Korán 40:60)

A Prorok (s) pravil:

„Jestliže prosíte v modlitbě, prostě jenom Alláha, a jestliže hledáte pomoc, hledejte ji pouze u Alláha.“⁷³

Podobně skutek může vypadat jako špatný, i když je ve skutečnosti dobrý. Například někdo může namítnout, že useknutí ruky za krádež je barbarské, nebo že zbičování za pití alkoholu je nelidské, a tak může takové tresty považovat za příliš tvrdé a tedy vůbec ne dobré, a přitom jde o tresty nařízené Alláhem a Jeho Prorokem, a jejich dobrý vliv na společnost mluví sám za sebe.

Proto závazek k Alláhovi může být naplněn muslimem pouze na základě jeho volby, a to bez ohledu na to, jestli jeho rodiče byli muslimy nebo ne, a do praxe se uvádí plněním zásad samotného islámu. Základem islámu je přirozená víra v Alláha (*fitra*), takže když člověk praktikuje islám v celé jeho úplnosti, jeho

vnější činnosti a skutky budou v souladu se samotnou přirozeností, v níž Alláh stvořil naši vnitřní bytost. A když dojde k tomuto sladění, člověk sjednocuje svoji vnitřní bytost s vnější, což je klíčový aspekt *tauhidu*. Výsledkem je pak zrození opravdu zbožného člověka, jenž se podobá Adamovi, kterému se museli z Alláhova příkazu klanět andělé a kterého Alláh vyvolil, aby vládl na zemi. Protože pouze člověk, který žije vírou v Alláha, může soudit a vládnout zemi s opravdovou spravedlností.

73/ Vyprávěl Ibn 'Abbás a uvádí at-Tirmidzí, viz *Čtyřicet hadisů imáma an-Nawawího*, angl. překl., s. 68.

Talismany a znamení

V první kapitole na téma víry v jedinečnost Alláha (*tauhid*) jsme definovali *tauhid ar-rubúbijja* neboli *tauhid* ve sféře Alláhovy vlády jako uznání Alláha jakožto Stvořitele a Živitele vesmíru ve všech vztazích člověka k Němu. Stvoření, spravování a konečné zničení vesmíru a všeho, co obsahuje, jsou nařizeny Alláhem, a jak štěstí, tak i neštěstí se dějí na základě Alláhovy vůle. Člověk si však v každé době kladl otázku: Existuje způsob, jak se dozvědět předem, jestli přijdou dobré nebo zlé časy? Neboť v případě, že existuje způsob poznání budoucnosti, můžeme se neštěstí vyhnout a úspěch máme zaručen. Od počátku věků někteří jedinci lživě tvrdili, že mají přístup ke skrytému poznání, a tak byli obklopani nevědomými masami lidí, kteří jim platili závratné částky, aby jim prozradili něco z těchto životně důležitých informací. Některé z metod vymyšlených k odvrácení neštěstí se staly běžně známými, a proto lze výskyt talismanů pro štěstí, o kterých se zmiňujeme v této kapitole, nalézt ve většině společností. Stejně tak vešly v obecnou znalost některé z údajných tajných způsobů poznávání osudu, a tak jsou ve všech civilizacích známy interpretace nejrůznějších druhů dobrých a špatných znamení. Existuje nicméně určitý soubor vědomostí, které zůstaly tajné a předávaly se z generace na generaci v různých formách okultních umění, jakým je předpovídání osudu a magie.

Je velice důležité udělat si jasnou představu, jaký názor má na tyto praktiky islám, protože jde o velice rozšířený jev v lidské společnosti. Možná ještě důležitější je skutečnost, že při jejich nesprávném pochopení by muslim mohl upadnout do velkého hříchu *širku*, jenž je u kořene těchto praktik. V příštích čtyřech kapitolách podrobněji prozkoumáme vztah islámu k těmto přesvědčením, která odporují jedinečným Alláhovým přívlastkům (*sifát*) a podporují uctívání (*ibáda*) stvoření. Každá praktika a přesvědčení budou analyzovány na základě Koránu a Prorokovy cesty – sunny, a ti, kdo upřímně usilují o víru v jedinečnost Alláha, se jako vodítko dozví příslušné islámské zákony.

Talismany

Mezi Araby v době proroka Muhammada (s) byl rozšířen zvyk nosit náramky na pažích, přívěšky, náhrdelníky z korálek a mušlí apod. jako talismany odvracející zlo a přinášející štěstí. Talismany a amulety lze nalézt v nejrůznějších formách ve všech náboženstvích na zemi. Jak jsme již uvedli v předchozích kapitolách, víra v talismany a amulety odporuje opravdové víře ve vládu Alláha (*rubúbijja*), protože se stvořeným předmětům přisuzuje moc odvrátit zlo a přinést štěstí. Islám se odjakživa stavěl proti veškerým projevům takového přesvědčení, jež se objevilo v Arabii během života posledního Proroka (s), proto bylo nezbytné postavit základy, na nichž by bylo možné podobná přesvědčení a praktiky zavrhnout a zakázat, kdekoli a kdykoli by se později objevily. Tato přesvědčení totiž poskytovala ideologickou základnu pro uctívání model ve většině pohanských společností – už samotné amulety představují druh modlářství. Tento vztah je dobře vidět v katolické větvi křesťanství, kde je prorok Ježíš (s) zbožštěn, jeho matka Marie a svatí jsou uctíváni, a lidé si schovávají doma nebo nosí s sebou pro štěstí obrázky, sošky a medailonky s jejich představovanými podobiznami.

Když lidé v Prorokově době přijali islám, často si s sebou přinesli víru v talismany známé arabsky jako *tamá'im* (jedn. č. *tamíma*). Proto je známo mnoho výroků, ve kterých Prorok (s) tyto zvyky striktně zakazuje. Ocitujme několik příkladů:

‘Imrán ibn Husajn vyprávěl:

„Když jednou Prorok (s) zahlédl na paži jednoho muže mosazný náramek, řekl mu: ‚Běda tobě! Co je to?‘ Muž odpověděl, že ho to chrání před nemocí zvanou *al-wáhina*.⁷⁴ Prorok (s) na to opáčil: ‚Zahod' to, neboť to jen zhorší tvou chorobu. A kdybys zemřel s tímto náramkem na paži, nikdy bys neuspěl.‘“⁷⁵

Z toho plyne, že nemocní i zdraví mají zakázáno nošení měděných, mosazných nebo železných náramků, přívěšků a prstýnků, pakliže tak činí ve víře, že tím odvrátí nebo vyléčí nějakou chorobu. Tento zákaz se vztahuje i na léčení nemocí zakázanými prostředky, o kterých Prorok (s) řekl:

„Léčte se navzájem ze svých nemocí, ale nepoužívejte při léčbě zakázané věci.“⁷⁶

74/ Slabost, pravděpodobně se jedná o artritidu.

75/ Uvádí Ahmad, Ibn Mádža a Ibn Hibbán.

76/ Uvádí Abú Dávúd (*Sunan Abú Dávúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1087, č. 3865) a al-Bajhaqí.

Abú Wáqid al-Lajthí také vzpomínal:

„Když se Posel Alláhův (s) vydal do Hunajnu,⁷⁷ prošli kolem stromu zvaného Dhátu Anwát neboli ,ten, na nějž se věší věci‘. Modláři měli ve zvyku věšet na jeho větve své zbraně, aby měli štěstí. Někteří z jeho společníků, kteří byli v islámu noví, požádali Proroka (s), aby jim určil podobný strom. Prorok (s) odpověděl: ‚Subhánalláh – Sláva Alláhovi! To je přece totéž, jako když Mojžíšovi jeho lidé řekli: ‚Udělej nám božstvo podobné božstvům, které mají oni!‘⁷⁸ Při Tom, v jehož rukou má duše spočívá, všichni budete následovat cestu těch, kdo byli před vámi.‘“⁷⁹

V tomto výroku neboli *hadisu* Prorok (s) nejenže odmítá víru v talismany pro štěstí, ale také předpovídá, že muslimové budou napodobovat zvyky židů a křesťanů. Např. oslavy Prorokových narozenin (*maulid*) napodobují křesťanské vánoce nebo víra mnoha muslimů ve svatě a jejich přimluva u Alláha se v podstatě ničím neliší od podobné víry panující v křesťanství. Proctví se naplnilo!

Prorok (s) také upozornil na závažnost nošení amuletů, když vyzval Alláha, aby proklel ty, kdo je nosí. ‘Uqba ibn ‘Ámir vyprávěl, že Prorok (s) jednou pravil:

„Kéž Alláh způsobí neúspěch a neklid všem, kdo nosí talismany anebo je dávají druhým.“⁸⁰

Prorokovi společníci se přísně drželi jeho zákazů ohledně talismanů a amuletů, a proto existuje mnoho záznamů situací, kdy se otevřeně postavili proti těmto zvyklostem ve společnosti i ve vlastních rodinách, kdykoli se objevily. ‘Urwa vyprávěl, jak Prorokův společník Hudhajfa navštívil jednoho nemocného muže, a když zahlédl na jeho paži náramek, strhl mu ho a rozlomil. Potom zarecitoval verš: „Mnozí z nich v Alláha nevěří, aniž by k Němu zároveň jiné nepřidružovali.“ (Korán 12:106)⁸¹ Při jiné příležitosti se dotkl paže jednoho nemocného muže a nahmatal na ní náramek udělaný ze šňůrky, a když se zeptal, co to je, nemocný odpověděl: „Je v tom kouzlo, které bylo vyrobeno speciálně pro mne.“ Hudhajfa jej strhl z jeho paže a zvolal: „Kdybys zemřel s tímhle náramkem na ruce, nikdy bych za tebe neudělal pohřební modlitbu!“⁸² Žena ‘Abdulláha ibn Mas‘úda, Zajnab, vyprávěla, že když její muž jednou zahlédl na jejím krku nějakou šňůrku

77/ Hunejn – místo poslední velké bitvy mezi Prorokem (s) a arabskými pohanskými kmeny, jež se odehrála deset let po *hidžře*, emigraci z Mekky do Medíny.

78/ Viz Korán, súra *al-a‘r‘áf* 7:138.

79/ Uvádí at-Tirmidzí, an-Nasá‘í a Ahmad.

80/ Uvádí Ahmad a al-Hákím.

81/ Uvádí Ibn Abí Hátím.

82/ Uvádí Ibn Wakí‘.

a zeptal se, co to je, řekla mu: „To je šňůrka, na kterou bylo vloženo kouzlo, aby mi pomáhalo.“ On jí šňůrku strhl z krku, roztrhl a řekl: „‘Abdulláhova rodina nepotřebuje širk! Slyšel jsem Alláhova Posla říci:

„Kouzla, talismany a amulety jsou širk.““

Zajnab na to řekla: „Proč to říkáš? Měla jsem v oku tik, a tak jsem zašla za tím a tím židem, a on mi na to dal kouzlo a tik v oku zmizel!“ Ibn Mas‘úd odpověděl: „To ti do něj dábel šťouchal prstem, a když sis to oko očarovala, tak ho nechal. A přitom stačilo, abys řekla, jak říkával Prorok (s):

„Idh-habil-ba‘s Rabban-nás wašfi anta š-šafi. Lá šifá‘ illá šifá‘ uk šifá‘ an lá jughádiruhu saqamá – Odstraň utrpení, Pane lidstva, a dokonale jej vyléč, neboť Ty jsi opravdový léčitel. Není léku kromě Tvého léku, po němž nenásleduje nemoc.“^{83,84}

Pravidla ohledně talismanů

Jak jsme již uvedli dříve, zákaz amuletů, talismanů a kouzel se neomezuje na jejich arabské formy zakázané Prorokem (s). Tento zákaz platí i tehdy, kdykoli někdo používá předmět s totožným účelem. V dnešní západní společnosti se podobné amulety používají hojně, a to i navzdory jejímu technologickému pokroku a vědeckým objevům. Mnohé talismany se staly tak běžnou součástí každodenního života, že mnoho lidí o nich ani nepřemýšlí, ačkoli když se zamyslíme nad jejich původem, polyteismus (*širk*) spočívající v jejich podstatě se stane celkem zřejmý. Nyní si ukážeme alespoň dva příklady talismanů oblíbených v západní společnosti:

Zaječí nožka: Zadní nožky zajíce či jejich zlaté a stříbrné repliky nosí na řetízcích a náramcích miliony lidí na Západě. Původ tohoto přesvědčení se zakládá na zvyku zajíce podupávat zadními nohama o zem. Podle jejich předků tímto podupáváním zajíci rozmlouvali s podzemními duchy. Proto si lidé začali schovávat nožky, aby mohli tlumočit svá přání duchům, a zároveň aby jim přinášely štěstí.

Koňské podkovy: Mnohé domy v Americe mají nad dveřmi přibité koňské podkovy a na náramcích, klíčenkách a řetízcích kolem krku lidé nosí jejich miniaturní verze, protože věří, že jim přinesou štěstí. Původ tohoto přesvědčení lze nalézt v řecké mytologii. Ve starověkém Řecku byli koně považováni za posvátná

83/ Tuto prosebnou modlitbu (du‘á) vyprávěla i ‘Áiša a Anas a uvádí ji al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, angl.-arab. vyd., sv. 7, s. 427–8, č. 5638–9) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 3, s. 1195, č. 5434).

84/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1089, č. 3874), Ahmad, Ibn Mádža a Ibn Hibbán.

zvířata. Když si někdo pověsil nad vchod do domu podkovu, mělo to přinést štěstí. Podkova však musela ukazovat nahoru (tj. ve tvaru „U“), aby štěstí udržela. Kdyby ukazovala otevřeným koncem dolů, podle jejich přesvědčení by se u nich štěstí neudrželo a vyprchalo by.

Víra v talismany dává stvořeným věcem božskou schopnost odvracet neštěstí, a proto lidé, kteří se odevzdávají takovým přesvědčením, vlastně prohlašují, že Alláh je ve své vládě omezen svým stvořením. Podle těchto lidí jsou talismany mocnější než Alláh, protože si myslí, že mohou odvrátit neštěstí, které jim určil Alláh. Proto je víra v talismany evidentní formou širku, jak řekl Ibn Mas‘úd ve výše citovaném *hadisu*. Toto pravidlo potvrzuje i následující výrok:

‘Uqba ibn ‘Ámir vyprávěl:

„Jednou k Poslu Alláhovu (s) přišla skupina deseti mužů, která mu chtěla přísahat věrnost. Přisahu přijal pouze od devíti z nich, a odmítl ji přijmout od desátého. Zeptali se: ‚Posle Alláhův, proč jsi od nás devíti přísahu přijal a tohoto muže odmítl?‘ Prorok (s) odpověděl: ‚Protože má na sobě talisman.‘ Muž s talismanem sáhl poté do kapsy pláště, vytáhl talisman a rozbil ho. Když od něj Prorok (s) přijal slib, otočil se a pravil: ‚Kdo nosí talisman, spáchal širk!‘“⁸⁵

Koránské talismany: Prorokovi společníci jako Ibn Mas‘úd, Ibn ‘Abbás a Hudhajfa byli všichni proti nošení talismanů z Koránu. Někteří učenci, kteří byli studenty Prorokových společníků, je povolovali, ale většina se stavěla proti. Nicméně texty Prorokových výroků týkajících se talismanů nijak nerozlišují mezi talismany, které obsahují Korán, a které jej neobsahují. Zároveň neexistuje záznam o tom, že by Prorok (s) nosil při sobě koránské verše anebo že by jejich nošení povoloval. Nošení amuletů s verši Koránu je navíc v rozporu s prorockou metodou rušení kouzel a odvracení zla. Tradice Proroka (s) – *sunna* – káže recitovat určité koránské kapitoly neboli *súry* (113. a 114.) a určité verše (např. 2:255)⁸⁶, když se ocitneme poblíž zlu. Jedinou předepsanou metodou, jak použít Korán k dosažení štěstí, je recitace jeho veršů a jejich uvádění do praxe. Prorok (s) pravil:

„Kdo zarecituje písmenko z Alláhovy knihy, učiní dobrý skutek, a každý dobrý skutek se znásobí desetkrát. Neříkám, že alif lám mám je jedno písmenko, ale že alif je jedno písmenko, lám druhé a mám třetí.“⁸⁷

Nošení Koránu jako amulet se podobá situaci, kdy nemocný muž dostane předpis od lékaře, a místo aby si jej přečetl a zašel si pro lék, zmuchlá ho do kuličky, vloží do váčku a pověsí si ho kolem krku s vírou, že mu takto pomůže.

85/ Uvádí at-Tirmidzí a Ahmad.

86/ Vyprávěl Abú Hurajra a zapsal al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 6, s. 491, č. 530.)

87/ Zapsal Ahmad a al-Hákim.

Pokud někdo nosí koránské amulety a věří, že od něj odvrátí zlo a přinesou mu štěstí, obdařil tak část stvoření mocí zrušit to, co předurčil Alláh. A tím bude závislý na tomto kousku stvoření, místo na Alláhovi. Taková je podstata širku ohledně amuletů, jak vyplývá z následujícího vyprávění:

‘Ísá ibn Hamza vyprávěl:

„Jednou jsem přišel navštívit ‘Abdulláha ibn ‘Ukajmu a našel jsem u něj Hamzu. Zeptal jsem se ‘Abdulláha: ‚Nenosíš náhodou amulet?‘ ‘Abdulláh odpověděl: ‚Kěž nás toho Alláh uchrání! Copak nevíš, že Posel Alláhův (s) řekl: ‚Kdo nosí náhrdelník nebo náramek, je na něm závislý.‘“⁸⁸

Zvyk vyrábět miniaturní Korány, které jsou tak malé, že nejdou prostým okem přečíst, a to proto, aby se vešly do medailónků, vede k širku. Totéž platí pro ozdobné přívěsky s veršem 2:255 (*ájatul-kursí*) vepsaným tam miniaturním písmem, že nejde prakticky přečíst. Ten, kdo nosí takovou ozdobu jenom pro okrasu, nepáchá širk, jenže většina lidí je nosí kvůli ochraně před zlem, a proto z hlediska hlavní islámské zásady – *tauhidu* – spadají do kategorie širku neboli polyteismu.

Muslimové se musejí obezřele vyhýbat použití Koránu jako amuletu pro štěstí. Pakliže si jej věší do aut, na přívěsky ke klíčům, na náramky a kolem krku, jako to dělají nemuslimové s nejrůznějšími amulety a talismany, otevírají tak dveře širku. Proto je třeba vynaložit vědomé úsilí za účelem očistit víru od všeho, co by mohlo ubrat na ryzí víře v Alláhovu jedinečnost neboli *tauhid*.

Znamení

Předislámští Arabové pokládali směr, jakým se ubírali ptáci nebo zvířata, za znamení, které věští štěstí nebo neštěstí, a své životy si plánovali podle těchto znamení. Tomuto zvyku číst dobrá a špatná znamení v pohybu ptáků a zvířat se říkalo *tijara*, ze slovesa *tára*, které znamená letět. Když se například někdo vydal na cestu a přeletěl nad ním pták a zabočil doleva, onen dotyčný by v tom viděl špatné znamení, otočil by se a vrátil domů. Islám zrušil platnost těchto praktik, protože narušují základy víry v jedinečnost uctívání Alláha a jedinečnost Jeho jména a přívlastků, a to tím, že:

1. přesměrovávají formu uctívání, které se říká důvěra (*tauakkul*) k někomu jinému než Alláhovi, a
2. připisují člověku schopnost předpovídat příchod dobra nebo zla a schopnost odvracet osud daný Alláhem.

88/ Uvádí Ibn Mas‘úd a sebral Ahmad, at-Tirmidzí a al-Hákim.

Tento zákaz hledání dobrých či špatných znamení se zakládá na výroku od Proroka vnuka al-Husajna, který vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Nepatří k nám ten, kdo vyvozuje špatná či dobrá znamení z jistých věcí, ani ten, pro koho jsou vyvozována, ani ten, kdo hádá budoucnost nebo pro něž je budoucnost hádána, ani ten, kdo provozuje magii či ten, pro koho je provozována.“⁸⁹

Ono slůvko „nám“ se zde vztahuje k národu islámu. Proto je toto věštění z pohybu ptáků na obloze apod. považováno za čin, kterým se člověk vyděluje z islámu. Prorok (s) popřel jakoukoli účinnost této metody ještě v jednom výroku, který vyprávěl Mu‘áwija ibn al-Hakam. Mu‘áwija řekl Prorokovi (s): „Jsou mezi námi tací, kteří se řídí ptačími znameními.“ Prorok (s) odvětil: „Ptačí znamení jsou jen něco, co jste si vymysleli sami, a tak se tím nenechte odvádět od svých plánů.“⁹⁰ To znamená nenechat se odradit od činnosti, kterou právě provádíme, jelikož všechna taková znamení jsou jen výplody lidské představivosti a nemají žádné opodstatnění v realitě. Proto Alláhův Prorok (s) jasně vysvětlil, že Alláh Nejslavnější nezměnil směr letu, kterým letí ptáci, jako znamení něčeho. Jejich směr letu nepřivodí nikomu úspěch ani újmu a nic takového se z něj ani nedá předpovědět, i když se může zdát, že některé události s těmito předislámskými teoriemi zdánlivě souvisejí.

Společníci Proroka (s) přísně odmítali všechny projevy víry v ptačí znamení, kdykoli si jich všimli u svých přátel a studentů. ‘Ikrima například vyprávěl: „Jednou jsme seděli s Ibn ‘Abbásem, když tu nad námi proletěl pták a zakrákal. Někdo ze skupiny vykřikl: ‚Dobré znamení! Dobré znamení!‘ Ibn ‘Abbás ho však pokáral slovy: ‚V tom není ani nic dobrého, ani zlého.“⁹¹ Stejně tak studenti Prorokových společníků odmítali všechny formy víry ve znamení, kterých si všimli u svých vlastních studentů z třetí generace muslimů. Jednou například zakrákala vrána, když byl Táús na cestě se svými přáteli, a jeden jeho společník poznamenal: „To je dobré!“ Táús odvětil: „Co je v tom dobrého? Už mě nikdy nedoprováže.“⁹²

Nicméně existuje výrok připisovaný Prorokovi (s) v knize *Sahih al-Buchári*⁹³, a jeho význam je poněkud pochybný: „Špatná znamení jsou ve třech věcech: ženách, jízdnicích zvířatech (tj. dopravních prostředcích) a domech.“⁹⁴ Prorokova manželka ‘Áiša však odmítla tento výrok se slovy: „Při Tom, jenž zjevil Korán

89/ Uvádí at-Tirmidzí.

90/ *Sahih Muslim* (angl. překl., sv. 4, s. 1209, č. 5532)

91/ Citováno v Tajsír al-‘Azíz al-Hamíd, s. 428.

92/ Tamtéž.

93/ *Sahih al-Buchári* je nejhodnověrnější sbírkou tradovaných Prorokových výroků.

94/ *Sahih al-Buchári* (arabsko-anglické vydání, sv. 7., s. 447–8, č. 666.)

Abdul-Qásimovi⁹⁵, prohlašuji, že vypravěč je lhář. Posel Alláhův (s) říkal, že nevědomí lidé říkávají: ‚Opravdu existují tři špatná znamení, a to v ženách, domech a tažných zvířatech.‘ Pak zarecitovala tento verš ze súry *al-hadid*:

„A nepostihne žádné neštěstí zemi ani osoby vaše, aby nebylo zaneseno v Knize dřívě, než jsme je stvořili...“ (Korán 57:22)⁹⁶

Fa‘l (dobrá znamení)

Anas vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Neexistuje žádná náказа ani špatné znamení (tijara)⁹⁷, a já mám raději fa‘l.“ Společníci se zeptali: „A co je to fa‘l?“ On odvětil: „Dobré slovo.“⁹⁸

Jestliže někdo vidí ve věcech špatná znamení, má o Alláhovi špatné mínění a je plný myšlenek obsahujících *širk*. Ačkoli víra v dobrá znamení je zpravidla v postoji k Alláhovi pozitivnější, pořad obsahuje *širk*, protože připisuje božskou moc stvořeným předmětům nebo bytostem. Proto byli společníci velmi překvapeni, když Prorok (s) vyjádřil svoji oblibu v tzv. *fa‘lu* čili dobrých znameních. Vzápětí jim však definoval omezení tohoto termínu, aby byl z islámského hlediska přijatelný. Jde tedy o používání optimistických slov. Příkladem může být pojmenování nemocného člověka *sálim* čili zdravý, nebo pojmenování někoho, kdo něco ztratil, jako nálezce, *wádžid*. Použití těchto a podobných termínů umí vzkřísit v nešťastném člověku naději a optimismus a dodat mu pocit pohody. Věřící jsou povinni udržovat optimismus ohledně Alláha, a to za všech okolností.⁹⁹

95/ Abdul Qásim bylo jméno, kterým Proroka nazývali doma. Ono zapřísahání zde znamená „při Alláhovi.“

96/ Sebral Ahmad, al-Hákim a Ibn Chuzajma.

97/ V jiném příběhu vyprávěném Abú Hurajrou a zaznamenaném al-Buchárim a Muslimem Prorok (s) popřel existenci nakažlivých chorob. Jeden beduín se ho zeptal: „Posle Alláhův, a co když je v poušti zdravé stádo velbloudů, a pak se mezi ně dostane nemocný velbloud, a všichni kvůli tomu onemocní?“ Prorok odvětil: „A kdo nakazil toho prvního?“ (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 411–412, č. 612 a *Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1206, č. 5507, viz také *Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1097, č. 3907). Prorok (mír s ním) zde popírá existenci náказы, protože před islámem lidé věřili, že nemoci způsobují duchové a bohové vedle Alláha.

98/ Uvádí al-Buchári (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 436, č. 651) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1208, č. 5519). Viz též *Sunan Abú Dáwúd* (angl. vyd., sv. 3, s. 1098, č. 3906).

99/ *Tajsír al-‘Azíz al-Hamíd*, s. 434–5.

Islámská pravidla ohledně znamení

Z předchozích *hadísů* je evidentní, že *tijara* (věštění z pohybu ptáků) reprezentuje všeobecnou víru ve znamení. Toto věštění na základě pohybu ptáků bylo sunnou Proroka (s) zcela odmítnuto. Staří Arabové hledali znamení u ptáků, jiné národy je zase hledaly jinde, ale v podstatě jde o totéž. Často stačí identifikovat původ těchto znamení, a *širk* skrytý v nich se stane zřetelným. Následuje výčet jen několika málo z nespočetných znamení vnímaných v západní společnosti.

Klepání na dřevo: Když je někdo za něco vděčný a přeje si, aby o toto štěstí nepřišel, řekne: „Radši to zaklepu“, a porozhlédne se po nějakém dřevě. Původ této pověry nalezneme někdy v časech, kdy lidé věřili, že ve stromech žijí bohové či duchové. A tohoto boha ve stromu člověk prosil o laskavost tak, že se stromu dotkl. Když mu bylo splněno, co si přál, šel se dotknout stromu ještě jednou, aby bohu poděkoval.

Házení soli přes rameno: Když se někomu rozsypana sůl, lidé věřili, že je brzy postihne neštěstí, a tak házeli rozsypanou sůl přes rameno, aby toto neštěstí zrušili. Původ tohoto znamení spočívá v tom, že sůl má schopnost udržet potravu čerstvou. Staré národy v to věřily kvůli jejím magickým silám. Proto se rozsypaní soli stalo varováním před zlem. Jelikož se věřilo, že se zlí duchové nacházejí na levé straně těla, sůl se házela přes levé rameno, aby tak lidé uspokojili své duchy.

Rozbití zrcadla: Mnoho lidí věří, že rozbití náhodou zrcadlo znamená mít sedm let neštěstí. Dávni předkové věřili, že jejich odraz ve vodě jsou jejich duše, a když se tento odraz rozvlnil (například když někdo hodil do vody oblázek), rozptýleny byly tím i jejich duše. Když se začala vyrábět zrcadla, tato pověra se přesunula na ně.

Černá kočka přes cestu: Když někomu přejde černá kočka přes cestu, znamená to prý zlé znamení. Tato pověra pochází ze středověku, kdy lidé věřili, že černé kočky byly mazlíčky čarodějnic. Čarodějnice údajně připravovaly kouzelné lektvary smícháním mozku černé kočky s kousky ropuch, hadů a hmyzu. Když černá kočka čarodějnice žila více než sedm let a neskončila v lektvaru, kočka se údajně změnila na čarodějnici.

Číslo 13: Číslo 13 je v Americe považováno za nešťastné, a proto v mnoha budovách je třinácté patro označeno jako čtrnácté. Pátek třináctého je považován za krajně nešťastný den a mnoho lidí se snaží v tento den vůbec nikam necestovat a nic nepodnikat. A když se jim tohoto dne stane cokoli špatného, připisují to hned tomuto dni. Tato pověra se neomezuje na prosté lidi, jak by se mohlo myl-

ně zdát. Například velitel letu Apolla na měsíc v roce 1970, jenž málem skončil katastrofou, vysvětlil při návratu, že se problémy daly čekat. Když se ho ptali proč, vysvětlil, že vzletli právě v pátek třináctého ve třináct hodin a že označení letu bylo Apollo 13.

Tato pověra vychází z Ježíšovy poslední večeře popsané v Bibli. Při této poslední večeři bylo třináct lidí, a jedním z nich byl Jidáš, jenž později údajně zradil Ježíše. Pátek třináctého je obzvláště považován za nešťastný den minimálně ze dvou důvodů. Za prvé se předpokládá, že v tento den byl ukřižován Ježíš, a za druhé podle jedné středověké pověry se čarodějnice scházejí právě v pátek.

V těchto pověrách se na Alláhově schopnosti přinášet lidem štěstí či neštěstí podílí i Jeho stvoření. Zároveň je strach z neštěstí a doufání ve štěstí, což by mělo být směřováno pouze k Alláhovi, směřován k někomu jinému než k Němu. Lidé si zde přisvojují poznání budoucnosti a všeho neviditelného, což je opět vlastnost přináležející pouze Alláhovi. Alláh na to upozorňuje ve svém přívlastku *‘Alim al-Ghajn* neboli „Ten, jenž zná vše skryté“. Alláh nechává v Koránu přiznat i samotného Proroka (s), že kdyby znal neviditelnou budoucnost, určitě by se vyhnul veškerému neštěstí!

Proto lze víru v dobrá i špatná znamení klasifikovat jako projev *širku* ve všech hlavních oblastech *tauhidu*. Toto pravidlo dokládá také výrok vyprávěný Ibn Mas‘údem, ve kterém Posel Alláhův (s) řekl:

„*Tijara* (věštění z pohybu ptáků) je *širk* (přidružování k Alláhu). *Věštění je širk! Věštění je širk!*“¹⁰⁰

‘Abdulláh ibn ‘Amr ibn al-‘Ás také vyprávěl, že Prorok (s) řekl:

„*Kdo se nechá odradit od nějaké činnosti věštěním z pohybu ptáků nebo nějakého znamení, spáchal širk.*“ Společníci se zeptali: „*A jak to lze odčinit?*“ On odvětil: „*Řekněte: Alláhumma lá chajra illá chajruk wa lá tajra illá tajruk wa lá iláha ghajruk. Ó Alláhu, není dobra kromě Tvého dobra, není ptáků kromě tvých ptáků, a není boha kromě Tebe.*“¹⁰¹

Z předešlých *hadísů* je zřejmé, že toto věštění nazývané *tijara* se neomezuje pouze na ptáky, a že jsou v něm obsaženy všechny druhy pověr ohledně dobrých či špatných znamení. Tyto pověry se liší od místa k místu a od doby k době, ale všechny je spojuje *širk* neboli polyteismus, uctívání někoho jiného než Alláha.

Proto jsou muslimové povinni být obezřelí a nepodléhat pocitům, které vyplývají z těchto pověr. Jestliže zjistí, že se nevědomky řídí kteroukoli z nich,

100/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1096–7, č. 3901), at-Tirmidzí a Ibn Mádža.

101/ Uvádí Ahmad a at-Tabarání.

měli by hledat útočiště u Alláha a recitovat výše zmíněnou prosebnou modlitbu (*du'á*). Možná se někomu zdá, že jde o přehnanou, nedůležitou starost, kvůli které se tropí příliš mnoho povyku. Avšak islám na tuto oblast klade velký důraz, protože jde o semínko, z kterého může vyrůst velký *širk*. Uctívání model, lidí, hvězd a podobně nevzniklo ve stejný okamžik. Tyto modlářské praktiky se vyvíjely dlouhou dobu. Lidská víra v Alláhovu jedinečnost postupně slábla, jak toto semínko velkého *širku* zapustilo kořeny a rostlo. Proto se islám snaží vést člověka ve všech oblastech lidského života, aby vykořenil tato zlá semena dřívě, než zapustí kořeny a zničí samotné základy muslimské víry.

Věštění budoucnosti

Jak jsme uvedli v předchozí kapitole, mezi lidmi jsou jedinci, kteří tvrdí, že znají neviditelné a vidí budoucnost. Říká se jim různě, třeba věštci a věštkyně, jasnovidci, hadači, ptakopravci, čarodějové a čarodějnice, orákula, astrologové, věštci z ruky atd. Tito věštci používají různé metody a média, z kterých údajně získávají informace: čtou z čajových lístků nebo kávové sedliny, pracují s čísly, čtou z dlaně, vypočítávají horoskopy, koukají do křišťálové koule, chřestí kostmi, házejí před sebe tyčinky apod. Tato kapitola se bude zabývat různými formami tohoto umění věštění kromě magie, která bude tématem příští kapitoly.

Tito okultisté, kteří tvrdí, že znají neviditelné a umějí předpovědět budoucnost, se dají rozdělit do dvou hlavních kategorií:

1. Na ty, kteří nemají žádnou skutečnou znalost a neznají žádná tajemství, a jejichž metodou je říkat zákazníkům obecné skutečnosti, které se dějí většině lidí. Často používají řadu nesmyslných rituálů, aby z nich pak vyvodili promyšleně všeobecný odhad. Některé jejich odhady se pak díky své všeobecnosti obvykle splní. Většina lidí si zapamatuje těch několik málo předpovědí, které se později splní, a rychle zapomene na většinu, která se nesplnila. Tato tendence pramení z toho, že po nějaké době se všechny předpovědi stanou polozapomenutými myšlenkami v podvědomí, dokud nenastane událost, na základě níž si je člověk připomene. Například v severní Americe se stalo zvykem publikovat na začátku každého kalendářního roku různé předpovědi slavných jasnovidců a hadačů. Když byl proveden průzkum předpovědí na rok 1980, ukázalo se, že nejpřesnější jasnovidka ze všech měla jen 24% svých předpovědí správně!

2. Druhou skupinu tvoří ti, kteří kontaktovali džiny. Jde o velice významnou skupinu, protože obvykle páchá velice těžký zločin *širku*, a někteří z těchto lidí bývají ve svých předpovědích nadmíru přesní, takže představují opravdu veliké pokušení (*fitna*) pro všechny muslimy i nemuslimy.

Svět džinů

Někteří lidé se pokoušeli popřít existenci džinů, jimž je v Koránu věnována celá kapitola, súra *al-džinn* (č. 72). Na základě doslovného významu slova džin, jenž vychází ze slovesa *džanna, jadžunnu* – „přikrývat, skrývat nebo tajit“ – prohlašují, že slovo džin ve skutečnosti označuje „chytré cizince.“ Jiní zase prohlásili, že džin je člověk, který není vybaven obyčejnou myslí a má ohnivou podstatu. Ve skutečnosti však džinové reprezentují další stvoření Alláha, jež koexistuje s člověkem na zemi. Alláh stvořil džiny ještě předtím, než stvořil lidstvo, a také na jejich stvoření použil jiné živly než v případě člověka. V súře *al-hidžr* Alláh pravil:

„A člověka jsme stvořili z hlíny suché, vzaté z bláta poddajného, a džiny stvořili jsme již dříve z ohně prudce spalujícího, z něhož se nekouří.“ (Korán 15:26–27)

Byli pojmenováni džinové, protože očím lidstva zůstávají skryti. Iblís neboli satan je ze světa džinů, i když byl mezi anděly, kterým Alláh poručil, aby se poklonili Adamovi. Když odmítl padnout tváří na zem a Alláh se jej zeptal proč, odpověděl:

„Já lepší jsem než on (tj. Adam). Mne z ohně jsi stvořil, zatímco jeho jen z hlíny!“ (Korán 38:76)

‘Áiša vyprávěla, že Prorok (s) pravil:

„Andělé byli stvořeni ze světla a džinové z ohně, z něhož se nekouří.“¹⁰²

V súře *al-kahf* Alláh také prohlásil:

„A když jsme andělům pravili: ‚Padněte na zem před Adamem!‘ A padli na zem všichni kromě Iblíse, jenž mezi džiny patřil...“ (Korán 18:50)

Proto je nesprávné považovat jej za padlého anděla a podobně.

Džiny bychom si mohli nejprve rozdělit do tří širších kategorií, a to podle toho, jaký je způsob jejich existence. Prorok (s) pravil:

„Jsou tři druhy džinů: první poletuje neustále ve vzduchu, druhý existuje v podobě hadů a psů, a třetí je druh pozemský, který přebývá na jednom místě nebo se přemísťuje po zemi.“¹⁰³

102/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1540, č. 7134).

103/ Uvádí at-Tabarí a al-Hákim.

Džiny lze dále rozdělit do dvou kategorií na základě jejich víry: na muslimy čili věřící a na *káfiry* neboli nevěřící. Alláh hovoří o věřících džinech v súře *al-džinn*:

„Rci: ‚Bylo mi zjeveno, že skupina džinů naslouchala (Koránu) a pravila:

Naslouchali jsme Koránu podivuhodnému, k přímé cestě vedoucímu, a tak jsme v něj uvěřili a již nikoho nebudeme přidružovat k Pánu svému.

A věru On – povznesena nechť je důstojnost Pána našeho – si nevezal družku ani syna žádného. Avšak hlupáci mezi námi o Alláhovi vedli řeči míru přesahující.“ (Korán 72:1–4)

„A jsou mezi námi muslimové (tj. ti, kteří se do vůle Alláhovy odevzdali), ale i tací, co nespravedliví jsou. A ten, kdo do vůle Alláhovy se odevzdal (tj. přijal islám), ten ubírá se cestou správnou. Co nespravedlivých se týká, ti peklu palivem budou.“ (Korán 72:14–15)

Nevěřící džinové se v arabštině i angličtině označují různými názvy: *‘ifrit, šajtán, qarín*, démoni, satani, ďáblové, duchové apod. Rozličnými způsoby se snaží svést člověka na scestí, a kdo jim naslouchá a pracuje pro ně, bývá označován za lidského *šajtána* neboli satana, ďábla. V súře *al-an‘ám* Alláh pravil:

„A takto jsme učinili každému poslu nepřítele: satany z lidí i džinů, ...“ (Korán 6:112)

Každý člověk má svého osobního džina, který ho doprovází a který se nazývá *qarín*, tj. společník. Je to součást zkoušky každého člověka v tomto životě. Džin povzbuzuje člověka k tomu, aby ukájel své nižší pudy, a neustále se ho snaží odvracet od správné cesty. Prorok (s) se o tomto vztahu vyjádřil následovně:

„Každému z vás byl určen společník z řad džinů.“ Společníci se zeptali: „I tobě, Posle Alláhův?“ A Prorok (s) odpověděl: „I mně, i když mi Alláh v boji s ním pomohl, a tak se tento džin podrobil. Nyní mě vybízí už jen ke konání dobra.“¹⁰⁴

Proroku i Sulajmánovi (Šalamounovi) byla dána zázračná schopnost ovládat džiny, jako znamení jeho prorockých schopností. V súře *an-naml* Alláh pravil:

„A shromáždila se u Sulajmána vojska jeho z džinů, smrtelníků a ptáků, a všichni po oddílech kráčeli.“ (Korán 27:17)

104/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1472, č. 6757).

Avšak nikdo jiný už touto mocí nebyl obdařen. Nikdo jiný nemá dovoleno ovládat džiny, nikdo jiný to nedokáže. Prorok (s) pravil:

„Jeden 'ifrit'¹⁰⁵ z řad džinů mě včera rušil, aby mi překazil modlitbu. Alláh mi však dovolil jej přemoci, a tak jsem jej chtěl uvázat k jednomu ze sloupů mešity, abyste si ho ráno mohli všichni prohlédnout. Ale pak jsem si vzpomněl na slova modlitby mého bratra Sulajmána: 'Pane můj, odpusť mi a daruj mi království takové, jakého nikdo po mně nedosáhne.'“ (Korán 38:35)¹⁰⁶

Člověk nemůže ovládnout džiny, protože jde o zvláštní zázračnou schopnost, již byl obdařen pouze prorok Sulajmán (Šalamoun). Kontakt s džiny, kromě případů posedlosti či nehody, se nejčastěji realizuje prováděním svatokrádežných rituálů, které jsou v náboženství zakázané a odsuzované.¹⁰⁷ Zlí džinové takto shromáždění mohou pomáhat svým společníkům v hříchu a aktech nevíry vůči Alláhovi. Jejich cílem je svést co nejvíce lidí k nejtěžším hříchům, tedy uctívání jiných vedle Alláha.

Jakmile s džiny naváže spojení jasnovidce, džinové ho mohou informovat o určitých událostech v budoucnosti. Prorok (s) popisoval, jak džinové získávají informace o budoucnosti. Vyprávěl, že džinové dokážou cestovat do spodních nebes a tajně naslouchat, co si andělé říkají mezi sebou ohledně věcí budoucích. Pak se vracejí na zem a zásobují informacemi své lidské kontakty.¹⁰⁸ To byl poměrně častý jev už před příchodem proroka Muhammada (s), a tehdejší jasnovidci byli ve svých předpovědích velmi přesní. Díky svým schopnostem si zajistili místa na královských dvorech a v některých krajích byli dokonce uctíváni.

Jakmile však započal svoji misi prorok Muhammad (s), situace se změnila. Alláh nechal anděly, ať bedlivě hlídají nižší patra nebes, a většinu džinů zahnal meteority a hvězdami. Alláh popisuje tento jev v sůře *al-džinn* ústy jednoho z džinů:

„A prohledali jsme (my džinové) nebe, avšak našli jsme je plně stráženi silnými a plameny šlehajícími. A sedávali jsme dříve u něho na místech vhodných k naslouchání, avšak kdokoli z nás chce naslouchat nyní, ten shledá, že naň číhá plamen šlehající.“ (Korán 72:8–9)

V sůře *al-hidžr* Alláh také pravil:

105/ Silný a mocný džin (viz E. W. Lane, *Arabsko-anglický lexikon*, Cambridge, Anglie: Islamic Texts Society, 1984, sv. 2, s. 2089).

106/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 1, s. 268, č. 75) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 273, č. 1104).

107/ Abú Amína Bilal Philips, *Ibn Tajmijjív esej o džinech*, (Rijádh: Tawheed Publications, 1989), s. 21.

108/ Uvádí al-Bucháří a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1210, č. 5538).

„A ochránili jsme je (nebesa) před všemi satany prokletými, kromě těch, kdož pokradmu naslouchají, avšak ti jsou pronásledováni plamenem jasně zářícím.“ (Korán 15:17–18)

Ibn 'Abbás vyprávěl:

„Když se Prorok (s) se skupinou svých společníků vydal na tržiště v Ukádhu, ďáblům bylo znemožněno zjistit si o tom informace v nebi. Byli zasypani roji meteoritů a museli se vrátit za svými lidmi. Tito lidé se jich zeptali, co se stalo, a tak jim to vysvětlili. Někoho napadlo, že se něco muselo stát, a tak se vydali hledat po celé zemi, jakou to má příčinu. Někteří z nich narazili na Proroka a jeho společníky, když se zrovna modlili, a tak zaslechli Korán. Řekli si, že to musí být důvod, proč nemohli naslouchat informacím v nebi. Když se vrátili ke svým lidem, řekli jim: Naslouchali jsme Koránu podivuhodnému, k přímé cestě vedoucímu, a tak jsme v něj uvěřili a již nikoho nebudeme přidružovat k Pánu svému. (Korán 72:1–2)¹⁰⁹

A od té doby už džinové nemohli získávat informace z nebe tak snadno jako předtím, než přišel Prorok (s). Proto nyní misí své zprávy se spoustou lží. Prorok (s) pravil:

„Džinové předávají informace dolů, až dojdou ke rtům čaroděje nebo věštce. Někdy je však zaskočí meteorit, ještě než stihnou předat informace dolů, a jestliže je nezasáhne, přidají ke své zprávě sto lží.“¹¹⁰

‘Áiša vyprávěla, že když se zeptala Alláhova Posla (s) na jasnovidce a věštce, řekl jí, že nevědí nic. Na to namítla, že jim občas řekli věci, které byly pravda. Prorok (s) však pravil:

„Džin dokáže ukrást kousek pravdy a našeptat ho do ucha svému příteli, ale tuto pravdu smíchá se stovkou lží.“¹¹¹

‘Umar ibn Chattáb jednou seděl venku, když kolem něj prošel pohledný muž jménem Sauád ibn Qárib. ‘Umar pravil: „Jestli se nepletu, tento muž se ještě drží náboženství předislámských časů, anebo patřil k tehdejším věštčům a hadačům.“ Poručil, aby ho přivedli před něj, a zeptal se ho, aby potvrdil své podezření. Muž odpověděl: „To jsem ještě neviděl, aby

109/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 6, s. 415–416, č. 443) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 243–244, č. 908), at-Tirmidzí a Ahmad.

110/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 8, s. 150, č. 232) a at-Tirmidzí.

111/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 439, č. 657) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1209, č. 5535).

byl muslim takto obviněn, jako nyní já.“ ‘Umar pravil: „Ale já trvám na tom, abys mi to vysvětlil.“ Muž poté řekl: „V dobách nevědomosti jsem věštil budoucnost.“ Když to ‘Umar slyšel, prohlásil: „Pověz mi, co ti tvoje partnerka z řad džinů našeptala nejdivnějšího.“ Muž odpověděl: „Jednou, když jsem byl na trhu, přišla za mnou celá ustaraná a zeptala se mě, jestlipak jsem viděl, jak jsou džinové zoufalí ze svého ponížení a jak pronásledují arabské jezdce na velbloudech.“¹¹² ‘Umar ho přerušil: „To je pravda.“¹¹³

Džinové jsou rovněž schopni informovat své lidské kontakty o relativní budoucnosti. Když například někdo přijde za věštcem, věštce džin se zeptá klientova *qarina* neboli osobního džina, určeného pro každou lidskou bytost, a získá od něj informace o plánech, které měl před svým příchodem. Věštec je pak schopen klientovi říct, že udělá to anebo ono, nebo že půjde tam nebo jinam a podobně. S pomocí této metody jasnovidců může v barvitých detailech poznat i minulost úplně nového klienta. Totálně cizímu člověku dokáže říct jména jeho rodičů, kde se narodil, co provedl v dětství apod. Tato schopnost popsat živé děje z minulosti je jedním ze znaků pravého jasnovidce, který navázal kontakt s džinem. Jelikož džinové jsou schopni překonat téměř v jediném okamžiku i obrovské vzdálenosti, dokážou i shromáždit obrovské množství informací, a to i o skrytých či ztracených věcech a nepozorovaných událostech. Důkaz této schopnosti lze nalézt v Koránu v sůře *an-naml*, v příběhu o proroku Sulajmánovi (Šalamounovi) a Bilqís, královně ze Sábý. Když za ním královna Bilqís přijela na návštěvu, poprosil džina, aby mu přinesl její trůn z její země. „I řekl jeden ‘ifrit z řad džinů: Přinesu ti jej dříve, než se zvedneš ze svého místa: jsem na to dosti silný i spolehlivý.“ (Korán 27:39–40)

Islámská pravidla ohledně věštění

Jelikož věštění obnáší svatokrádež a rouhačství, islám proti němu zaujal velmi silný postoj. Islám se staví proti jakékoli formě sblížení se s těmi, kdo věští budoucnost – jedinou výjimkou je situace, kdy jim přichází člověk říct, aby těchto zapovězených praktik nechali.

Návštěva věštce či jasnovidce

Prorok (s) stanovil zásady, které jasně zakazují jakoukoli formu návštěvy jasnovidce, hadače či věštce. Safijja vyprávěla podle Prorokovy manželky Hafsy, jak Prorok (s) pravil:

112/ Poté, co bylo džinům znemožněno odposlouchávání andělů, vydali se za Araby, aby zjistili, proč k tomu došlo.

113/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 5, s. 131–132, č. 206).

„Modlitba toho, kdo navštíví jasnovidce a poprosí ho o radu, nebude přijata čtyřicet dní a nocí.“¹¹⁴

Trest stanovený tímto *hadísem* člověk dostane jen za pouhou návštěvu jasnovidce či věštce a za zvědavé otázky. Tento zákaz je dále podložený výrokem podle Mu‘áwiji ibn al-Hakama as-Salamího, ve kterém stojí:

„Posle Alláhův, jsou mezi námi lidé, kteří navštěvují jasnovidce.“ Prorok (s) odpověděl: „Nechodte za nimi.“¹¹⁵

Za pouhou návštěvu jasnovidce či jasnovidky byl určen tak přísný trest, protože jejich návštěva je prvním krokem k víře ve věštění osudu. Kdyby tam někdo šel plný pochyb o skutečnosti, a pak se některé jasnovidcovy předpovědi splnily, stal by se z něho oddaný stoupenec tohoto jasnovidce a zapřísáhlý přívrženec věštění budoucnosti. Člověk, který navštíví jasnovidce, je povinen vykonávat pravidelnou modlitbu (*salát*) i nadále po dobu celých čtyřiceti dnů, ačkoli za ni nedostane žádnou odměnu. Jestliže zanechá svých modliteb úplně, spáchá další velký hřích. Jde o podobnou zásadu, jako v případě modlitby konané v nějakém kradeném majetku, na čemž se shoduje většina islámských právních znalců. Tito juristé mají za to, že kdykoli člověk provádí povinnou modlitbu, za normálních okolností z toho pro něj plynou dva důsledky:

1. Zbavuje člověka od povinnosti modlitby.
2. Získává odměnu.

Je-li modlitba provedena v nebo na ukradeném majetku, zbavuje pak člověka od povinnosti modlitby a člověk zároveň tak přichází o odměnu.¹¹⁶ Z toho důvodu Prorok (s) zakázal modlit se tu samou povinnou modlitbu dvakrát.

Víra ve věštění

Islámské pravidlo ohledně těch, kdo navštěvují věštce a jasnovidce a věří, že tito lidé znají neviditelné a budoucnost, je stejné jako pravidlo v případě *kufru* neboli aktu nevěry. Abú Hurajra a al-Hasan vyprávěli, že Prorok (s) řekl:

„Kdo chodí za jasnovidcem a věří tomu, co se u něj dozvídá, pak nevěří v to, co bylo zjeveno Muhammadovi.“¹¹⁷

114/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1211, č. 5540).

115/ Tamtéž., sv. 4, s. 1209, č. 5532.

116/ Citováno z an-Nawawího spisu *Tajsír al-‘Azíz al-Hamíd*, s. 407.

117/ Uvádí Ahmad, Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1095, č. 3895) a al-Bajhaqí.

Takové přesvědčení totiž připisuje stvořeným bytostem některé z Alláhových přívlastků, konkrétně znalost neviditelného a budoucího. V důsledku to narušuje *tauhíd al-asmá was-sifát* neboli víru v jedinečnost Alláhových přívlastků a představuje *širk* (polyteismus) v tomto aspektu *tauhídu*.

Toto pravidlo ohledně *kufri* neboli aktu nevíry se na základě analogie (*qijás*) vztahuje i na ty, kdo čtou knihy a články napsané jasnovidci a věštcí a kdo je poslouchají v rádiu či sledují v televizi, což jsou nejběžnější způsoby, jakými jasnovidci šíří své předpovědi ve dvacátém století.

Alláh jasně konstatuje v Koránu, že nikdo nezná neviditelné kromě Něj – dokonce ani prorok Muhammad (s). V súře *al-an'ám* Alláh pravil:

„On klíče má k nepoznatelnému a zná je toliko On.“ (Korán 6:59)

Pak řekl proroku Muhammadovi (s):

„Rci (Muhammade): ‚Nemohu si sám ani prospět, ani uškodit, leda bude-li Alláh chtít. Kdybych znal nepoznatelné, býval bych si věru rozmnožil dobro své a nedotklo by se mne zlo žádné...‘“ (Korán 7:188)

Také pravil:

„Rci (Muhammade): ‚Nikdo z těch, kdož jsou na nebesích i na zemi, nezná nepoznatelné – kromě Alláha.‘“ (Korán 27:65)

Proto všechny rozličné metody používané na celém světě všemi možnými oráku-ly, věštcí, jasnovidci a podobnými jedinci mají muslimové zakázané. Čtení z dlaně, vykládání knihy I-ťing, čtení z čajových lístků, vykládání tarotu, horoskopy i různé počítačové programy na měření biorytmu – všechny tyto systémy údajně informují ty, kdo v ně věří, o jejich budoucnosti. V súře *Luqmán* však Alláh zcela jednoznačně konstatoval, že pouze On sám zná budoucnost:

„Jen u Alláha je vědění o příchodu Hodiny. On dešť hojný sesílá a ví, co skryto je v lůnech, zatímco duše žádná nezná, co si zítra vyslouží, a žádná neví, ve které země zemi. Alláh věru je Vševedoucí a dobře Zpravený!“ (Korán 31:34)

A proto musejí být muslimové nanejvýš obezřelí, kdykoli narazí na knihy, časopisy, noviny či jedince, kteří si tak či onak osobují znalost budoucnosti či neviditelného. Když například muslimský meteorolog předpovídá na zítřek déšť, sněžení nebo jiné podnebné jevy, měl by ke své předpovědi připojit frázi: „*In šá Alláh* – Dá-li Alláh.“ Stejně tak když muslimský lékař informuje pacientku, že se jí za devět měsíců narodí dítě v ten a ten den, měl by dodat *In šá Alláh*, jelikož všechny podobné výroky jsou jen přibližnými odhady založenými na statistické informaci.

Astrologie

Dávní muslimští učenci označovali hvězdné a planetární výpočty termínem *tandžim*, a aby je mohli analyzovat a klasifikovat podle islámského práva, rozdělili je do tří hlavních skupin.

1. První kategorii reprezentuje přesvědčení, že pozemské bytosti jsou ovlivňovány nebeskými tělesy a že budoucí události lze předpovídat na základě pozorování pohybu těchto těles.¹¹⁸ Toto přesvědčení, jemuž se začalo říkat astrologie, podle dostupných vědeckých poznatků vzniklo v Mezopotámii ve třetím tisíciletí před narozením Ježíše a dosáhlo plného rozkvětu na vrcholu řecké civilizace. Starší mezopotámská forma se šest století před Kristem dostala i do Indie a do Číny, ačkoli v Číně se rozvinulo pouze věštění budoucnosti podle hvězd. V Mezopotámii byla astrologie institucí sloužící především králi, takže z jevů na obloze se usuzovalo na příznivá či nepříznivá znamení v souvislosti s blahobytem krále a jeho země. V Mezopotámii se mimo jiné věřilo, že nebeská tělesa jsou mocnými bohy. Když se nauka o těchto hvězdných bozích dostala do Řecka, stala se inspirací pro řeckou planetární mytologii. V Řecku se astrologie jakožto „věda“ sloužící k určování budoucnosti stala dostupná i pro zámožné lidi mimo královský dvůr.¹¹⁹

Více než dva tisíce let měla astrologie obrovský vliv na náboženství, filozofii a vědu nejdříve pohanské, pak křesťanské Evropy. Dante i Tomáš Akvinský ve třináctém století přejali astrologické zákony kauzality do svých filozofických systémů. Toto přesvědčení zastávali i tzv. sabejci, k nimž byl seslán prorok Abrahám (Ibráhím). Sabejci zbožštili Slunce, Měsíc a hvězdy a klaněli se jim. Kvůli jejich uctívání stavěli zvláštní místa, do nichž umísťovali sochy a obrazy představující nebeská tělesa. Věřili, že duchové nebeských těles sestupují do těchto model, komunikují s nimi a plní potřeby lidí.¹²⁰ Tato forma astrologie je považována za akt nevíry (*kufri*), protože nabourává *tauhíd al-asmá was-sifát* neboli víru v jedinečnost Alláhových jmen a přívlastků. Takové přesvědčení

118/ *Tajsír al-'Azíz al-Hamíd*, s. 441.

119/ William D. Halsey (ed.), *Collier's Encyclopedia* (USA: Crowell – Collier Educational Corporation, 1970), sv. 3, s. 103.

120/ *Tajsír al-'Azíz al-Hamíd*, s. 441.

dává planetám, hvězdám a galaxiím některé z Alláhových jedinečných vlastností, a z nich především osud neboli *qadar*. Ti, kdo provozují astrologii, projevují nevíru v jedinečnost Alláha, protože tvrdí, že znají budoucnost, jež je ovšem známa pouze Alláhovi. Tím, že si přisvojují některé Alláhovy božské vlastnosti ohledně poznání, klamně nabízejí těm, kdo jim věří, příležitost vyhnout se škodě, kterou jim předurčil Alláh, a získat dobro, které jim Alláh neurčil. Astrologie je také klasifikována jako zakázaná neboli *harám* na základě tohoto *hadisu* od Ibn 'Abbáse, v němž Prorok (s) řekl:

„Kdo získá znalosti z jakéhokoli druhu astrologie, získal tak znalosti z oboru magie. Čím větší je jeho poznání v tomto oboru, tím větší páchá hřích.“¹²¹

2. Druhou kategorií představují ti, kdo tvrdí, že Alláh to zařídil tak, že pohyby a konfigurace nebeských těles předznamenávají události na zemi.¹²² Tomu věřili muslimští astrologové, kteří se naučili provozovat babylonskou odnož astrologie. Astrologii představili na královském dvoře nejdříve umajjovští a později abbásovští chalífové. Každý chalífa měl při ruce dvorního astrologa, který mu radil při každodenních záležitostech a varoval jej před hrozícím nebezpečím. Jelikož většína muslimů věděla, že astrologie ve své původní formě je považována akt nevíry (*kufr*), tak muslimové, kteří ji praktikovali, učinili kompromis, aby z islámského hlediska vypadala přijatelně, a astrologické předpovědi začaly být připisovány Alláhově vůli. Avšak i tato forma astrologie je zakázaná a ten, kdo ji používá, by měl být pokládán za nevěřícího nevděčníka (*káfir*), jelikož v podstatě mezi tímto a pohanským druhem astrologie není rozdíl. Alláhova moc je připisována nebeským tělesům, a ti, kdo si troufají interpretovat jejich postavení, si nárokují znalost budoucnosti, jež přísluší pouze Alláhovi. Nicméně pozdější učenci začali být v aplikaci božského zákona poněkud lehkovážní a začali povolovat tento druh astrologie kvůli tomu, že se mezi muslimy velmi rozšířil.

3. Třetí a poslední kategorií tvoří využívání souhvězdí u námořníků nebo pouštních nomádů za účelem určení správného směru cesty, či u zemědělců, kteří tak odhadují příchod ročního období, aby věděli, kdy mají vysázet určité plodiny apod.¹²³ Tyto a podobné způsoby využití hvězd představují jediný druh astrologie, který mají muslimové podle Koránu i *sunny* povolený.

Základ pro tuto výjimku z pravidla tvoří následující koránský verš:

„A On je ten, jenž pro vás stvořil hvězdy, abyste se mohli podle nich řídit v temnotách souše i moře...“ (Korán 6:97)

121/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1095, č. 3896) a Ibn Mádža.

122/ *Tajsír al-'Aziz al-Hamid*, s. 442.

123/ Tamtéž, s. 447–8. (Toto může být klasifikováno jako astronomie, což je věda islámem povolená – na rozdíl od astrologie – pozn. čes. red.)

Al-Bucháří uvádí následující výrok Qatády, předního učence patřícího ke studentům Prorokových společníků: „Alláh stvořil hvězdy kvůli hledání směru na cestách a kvůli tomu, aby jimi kamenoval (zaháněl) satany. Kdo v nich hledá něco jiného, oddává se bláznivým spekulacím. Promeškal svůj osud, ztratil svůj podíl na dobrém životě a uvěřil něčemu, o čem nic neví. Lidé, kteří tak činí, ignorují Alláhovy příkazy. Vymysleli si věštění podle hvězd a tvrdí, že když se někdo ožení pod tou a tou hvězdou, stane se mu to a to, a když někdo cestuje pod tou a tou hvězdou, nalezne to a ono. Při mém životě, vždyť pod každou hvězdou se rodí červené, černé, velké, malé, ošklivé i krásné zvíře. Ale ani hvězdy, ani zvířata, ani ptáci nevědí nic o neviditelném. Alláh by to naučil Adama, kdyby to chtěl někoho naučit. Stvořil ho svými vlastníma rukama, přiměl anděly, aby se mu poklonili, a naučil jej jména všech věcí.“

Tato omezení stanovená Qatádou ohledně využití hvězd se zakládají na verši č. 98 v již zmiňované sůře *al-an'ám*. Také se zakládají na tomto verši ze sůry *al-mulk*:

„My věru jsme ozdobili nejbližší nebe svítilnami, jež určili jsme pro satanův kamenování, ...“ (Korán 67:5)

Prorok (s) vysvětlil, že džinové občas cestují do nižších nebes a potají naslouchají andělům, kteří diskutují o různých událostech, jež se mají stát na světě. Džinové se pak vracejí na zemi a informují ty, kdo předpovídají budoucnost. Také vysvětlil, že Alláh používá padající hvězdy neboli meteority jako prostředek, jak vyhánět džiny z nebes a bránit jim v odposlouchávání andělů, s výjimkou vzácných situací, kdy si přeje jinak. Prorok (s) proto prohlásil, že předpovědi jasnovidců a věštců jsou jen směsicí několika málo pravd a spousty lží.¹²⁴ Muslimové jsou tudíž povinni zdržet se využívání hvězd pro jiné účely, než byly jasně určeny Alláhem nebo s nimi souvisejí.

Argumenty muslimských astrologů

Muslimové zabývající se astrologií se pokoušeli využít některé verše Koránu k tomu, aby podpořili a ospravedlnili své praktiky. Například docela nedávno byla súra *al-burúdz* přeložena do angličtiny jako „kapitola o znameních zvěrokruhu“,¹²⁵ a její první verš jako božská přísaha „při znameních zvěrokruhu“. To je samozřejmě nesprávný a zavádějící překlad slova „*burúdz*“, jež ve skutečnosti znamená „souhvězdí“, a ne „znamení zodiaku“. Znamení zodiaku neboli zvěrokruhu jsou

124/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 439, č. 657) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1209, č. 5535).

125/ A. Yusuf Ali, *The Holy Qur'an* (angl. překl., Bejrút: Daar al-Qur'aan al-Kareem), s. 1714.

pouze symbolické představy zvířat, které starověcí Babyloňané a Řekové převedli na existující souhvězdí. Proto tento verš nelze použít k ospravedlnění pohanských praktik uctívání hvězd. Ona znázornění nemají vztah ke skutečným konfiguracím, v jakých se hvězdy nacházejí. A nejen to, neustálý pohyb hvězd vesmírem způsobí, že podoba současných souhvězdí se časem radikálně změní.

V dřívějších dobách byl k ospravedlnění astrologie na dvorech chalífů používán následující verš ze súry *an-nahl*:

„... a ukazovatele, a podle hvězd jsou též vedeni.“ (Korán 16:16)

„Muslimští“ astrologové tvrdili, že tento verš znamená, že hvězdy jsou znameními, která odhalují neviditelné, a na základě těchto znalostí se lidé mohou nechat vést v budoucnosti.¹²⁶ Nicméně Ibn ‘Abbás, jemuž Prorok (s) říkal *Turdžumán al-Qur‘án* neboli „překladatel významů Koránu“, vysvětluje, že „znamení“ zmiňovaná v tomto verši znamenají silniční ukazatele či orientační body v krajině, které využíváme v denních hodinách. Tato slova nikterak neodkazují ke hvězdám. A dále Ibn ‘Abbás vysvětluje, že věta „podle hvězd jsou též vedeni“ znamená, že se jimi řídí v noci, když cestují po souši či po moři.¹²⁷ Jinými slovy, význam tohoto verše je totožný s významem verše č. 98 v súře *al-an‘ám*.

V každém případě platí, že použití tohoto či jiných veršů Koránu na podporu studia a aplikace astrologických pseudověd je zcela nekorektní. Odporuje to nesčetným koránským veršům, které trvají na tom, že pouze Alláh samotný zná budoucnost, stejně jako to odporuje mnoha Prorokovým výrokům, které se zcela jasně staví proti studiu astrologie a víře v ni i další podobné pseudovědy.

Například Prorokův společník Ibn ‘Abbás zaznamenal tato jeho slova:

„Kdo se naučí některý druh vědy o hvězdách, naučil se tak druhu magie.“¹²⁸

Také Abú Mahdžam vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Největší obavy v souvislosti s mým národem po mé smrti mám z toho: že bude mít nespravedlivé vůdce, že bude věřit v hvězdy a že bude popírat božskou předurčenost.“¹²⁹

Proto platí, že v islámu nemá víra v astrologii a její uplatňování žádné opodstatnění. Kdo se snaží překroutit slova náboženských textů, aby vyhovovala jeho

126/ *Tajsír al-‘Azíz al-Hamid*, s. 444.

127/ Uvádí Ibn Džarír at-Tabarí ve své knize *Džámi‘ al-Baján ‘an Ta‘wil al-Qur‘án* (Egypt: al-Halabee Publishing Co., 3. vyd., 1968), sv. 14, s. 91.

128/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1095, č. 3896) a Ibn Mádža.

129/ Uvádí Ibn Asákír a autentičnost ověřil as-Sujútí (citováno v *Tajsír al-‘Azíz al-Hamid*, s. 445).

pokřiveným touhám, dělá v podstatě to samé, co židé. Židé vytrhli z kontextu verše z Tóry, a pak záměrně měnili význam jejich slov.¹³⁰

Islámská pravidla ohledně horoskopů

Nejenže je zakázaná astrologie, jak jsme si právě uvedli, ale i návštěva astrologa a naslouchání jeho předpovědím jsou zakázané, stejně jako koupě astrologických publikací a čtení vlastních horoskopů! Jelikož astrologie se převážně používá pro předpovídání budoucnosti, ti, kdo se jí zabývají, jsou pokládáni za jasnovidce, hadače a věštce. Z toho plyne, že ten, kdo se pídí po vlastním horoskopu, spadá pod pravidlo obsažené v tomto Prorokově výroku:

„Modlitba toho, kdo navštíví jasnovidce a poprosí ho o radu, nebude přijata čtyřicet dní a nocí.“¹³¹

Jak jsme již uvedli v minulé kapitole, podle tohoto *hadísu* následuje trest za pouhou návštěvu a konzultaci astrologa, i když má člověk pochybnosti o pravdivosti jeho výroků. A pochybuje-li někdo o pravdivosti či lživosti astrologických údajů, pochybuje vlastně i o tom, zdali někdo jiný než Alláh ví o neviditelném a budoucnosti či ne, a to je jedna z forem polyteismu, protože Alláh jasně konstatoval:

„On klíče má k nepoznatelnému a zná je toliko On.“ (Korán 6:59)

„Rci (Muhammade): ‚Nikdo z těch, kdož jsou na nebesích i na zemi, nezná nepoznatelné – kromě Alláha.‘“ (Korán 27:65)

Pokud však někdo věří v předpovědi, jež mu dává horoskop, a to bez ohledu na to, jestli mu jej sdělí astrolog nebo jej najde v astrologické knize, pak tento člověk přímo koná akt nevíry (*kufír*), jak prohlásil Prorok (s):

„Kdo chodí za jasnovidcem a věří tomu, co se u něj dozvídá, nevěří v to, co bylo zjeveno Muhammadovi.“¹³²

Stejně jako předchozí výrok i tento se doslovně týká jasnovidce, ale vztahuje se i na astrologa. Oba tvrdí, že znají budoucnost, a toto astrologovo tvrzení se přičí *tauhídu* stejně jako jasnovidcovo. Tvrdí, že lidská osobnost je určována hvězdami a že budoucí činy lidí a události v jejich životech jsou napsány ve hvězdách.

130/ Viz súry *an-nisá* 4:47 a *al-má‘ida* 5:13 a 5:41.

131/ Vyprávěla Hafsa a uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1211, č. 5540).

132/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí Ahmad a Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1095, č. 3895).

Obyčejný jasnovidce nebo hadač vám bude tvrdit, že rozložení čajových lístků na dně šálku nebo uspořádání čar na dlani vypovídají o tomtéž. V obou případech se tito lidé holedbají tím, že dokážou vyčíst z fyzické podoby stvořených věcí znalosti o neviditelném.

Víra v astrologii a horoskopy je v jasném rozporu s učením i duchem islámu. Pouze prázdná duše, jež dosud neokusila opravdovou víru (*imán*), touží jít takovou cestou. Jde jen o marné pokusy, jak uniknout svému *qadaru* neboli osudu. Nevědomí lidé věří, že když se dozvědí, co je čeká zítra, budou se na to moci dnes připravit. Možná se takhle dokážou vyhnout zlu a zajistit si dobro. Nicméně Alláhův Posel (s) byl pověřen Alláhem, aby nám řekl toto:

„Kdybych znal nepoznatelné, býval bych si věru rozmnožil dobro své a nedotklo by se mne zlo žádné; já avšak jsem pouze varovatelem a zvěstovatelem pro lid, jenž věří.“ (Korán 7:188)

Opravdoví muslimové jsou proto povinni vyhýbat se těmto oblastem velkým obloukem. Proto by neměli nosit ani prstýnky, řetízky a podobné předměty se symbolikou zvěrokruhu, i když v ně nevěří. Jsou nedílnou součástí vymyšleného systému, který propaguje nevíru v Alláha a s kterým bychom měli navždy skoncovat. Žádný věřící muslim ani muslimka by se neměli vyptávat, jaké je jejich znamení, ani by se neměli pokoušet je uhodnout. Neměli by číst horoskopy v novinách, ani by neměli poslouchat, jak je někdo čte. A každý muslim, který dovolí, aby astrologické předpovědi řídily jeho kroky, by měl prosit Alláha o odpuštění a obnovit svůj islám (vyhlásit znova *šahádu* a provést velkou očistu).

Magie

Magii by bylo možné definovat jako zdánlivou kontrolu přírodních sil nebo jejich předvídání s pomocí rituálního vyzvání nadpřirozených sil, nebo také jako víru, že lidé mohou ovlivnit přírodu použitím určitých rituálů, magických formulí a činů.¹³³ Ze studia přírodních jevů, tradičně nazývaného „bílá“ nebo „přírodní magie“, se v západní společnosti vyvinul obor, jenž je dnes známý jako přírodověda. Jeho opakem byla „černá magie“ neboli čarodějnictví, čili pokus o využívání či vyzvání nadpřirozených sil kvůli osobním nebo vyložené negativním účelům. K nejběžnějším termínům v oblasti magie a těch, kdo ji provozují, patří pojmy jako čarodějnictví, věštění a nekromantie. Čarodějnictví bylo definováno jako magie praktikovaná ženou posedlou démonem, věštění odkazuje na pokus získat nadpřirozený vhled (jasnozření) do budoucnosti, zatímco nekromantie neboli komunikace se zemřelými patří k jedné z mnoha metod věštění.

Arabský termín pro magii, *sihr*, nerozlišuje mezi jejími různými odvětvími, a proto zahrnuje jak čarodějnictví, tak věštění i nekromantii. *Sihr* je v arabštině definován jako vše, co má za příčinu skryté nebo lstivé síly.¹³⁴ Je například znamenán výrok, ve kterém Prorok (s) řekl:

„Některé formy řeči jsou magie.“¹³⁵

Výmluvný a charismatický řečník dokáže udělat z pravdy nepravdu a naopak. Proto Prorok (s) hovoří o některých formách řeči jako o magii. Jídlo, které se jí během půstu brzy ráno před úsvitem, se nazývá *sahúr*¹³⁶ a pochází z kořene slova *sihr*, protože se jí ve tmě a na konci noci.¹³⁷

133/ *Reader's Digest Great Encyclopedic Dictionary*, (New York: Fund and Wagnalls Publishing Co., 10. vyd., 1975) s. 813.

134/ *Arabic-English Lexicon*, sv. 1, s. 1316–7.

135/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 445, č. 662), Muslim, Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1393, č. 4989) a at-Tirmidzí.

136/ Též *suhúr*. Viz *Arabic-English Lexicon*, sv. 1, s. 1316–7.

137/ *Tajsír al-'Aziz al-Hamid*, s. 382.

Podstata magie

V dnešní době je v oblibě popírat, že magie má vůbec nějaké opodstatnění ve skutečnosti. Populární historky o různých kouzlech se vysvětlují jako výsledek psychologických poruch typu hysterie apod., a vědci poukazují, že magie ovlivňuje pouze ty, kdo v ni věří.¹³⁸ Magické činy jsou popisovány jako podvody, které se zakládají na sérii iluzí a triků.

Ačkoli islám odmítá věřit na účinky amuletů a talismanů, pokud jde o odvrácení neštěstí a přivolání štěstí, některé aspekty magie považuje za skutečné. Je pravda, že velká část dnešní magie jsou jen triky prováděné s pomocí různých chytrých pomůcek, které jsou sestaveny tak, aby oklamaly obecenstvo. Avšak stejně jako v případě věštění existují po celém světě lidé, kteří praktikují opravdovou magii, a ta je důsledkem jejich spolupráce se satany (*šajátín*), tedy zlými džiny. Dříve než se zaměříme na džiny a jejich schopnosti, podívejme se na důkazy z Koránu a *sunny*, které nasvědčují tomu, že islám uznává, že některé projevy magie jsou opravdové. Tento přístup k tomuto tématu je nezbytně nutný, jelikož hlavní kritérium pravdivosti a lživosti v islamu spočívá v těchto dvou zdrojích Alláhova zjevení, v Koránu a cestě Prorokově (s).

Alláh v sůře *al-baqara* vysvětluje základní islámský postoj k magii těmito verši:

„A když přišel k nim nyní posel od Alláha potvrzující pravdivost zjevení, které již měli, skupina z těch, jimž bylo dáno Písmo, odvrhla Písmo Alláhovo za záda svá, jako by je neznali.“ (Korán 2:101)

Poté, co poukáže na pokrytectví židů ohledně proroctví, jež jim bylo sesláno, Alláh jde ještě dále a odhalí lež, kterou si vymysleli o proroku Sulajmánovi (Šalamounovi) (mír s ním):

„A následovali to, co hlásali satani v době vlády Šalamounovy. Šalamoun však nebyl nevěřící, avšak satani jimi byli, když učili lidi magii a tomu, co bylo v Babylóně sesláno dvěma andělům, Hárútovi a Márútovi. Ti dva však nikoho nezačali učit, aniž by řekli: ‚My jsme toliko pokušitelé, nebuďte tedy nevěřící!‘ A od nich dvou se naučili, jak se zasívá rozkol mezi mužem a manželkou jeho, avšak oni tím neuškodí nikomu, leda z dovolení Alláhova. A naučili se tomu, co jim škodí, ale neprospívá, a přitom věděli, že kdo si toto (kouzlo) koupí, nebude mít podíl na Onom světě. Bídna byla cena, za kterou své duše zaprodali – kéž by to byli věděli!“ (Korán 2:102)

138/ Tuto myšlenku představil aš'aritský učenec Fachrud-Dín ar-Rázi (zemřel r. 1240 n. l.) ve svém komentáři k verši 102 v sůře *al-baqara* (súra č. 2) a dále ji rozvinul uznávaný historik Ibn Chaldún.

Židé ospravedlňovali své využívání magie v rámci ezoterického mystického systému zvaného *kabala* tvrzením, že se ji naučili od samotného proroka Šalamouna. Alláh vysvětluje, že poté, co odhodili Písmo pocházející od Alláha za svoje záda a odmítli posledního Proroka, dali přednost magickým formulím, kterým je naučili ďáblové. Tito ďáblové spáchali akt nevěry už tím, že je to učili. Kromě toho je naučili čarodějnickému umění zvané astrologie. Astrologii vyučovali za dávných časů dva andělé jménem Hárút a Márút, kteří byli sesláni, aby vyzkoušeli Babyloňany. Předtím, než je začali učit základy magie, je oba andělé varovali, aby nepáchali akty nevěry tím, že se naučí čarodějnictví, ale lidé na jejich varování nedali. Naučili se z astrologie, jak zasívat mezi lidí nepřátelství a jak ničit manželství, a to do takové míry, že si mysleli, že mohou uškodit každému, komu se jim zlíbí. Avšak pouze Alláh je jediný, kdo rozhoduje, koho kouzlo ovlivní a koho ne. Znalosti, které se naučili, pro ně neměly skutečný užitek, a sami se tím jenom poškodili. Jelikož akty nevěry jsou základem magické praxe, svým počínáním si zajistili místo v Ohni pekelném.

Židé, kteří se naučili těmto uměním, dobře věděli, že na ně padne Alláhův hněv, protože magie byla v jejich písmech zakázaná. Následující verše lze nalézt právě v Tóře:

„Až vstoupíš do země, kterou ti dává Hospodin, neuč se jednat podle ohavnosti oněch pronárodů. Ať se u tebe nevykytne nikdo, kdo by upálil jako oběť svého syna nebo dceru, ani věstec obírající se věštbami, mrakopravec ani hadač ani čaroděj ani zaklínač ani ten, kdo se doptává duchů zemřelých, ani jasnovidce, ani ten, kdo se dotazuje mrtvých. Každého, kdo činí tyto věci, má Hospodin v ohavnosti. Právě pro tyto ohavnosti Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vyhání ony pronárody.“ (Pátá Mojžíšova 18:9–12)

Avšak židé své Písmo ignorovali a dělali, že tam nejsou. V Tóře se také píše, že kdokoli se podílí na umění magie, bude navěky přebývat v Ohni pekelném, zcela odříznut od veškerých odměn Ráje. Avšak židé tyto verše z Tóry odstranili a jali se provozovat magii.

Alláh uzavírá tyto verše lítostivým konstatováním, kterým potvrzuje vážnost jejich situace. Kdyby jen židé věděli, jaký je čeká trest v příštím životě, uvědomili by si, jak strašný spáchali čin, když zaprodali budoucnost svých duší výměnou za pár laciných triků v tomto životě.

Tyto verše jasně hovoří o tom, že magie je zakázaná, protože v nich stojí: „...kdo si toto (kouzlo) koupí, nebude mít podíl na Onom světě.“ (Korán 2:102) Za spáchání takového extrémního zakázaného skutku si člověk zaslouží jediné trest v Pekle – pokud před smrtí neučiní pokání. Tento verš také dokazuje, že čarodějové stejně jako ti, kdo se učí nebo vyučují magii, jsou nevěřící (*kuffár*). Obrat „kdo si to koupí“ neboli pořídí, má obecný význam a týká se toho, kdo zbohatne výukou

magie, kdo zaplatí za výuku i toho, kdo o tom nabude poznání. V následujících větách Alláh hovoří o magii jako o aktu nevíry (kufr): „My jsme toliko pokušitelé, nebuďte tedy nevěřící!“ a „Šalamoun však nebyl nevěřící, avšak satani jimi byli, když učili lidi magii...“ (Korán 2:102)

Především verš bezpochyby dokazuje, že některé druhy magie mají opodstatnění v realitě. V knize spolehlivých výroků *Sahih al-Buchári* a v dalších se nachází také výrok, ve kterém stojí, že i Prorok (s) jednou trpěl následky magie:

„Zajd ibn Aqram vyprávěl, že jeden žid jménem Labib ibn A'sam jednou očaroval Proroka (s), a když začal Prorok (s) pociťovat následky tohoto očarování, přišel za ním anděl Džibril (Gabriel), odhalil mu kapitoly č. 113 a 114 (čili súry al-falaq a an-nás) a pak mu řekl: ‚Byl to jeden žid, co tě očaroval, a jeho kouzelný prostředek se skrývá v jedné studni.‘ Prorok (s) vyslal ‚Aliho ibn Abi Táliba, aby tento kouzelný prostředek našel a vytáhl, a když se s ním ‚Alí vrátil, Prorok (s) ho poprosil, ať rozmotá jeden uzel za druhým a u každého ať recituje verše z právě zjevených kapitol. Když je ‚Alí rozvázal všechny, Prorok (s) vstal, jako kdyby mu někdo rozvázal pouta.‘“¹³⁹

Každý národ na zemi má důkazy o lidech, kteří provozovali nějakou formu magie. Ačkoli v mnohých případech šlo o magii falešnou, je vysoce nepravděpodobné, že by se celé lidstvo domluvilo, že si vymyslí podobné historky o magických a nadpřirozených událostech. Každý, kdo se vážně zamyslí nad tím, kolik je na světě zaznamenaných příkladů nadpřirozených jevů, musí dojít k závěru, že spolu mají něco společného, co má opodstatnění v realitě. Domy, ve kterých „straší“, spiritistické seance a tabulky na vyvolávání duchů, vúdú, posedlost démonem, případy mluvení cizími jazyky, levitace (vznášení se) a podobné jevy se zdají být těm, kdo nejsou obeznámeni se světem džinů, jako velká záhada. Jenže všechny tyto jevy se dějí ve všech možných částech světa. Dokonce i muslimský svět je jimi zamořen, zejména je to běžné mezi mistry různých extremistických súfijských, čili mystických řádů. Mnozí tito mistři umějí levitovat, v okamžiku odcestovat na veliké vzdálenosti, z ničeho nic vyčarovat jídlo nebo peníze apod. Jejich nevědomí přívrženci věří, že jde o projevy božských zázraků, a proto ochotně odevzdávají své majetky i životy do rukou těchto mistrů. Avšak za všemi těmito jevy se skrývá zlověstný svět džinů.

Jak jsme již uvedli v předchozí kapitole, džinové jsou ze své podstaty neviditelní – kromě těch, kteří se nacházejí v podobě hadů a psů.¹⁴⁰ Nicméně někteří z nich jsou schopni nabýt jakékoli podoby, včetně lidské. Jako příklad si uvedme vyprávění Abú Hurajry:

139/ Uvádí ‚Abd ibn Humajd a al-Bajhaqí, velkou část tohoto výroku lze najít i v al-Buchárim (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 443–4, č. 660) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 1192–3, č. 5428).

140/ Viz kapitola o věštění budoucnosti, kde se nacházejí důkazy.

„Posel Alláhův mi dal za úkol hlídat o ramadánu vybrané milodary. Když jsem hlídal, někdo přišel a začal se přehrabovat v jídle, tak jsem ho chytil a zvolal: ‚Při Alláhovi, teď tě vezmu k Poslu Alláhovu!‘ Muž začal úpěnlivě prosit: ‚Jsem velmi chudý a mám doma několik hladových krků. Velmi to jídlo potřebuji.‘ A tak jsem jej nechal jít. Příštího rána se Prorok (s) zeptal: ‚Abú Hurajro, co udělal ten, koho jsi včera chytil?‘ Vysvětlil jsem, že to byl muž, který nařikal, že je ve velké nouzi a že má rodinu, a tak jsem ho nechal jít.‘ Prorok (s) odvětil: ‚Určitě ti lhal a ještě se vrátí.‘ Protože jsem věděl, že se vrátí, lehl jsem si a čekal. Když přišel zase a začal se přehrabovat v jídle, popadl jsem ho a řekl: ‚Ale teď už tě vážně vezmu za Alláhovým Poslem.‘ Muž začal prosit: ‚Nechej mne jít! Opravdu jsem chudý a mám rodinu. Už se nevrátím.‘ A tak jsem se slitoval a nechal jej jít. Příštího rána se Posel Alláhův zeptal: ‚Abú Hurajro, co udělal ten, koho jsi včera chytil?‘ Řekl jsem mu, že si stěžoval, že je velmi nuzný a že má rodinu, a tak jsem ho nechal jít. Prorok (s) odvětil: ‚Určitě ti lhal a ještě se vrátí.‘ Takže jsem si na něj počkal, a chytil jsem jej zrovna v okamžiku, kdy se začal hrabat v jídle. Řekl jsem mu: ‚Při Alláhovi, teď tě vezmu k Poslu Alláhovu. Už je to potřetí, a přitom jsi slíbil, že se už nevrátíš. A přece ses vrátil!‘ On opáčil: ‚Dovol mi říci ti několik slov, s jejichž pomocí ti Alláh prospěje.‘ Zeptal jsem se, co to je za slova, a on odpověděl: ‚Kdykoli si půjdeš lehnout do postele, recituj ájatu l-kursí¹⁴¹ od začátku až do konce. Když tak učiníš, bude s tebou vždy ochránce od Alláha a satan za tebou nepřijde až do rána.‘ A tak jsem jej pustil. Druhý den se Posel Alláhův (s) zeptal: ‚Co tvůj zajatec, co udělal včera?‘ Řekl jsem mu, že prohlásil, že mne naučí slova od Alláha, s jejichž pomocí mi Alláh prospěje, a tak jsem jej nechal jít. Když se Prorok (s) zeptal, co to je za slova, řekl jsem mu, že mám před odchodem do postele recitovat ájatu l-kursí a že pak se mnou bude ochránce od Alláha a že na mne satan nemůže až do rána, kdy se probudím. Prorok (s) pravil: ‚Teď ti řekl pravdu, i když jinak je to nenapravitelný lhář. Ach, Abú Hurajro! Víš, s kým ses uplynul tři noci bavil?‘ Řekl jsem, že nevím, a on mi pověděl: ‚Byl to ďábel.‘“¹⁴²

Také jsou schopni v okamžiku se přenést na daleké vzdálenosti a vstoupit do lidských těl, která jsou k tomu připravená. Alláh považoval za vhodné vybavit je těmito neobyčejnými schopnostmi, stejně jako i jiným stvořením dal schopnosti převyšující schopnosti člověka. Ale přesto vyvolil člověka, aby stál nad ostatním stvořením.

Když si uchováme tato základní fakta o džinech v paměti, budeme schopni si vysvětlit veškeré nadpřirozené a magické události, které nejsou pouhými pod-

141/ Verš druhé súry (*al-baqara*) číslo 255.

142/ Uvádí al-Buchári (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 491–2, č. 530).

vody. Například v případě domů, ve kterých straší, kde se znenadání rozsvěčují a zhasínají světla, obrazy padají ze stěn a předměty létají vzduchem, praská podlaha a podobně, džinové manipulují s hmotnými předměty, zatímco si zachovávají neviditelnou podobu. Totéž platí o seancích, kde duchové mrtvých lidí zdánlivě komunikují s živými. Lidé, kteří znají hlasy svých mrtvých příbuzných, je slyší vyprávět o událostech z jejich životů. To vše zprostředkovává médium, které svolá džiny, a ti napodobí hlas mrtvého a vyprávějí příběhy z minulosti tohoto člověka. Podobně to funguje i v případě spiritistické tabulky, která se údajně používá na zodpovídání otázek. Džinové tomu nenápadně pomáhají, a je-li vytvořena správná atmosféra, lze dosáhnout neuvěřitelných výsledků. Také lidem, kteří jsou schopni levitovat nebo zvedat různé předměty, aniž by se jich dotkli, pomáhají džinové, kteří je jednoduše zvednou do vzduchu. Lidé, kteří jsou schopni cestovat na obrovské vzdálenosti a být na dvou místech téměř zároveň, jsou transportováni svými neviditelnými společníky z řad džinů, kteří případně mohou být i viditelné podoby. Stejně tak i těm, kdo jsou schopni ze vzduchu vyčarovat jídlo nebo peníze, pomáhají neviditelní a bleskově rychlí džinové.¹⁴³ Totéž platí i v těch nejúžasnějších případech zdánlivé reinkarnace, jako třeba když v Indii sedmiletá holčička jménem Šantí Déví vyprávěla nesmírně živé a detailní příběhy ze svého minulého života. Popisovala svůj předchozí domov ve městě Muttra, jež se nacházelo v jedné provincii velmi daleko od místa jejího nynějšího bydliště. Když si to lidé z jejího města šli zkontrolovat, dozvěděli se od místních občanů, že na popsaném místě skutečně stával takový a takový dům. Také potvrdili pravdivost některých podrobností z jejího života.¹⁴⁴ Je očividné, že tyto informace vložili do jejího podvědomí džinové. Prorok (s) potvrdil existenci tohoto jevu slovy:

„Sny, které člověk vidí ve spánku, jsou trojího druhu: je to buď sen od ar-Rahmána (Milostivého, tj. Alláha), smutné sny od satana a podvědomé sny.“¹⁴⁵

Není pochyb o tom, že džinové mohou vstoupit do lidského těla, stejně jako mohou vstoupit do lidské mysli. Případů posedlosti démony je tolik, že je nelze spočítat. Může jít o dočasný jev, jako v případě mnoha křesťanských a pohan-
ských sekt, kde se lidé postupně dostanou do stavu tělesného i duševního šílenství, upadnou do bezvědomí a začnou hovořit cizími jazyky. V tomto oslabeném stavu mohou džinové snadno vstoupit do jejich těl a mluvit jejich ústy. Tento fenomén byl zaznamenán také u některých súfijských¹⁴⁶ řádů během jejich seancí zvaných

143/ Viz Ibn Tajmijjūv *Esej o džinech*, s. 47–59, kde se nacházejí nesčetné záznamy podobných událostí.

144/ Colin Wilson, *The Occult*, (New York: Random House, 1971), s. 514–515.

145/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1395, č. 5001).

146/ Súfisté jsou mystickým řádem, který se vyvinul mezi muslimy.

dhikr (neboli chválení Alláha).¹⁴⁷ Také však může jít o dlouhodobý jev, při němž dojde k závažným změnám osobnosti. Posedlí lidé jednají často iracionálně, projevují nadlidskou sílu anebo z jejich úst pravidelně hovoří džinové.

Exorcismus¹⁴⁸ se rozšířil v Evropě během středověku. Křesťanská exorcistická praxe se zakládá na nesčetných evangelických příbězích o tom, jak Ježíš vyhnal zlého ducha z posedlých lidí. V jednom z nich Ježíš a jeho společníci přišli do země Gerasenes, kde potkali posedlého muže. Když Ježíš poručil démonům, aby ho opustili, přemístili se do stáda sviní, jež se páslo na blízkém kopci. Poté stádo seběhlo po příkrém svahu do vody a utopilo se.¹⁴⁹ Exorcismus se stal také námětem mnoha filmů natočených na konci sedmdesátých a osmdesátých let (například *The Exorcist – Vymítač ďábla* nebo *Rosemary má děťátko* a další). Obecným postojem materialistického Západu je však odmítnutí všeho nadpřirozeného, takže pro lidi ze Západu nemá vyhánění duchů racionální základ, a proto je považováno za produkt pověřivého myšlení. Tento postoj je reakcí na masové upalování čarodějnic, které proběhlo v Evropě v raném a pozdním středověku. Avšak v islámu je exorcismus uznáván jako legitimní prostředek, jak léčit skutečné případy posedlosti a další problémy s tím spojené, pakliže jde o metodu, která je v souladu s Koránem a sunnou neboli Prorokovou cestou.

Existují v podstatě tři metody, jak posedlého člověka zbavit jeho džina. Za prvé může být džin odstraněn přivoláním jiného džina. Tato metoda je v islámu zakázaná, protože vzývání džinů často obnáší svatokrádež a rouhání. Při přivolávání džinů je totiž pravděpodobné, že přitom budou poskvrněny a zneuctěny zásady islámu. V podstatě jde o případy, kdy čaroděj nebo čarodějnice zruší jisté kouzlo s pomocí jiného.

Za druhé mohou být džinové vyhnáni tím, že se v jejich přítomnosti potvrdí širk. Džin může odejít také tehdy, je-li spokojen s exorcistovým aktem nevíry. Tím utvrdí exorcistu v tom, že jeho metody a přesvědčení jsou správné. Platí to o metodě křesťanských kněží, kteří vyhnali džiny tím, že s křížem v ruce vzývali Ježíše, stejně jako o metodě pohanských velekněží, kteří vyháněli ďábly ve jménu svých falešných božstev.

Za třetí mohou být džinové vyhnáni s pomocí recitace Koránu a modliteb, které prosí o Alláhovu ochranu. Tato slova a formule od Alláha pomáhají změnit atmosféru kolem posedlého. Džinové se pak vyženou z těla posedlého člověka prostřednictvím určitých příkazů, které se někdy doprovázejí foukáním. Tato metoda je však sama o sobě zbytečná, pokud ji neprovádí člověk, který má pevnou víru (*imán*) a dodržuje všechny islámské piliře, jako je půst, modlitba atd., a má dobré spojení s Alláhem díky svým ctnostným skutkům.

147/ Na těchto seancích lidé neustále a melodicky opakují Alláhova jména a různě se při tom kroutí nebo i tančí.

148/ Vyhánění zlých duchů či démonů z posedlých osob nebo míst.

149/ Viz Matouš 8:28–34, Marek 5:1–20 a Lukáš 8:26–39.

Ačkoli někteří dnešní muslimové žijící ve sféře západního světského vlivu popírají případy posedlosti a jiní dokonce popírají i existenci džinů, Korán i příklady z Prorokova života nám dávají opačné důkazy. Existuje značný počet autentických vyprávění, podle kterých Prorok (s) vypudil z lidí demony. Rovněž existují zprávy o tom, že i jeho společníci s jeho svolením vyháněli z lidí demony. Následují tři historky popisující tři různé metody.

Ja'lá ibn Marra vyprávěl:

„Jednou jsme cestovali s Prorokem (s) a narazili jsme na ženu, která seděla se svým dítětem uprostřed silnice, a tato žena řekla: ‚Posle Alláhův, můj chlapec je posedlý a působí nám tím mnoho problémů. Už ani nevím, kolikrát denně je zničehonic jako očarovaný!‘ Prorok (s) jí řekl: ‚Podej mi ho.‘ A tak mu ho podala a Prorok (s) si jej posadil naproti sobě do sedla. Pak mu otevřel ústa, třikrát mu do nich foukl¹⁵⁰ a řekl: ‚Bismilláh (ve jménu Alláha)! Jsem služebník Alláhův, takže běž pryč, nepříteli Alláhův!‘ Pak vrátil chlapce ženě a řekl: ‚Počkej na nás až se budeme vracet, abys nám řekla, co se stalo.‘ Tak jsme odjeli a při zpáteční cestě jsme ji našli na tom samém místě, a s sebou měla tři ovce. Prorok (s) se zeptal: ‚Jak se má tvůj chlapec?‘ Odpověděla: ‚Při Tom, jenž tě seslal s pravdou, od té doby jsme si na něm nevšimli ničeho divného, a tak jsem ti přinesla tyto ovce.‘ Prorok (s) mi řekl: ‚Seskoč a vezmi jednu ovci. Ostatní jí vrať.‘“¹⁵¹

Cháridža ibn as-Salt vyprávěl, že jeho strýc vyprávěl:

„Jednou když jsme se rozloučili s Poslem Alláhovým, narazili jsme na jeden beduínský kmen. Někteří z beduínů nám řekli: ‚Slyšeli jsme, že přicházíte s dobrými věcmi od onoho muže (tj. proroka Muhammada). Nemáte náhodou nějaké léky nebo zařikávací prostředky na vyléčení posedlosti?‘ Řekli jsme, že ano, a tak nám beduíni přivedli očarovaného muže. Zarecitoval jsem nad ním každé ráno a každý večer po dobu tří dnů al-fátihu (neboli první síru Koránu), a po každé recitaci jsem nabral sliny a plivl na něj. Nakonec muž ztěžka vstal, jako kdyby se vytrhl z pout. Beduíni mi pak přinesli jako odměnu dar, a tak jsem jim řekl: ‚Nemohu to přijmout, dokud se nezeptám Alláhova Posla.‘ Když jsem se zeptal Proroka, řekl mi: ‚Přijmi to. Při mém životě, kdo se živí falešným zařikáváním, ponese si břímě svého hříchu. Ale ty sis vydělal svou odměnu zařikáváním v pravdě.‘“¹⁵²

150/ Arabské slovo, jež je zde použito, zní *nafatha*, což znamená strčit špičku jazyka mezi rty a fouknout. Jde o něco mezi normálním fouknutím (*nafakha*) a lehkým plivnutím (*tafala*).

151/ Uvádí Ahmad.

152/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 3, s. 1092, č. 3887).

KAPITOLA VIII

Povznesení Alláha nad trůn (transcendence)

Alláh Nejvyšší popsal sebe ve svých zjevených knihách a prostřednictvím svých proroků, aby si člověk dokázal lépe představit, kým On je. Jelikož je lidská mysl ve svém poznání omezená, je pro ni nemožné pochopit něco, co nemá hranice. Proto si Alláh milostivě předsevzal za úkol zjevit člověku některé ze svých přívlastků, aby si lidstvo nepletlo přívlastky stvořených bytostí s Alláhovými. Když se Alláhovy přívlastky smísí s přívlastky stvořených bytostí, člověk pak nakonec začne zbožšťovat stvoření. Toto zbožštění je právě podstatou a základem modlářství ve všech jeho formách. V pohanských náboženstvích a sektách jsou stvořené bytosti nebo objekty lživě obdařeny božskými přívlastky, takže se v důsledku samy stávají předměty uctívání místo Alláha, případně jsou uctívány spolu s Ním.

Mezi Alláhovými nesčetnými přívlastky se nachází i jeden, který je z hlediska správného uctívání Alláha místo nesprávného uctívání Jeho stvoření skutečně nadmíru důležitý. Jde o přívlastek, jehož význam začali jako první zmateně vykládat muslimové z *mu'tazilitské* filozofické školy ovlivněné Reckem a který vlastně dodnes mnoho muslimů vůbec nechápe.¹⁵³ Tento kritický přívlastek se arabsky nazývá „*al-'Ulú'*“, což česky znamená vysokost či transcendentnost. Když se tímto přívlastkem označuje Alláh, znamená to, že Alláh se nachází mimo svá stvoření a nad nimi. Není svým stvořením obklopený a ani jedna část stvoření jej nijak nepřevyšuje. Ve skutečnosti je Jeho bytí od Jeho stvoření zcela oddělené. Je Stvořitelem a vesmír a jeho obsah jsou součástí Jeho stvoření. Nicméně Jeho přívlastky fungují v Jeho stvoření bez omezení. Alláh všechno vidí, slyší a ví a je prvotní příčinou všeho, co se děje ve stvořených světech. Nic se neděje bez Jeho vůle. V důsledku lze říci, že islámské pojetí Alláha ve vztahu k Jeho stvoření je v podstatě dualistické, avšak ve vztahu k Alláhu samotnému či stvoření samotnému je přísně monoteistické. Je dualistické v tom smyslu, že Alláh je Alláh a stvoření je stvoření. Dvě oddělené entity, Stvořitel a stvoření, Nekonečno a konečno. Ani jeden z nich není tím druhým, a oba dohromady nejsou jedním. Zároveň je islámská koncepce nekompromisně monoteistická v tom smyslu, že Alláh je ab-

153/ Násiruddín al-Albání, *Muchasar al-'Ulú'* (Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 1. vyd., 1981), s. 23.

solutně jediný, nemá rodiče, potomky, ani partnery. Je jedinečný ve své božskosti a nic se Mu nepodobá. Je jediným zdrojem síly v tomto vesmíru a vše závisí jen na NĚm. Podobně jde o pevně unitářskou koncepci vzhledem ke stvoření, protože veškerý vesmír i vše, co obsahuje, bylo stvořeno Alláhem samotným. Všechny stvořené bytosti a entity pocházejí od stejného Stvořitele, a jako takové se skládají ze stejných elementárních částic, stavebních jednotek „přírody“.

Význam

Přívlastek transcendence má pro člověka zvláštní význam právě v souvislosti s jeho uctíváním Alláha. Před příchodem islámu v jeho konečné podobě byl člověk zbloudilý, protože nevnímал důsledky tohoto vznešeného přívlastku. Křesťané prohlásili, že Alláh sestoupil na zem a vzal na sebe lidskou podobu z masa a kostí – stal se prorokem Ježíšem (‘Ísá), který byl podle křesťanů ukřižován a pak zemřel. Už dříve také židé tvrdili, že Alláh sestoupil na zem v podobě člověka a prohrál zápas s prorokem Jakubem (Ja‘qúb).¹⁵⁴ Peršané považovali své krále za bohy obdařené všemi Alláhovými přívlastky a vlastnostmi, a proto je také přímo uctívali. Hinduisté zase věřili, že Nejvyšší bytí *bráhma* se nachází na každém místě a ve všem, a tak uctívali nesčetné modly, lidské bytosti, ba i zvířata jakožto personifikace *bráhmy*.¹⁵⁵ Jejich přesvědčení je dovedlo až tak neuvěřitelně daleko, že konají poutě do svého svatého města Váránasí (Benáres), kde uctívají boha Šivu, personifikovaného jako ztopořený mužský penis, kterému něžně říkají „*lingam*“.¹⁵⁶

Hinduistická představa, že *bráhma* se nachází všude, se později stala součástí křesťanské věrouky a ještě později si našla cestu i mezi mnohé muslimské generace po Prorokovi (s). Koncepce Alláha jsoucího všude a ve všem pronikla do islámských filozofických kruhů v době, kdy byla filozofická pojednání Indie, Persie a Řecka během zlatého věku ‘abbásovske říše přeložena do arabštiny, a tato koncepce se stala hlavním principem víry u súfijských, čili mystických řádů. K jejímu rozmachu došlo u filozofické školy známé pod názvem *mu‘tazila*

154/ Viz Genesis 33:24–30.

155/ John R. Hinnells, Slovník náboženství (Dictionary of Religions, Anglie: Penguin Books, 1984), s. 67–8.

156/ *Collier's Encyclopedia*, sv. 12, s. 130. Viz článek Santha Ramy Raua nazvaný „Vánarasi: Indické město světla“, *National Geographic*, únor 1986, s. 235. „Od přírody duální entita Šiva nejenže ničí, ale i tvoří. *Lingamy*, obyčejně vytesané z kamene, jsou falické symboly představující božské obrozující, oživující síly. Obrovské *lingamy* patří do běžného vybavení klášterů. *Lingam* se zpravidla nachází na kruhové základně, zvané *jóni* (ženský pohlavní orgán), která představuje Šakti, božskou ženskou polovičku a zdroj božské energie. V nejšířším smyslu *lingam* symbolizuje celek hinduistického vesmíru... Při běžném hinduistickém obřadu kněz ozdobí *lingam* květinami, namaže ho čistěným máslem a omyje mlékem a vodou!“

(racionalisté), jejíž představitelé ovládali klíčové posty v úřadech ‘abbásovskeho chalífy Ma‘múna (vládl v letech 813–832 n.l.). S požehnáním tohoto chalífy aktivně propagovali toto přesvědčení spolu s dalšími překroucenými fakty, jež obsahovala jejich filozofická škola. Po celé říši byly ustanoveny vyšetřovací soudy a mnoho učenců bylo zabito, uvězněno a mučeno kvůli svému nesouhlasu s filozofií těchto „racionalistů“.

Až imám Ahmad ibn Hanbal (778–855 n.l.) dokázal stát na svém a ubránit přesvědčení raných muslimských učenců a společníků Proroka, a tak se situace obrátila. Během vlády chalífy al-Mutauakkila (vládl 847–861 n.l.) byli *mu‘tazilitští* filozofové odstraněni z citlivých úřednických postů ve vládě a jejich filozofie byla oficiálně zavržena. Ačkoli většina jejich myšlenek zanikla s postupem času, představa o všudypřítomném (tj. imanentním) Alláhovi byla zachována dodnes, a to mezi stoupenci *aš‘aritské* školy.¹⁵⁷ Tato škola byla založena učenci, kteří opustili *mu‘tazilitskou* filozofii a na filozofické rovině se pokusili vyvarovat extrémů typických pro *mu‘tazilitský* myšlenkový systém.

Nebezpečí koncepce všudypřítomnosti Alláha

Na základě Iživého přívlastku o božské imanenci (tj. přesvědčení, že „Alláh je všude“) někteří lidé prohlašovali, že Alláh se nachází více v lidech než ve zvířatech, rostlinách, minerálech apod. Od této teorie byl už jenom krůček k prohlášení některých jedinců, že v nich se Alláh nachází více než v ostatních, ať už ve formě *hulúl* (existence Alláha v člověku) nebo *ittihád* (naprosté sjednocení lidské duše s Alláhovou). V devátém století mezi muslimy žil vyšinutý mystik a samozvaný svatý jménem al-Halládž (858–922 n.l.), jenž otevřeně prohlašoval, že on a Alláh jsou jedno.¹⁵⁸ Sekta nusejritů, jež v desátém století odpadla od ší‘itů, prohlašovala, že Prorokův zeť ‘Alí ibn Abí Tálib byl ztělesněným zjevením Alláha¹⁵⁹ a další

157/ Tato škola scholastické teologie byla pojmenována podle Abul-Hasana ‘Alího al-Aš‘arího (873–935 n.l.), teologa narozeného v Basře, jenž byl až do svých čtyřiceti let horlivým žákem *mu‘tazilitského* teologa al-Džubbá‘ího. Poté, co na základě studia Prorokových výroků pochopil rozpor mezi *mu‘tazilitskými* názory a duchem islámu, se začal zastávat ortodoxního hlediska. Je považován za zakladatele ortodoxní scholastiky (*kalám*) a mezi jeho největší díla patří *al-‘Ibána ‘an Usúl ad-Dijána* (do angličtiny přeložil W. C. Klein, New Haven 1940) a *Maqálat al-Islámijín* (Káhira: Maktaba an-Nahda al-Misrija, 2. vyd., 1969). Ke konci života al-Aš‘arí zcela opustil scholastiku a věnoval se pouze *hadisům*. Nicméně ostatní teologové, zejména ze *šáfi‘itské* právní školy, přejali jeho rané názory, a tak vznikla *aš‘aritská* škola. Al-Báqillání (zemřel 1013 n. l.) zredukoval al-Aš‘arího vyvracení důkazů na systém, kterému dal intelektuální základ a který vybavil argumenty. Po něm mezi přední *aš‘aritské* učence patřili imám al-Haramajn al-Džuwajní (zemřel 1086), al-Ghazzálí (z. 1112) a ar-Rázi (z. 1210). (*Stručná encyklopedie islámu*, s. 46–7 a s. 210–215.)

158/ A. J. Arberry, *Muslimští svatí a mystici (Muslim Saints and Mystics)*, London: Routledge and Kegan Paul, 1976), s. 266–271.

159/ *Stručná encyklopedie islámu*, s. 454–455.

odpadlická ší'itská sekta z jedenáctého století zvaná drúzové prohlašovala, že poslední inkarnací Alláha mezi lidmi byl fátimovský ší'itský chalífa jménem al-Hákim ibn Amrilláh (996–1021 n.l.).¹⁶⁰ Ibn 'Arabí (1165–1240), další takzvaný súfijský svatý z dvanáctého století, nabádal své stoupence ve své poezii, aby se modlili pouze sami k sobě a k ničemu, co je mimo ně, protože věřil, že Alláh je uvnitř člověka.¹⁶¹ Tatáž teorie byla součástí prohlášení Elijaha Muhammada (zemřel 1975), že černoši jsou „Alláhy“ a že jeho učitel, Fard Muhammad, byl osobně nejvyšším Alláhem.¹⁶² Reverend Jim Jones, jenž se zabil společně s 900 svými následovníky v Guyaně v roce 1979, je jedním z nejposlednějších případů, kdy se člověk prohlásil Bohem a lidé tomu uvěřili. Ve skutečnosti se Jim Jones naučil svoji filozofii a psychologické techniky zaměřené na manipulaci nevinných důvěřivců od dalšího Američana, jenž si říkal Father Divine, Božský Otec. Tento „božský otec“, jehož pravé jméno bylo George Baker, se objevil v Americe někdy na začátku hospodářské krize ve dvacátých letech a otevřel několik restaurací pro chudé. Jakmile si získal jejich žaludky, přesvědčil je, že je ztělesněním Boha. Brzy se oženil a svou kanadskou manželku pojmenoval *Mother Divine*, Božská Matka. V polovině třicátých let měli miliony stoupců a rozšířili se nejen po celých Spojených Státech, ale byli k nalezení i v Evropě.¹⁶³

Tato prohlášení o vlastní božskosti tedy nebyla vázána na jediné konkrétní místo či náboženskou skupinu, ale zapouštěla kořeny všude, kde našla úrodnou půdu. Jestliže zdejší lidé, díky svému přesvědčení o Božské imanenci v Jeho stvoření, už byli duševně připraveni přijmout tezi o božském člověku, tito samozvaní bohové si našli následovníky velmi snadno.

Závěr by mohl znít, že víra v tvrzení, že „Alláh je všude“, je krajně nebezpečná především proto, že propaguje, hájí a racionalizuje největší hřích v Alláhových očích, a tím je uctívání jeho stvoření. Jde také o čin spadající do polyteismu v rámci *tauhidu al-asmá was-sifát* (jedinečnosti ve vlastnostech a jiných přívlastcích), jelikož je Alláhovi přisuzován přívlastek, který Mu nepřísluší. Ani v Koránu, ani z úst Proroka (s) jsme žádný takový popis Alláha neslyšeli. Korán i *summa* ve skutečnosti potvrzují opak.

160/ Tamtéž, s. 94–5.

161/ Ibn 'Arabí popsal Alláha následovně: „Bud' oslaven On, jenž dal vzniknout všem věcem, jsa jejich podstatou.“ (Viz Ibn 'Arabího *al-Futúhát al-Makkija*, sv. 2, s. 604, citováno v *Hádihni Hija as-Súfija* od 'Abdur-Rahmána al-Wakíla, vydáno v Mekce: Dár al-Kutub al-'Ilmija, 3. vyd., 1979, s. 35)

162/ Elijah Muhammad, *Přišel náš spasitel (Our Saviour Has Come)*, Chicago: Muhammad's Temple of Islam no. 2, 1974), s. 26, 56, 57, 39–46.

163/ E. U., Essien-Udom, *Černý nacionalismus (Black Nationalism)*, Chicago: University of Chicago Press, 1962), s. 32.

Jasně důkazy

Jelikož největším hřichem v Alláhových očích je uctívání druhých kromě Něho či spolu s Ním a jelikož vše, co je mimo Něj, je Jeho stvoření, všechny zásady islámu přímo či nepřímo vylučují uctívání stvoření. Základní a hlavní složky islámské víry jasně rozlišují mezi Stvořitelem a tím, co On stvořil.

Existuje mnoho důkazů založených na hlavních složkách islámské víry, s pomocí kterých ortodoxní muslimští učenci mohli utvrdit skutečnost, že Alláh je zcela a naprosto oddělený od svého stvoření a že je nad ním. Následuje sedm těchto důkazů:

1. Přirozený důkaz

Člověk se z islámského hlediska rodí s určitými přirozenými sklony a není jen pouhým produktem svého okolí. Tato skutečnost se opírá o jednu pasáž v Koránu, kde Alláh vysvětluje, že když stvořil Adama, vyňal z něj všechny jeho potomky a nechal je svědčit o Jeho jedinečnosti (viz súra 7:172). Tento fakt dále podporuje Prorokovo konstatování:

„Každý novorozenec se rodí se sklonem k uctívání Alláha, ačkoli z něj později rodiče udělají žida, křesťana nebo polyteistu.“¹⁶⁴

Proto přirozenou lidskou reakcí na představu, že „Bůh se nachází všude“, lze do jisté míry poměřovat její správnost. Kdyby Alláh skutečně byl všude a byl přítomný ve všem, znamenalo by to, že Jeho podstatu by bylo možné nalézt i ve špině a špinavých místech. Když lidi seznámíte s těmito důsledky představy o Jeho všudypřítomnosti, většina z nich bude touto myšlenkou přirozeně znechucena. Instinktivně nebudou schopni přijmout žádné tvrzení, které poukazuje na skutečnost, že Alláh, Stvořitel vesmíru, se nachází v lidských výkalech či jiných předmětech a místech, která nepřísluší Jeho vznešenosti. Proto bychom mohli dojít k závěru, že když lidské přirozené instinkty, vložené do člověka Alláhem, odmítají tvrzení, že Alláh je všude, je tedy nepravděpodobné, že by takové tvrzení bylo správné. Ti, kdo se nehodlají vzdát této představě o „všudypřítomnosti“ Alláha ovšem mohou argumentovat, že odpor člověka vůči takové představě je důsledkem výchovy a osvojených mravů, a ne důsledkem přirozených pudů. Jenomže většina malých dětí automaticky odmítá tuto představu bez váhání a bez jakéhokoli přemýšlení, i když byla většina z nich předem indoktrinována myšlenkou, že Alláh je všude.

164/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 8, s. 369–390, č. 597) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1399, č. 6429).

2. Důkaz modlitby

Podle pravidel a předpisů týkajících se modlitby v islámu musejí být místa pro uctívání zcela zbavena jakýchkoli soch či obrazových znázornění Alláha či Jeho stvoření, a žádná z existujících pozic při formální modlitbě (klanění vestoje a vkleče, prostrace čili úklony až na zem atd.) nesmí být orientována vůči čemukoli nebo komukoli kromě Alláha. Kdyby byl Alláh přítomný všude, ve všech věcech a ve všech lidech, bylo by pro lidi naprosto přijatelné uklánět se sobě navzájem nebo dokonce uctívat sami sebe, jak to v některých svých knihách navrhoval nechvalně proslulý súfijský „svatý“ Ibn ‘Arabî. Také by nebylo možné logicky přesvědčit modláře nebo člověka, který uctívá stromy či zvířata, že jeho metody uctívání jsou špatné a že by měl uctívat pouze neviditelného Stvořitele, Alláha, jenž je sám a nemá vedle Sebe nikoho rovného. Modlák by jen odpověděl, že neuctívá předmět samotný, ale část Alláha, která se nachází uvnitř tohoto předmětu, nebo Alláha, který se převtělil do zvířecí či lidské podoby. Nicméně islám klasifikuje každého takového člověka jako *káfira* neboli nevěřícího, a to bez ohledu na ospravedlnění, jež používá. Zůstává totiž faktem, že tento člověk se klaní před Alláhovým stvořením. Islám sem přišel s cílem odvést člověka od uctívání druhého člověka a jiných stvořených bytostí a přivést jej k uctívání pouze Stvořitele samotného. Proto příkazy islámu ohledně uctívání jasně svědčí o tom, že Alláh se nenachází ve stvořených věcech a že je od nich zcela oddělený. Tento postoj islámu je dále podpořen naprostým zákazem jakéhokoli obrazového ztvárnění Alláha či jiné živé bytosti ze živočišné říše.

3. Důkaz nanebevstoupení

Dva roky před emigrací do Medíny, Prorok (s) vykonal zázračnou noční cestu (*isrá*) z Mekky do Jeruzaléma, kde uskutečnil *mi‘rádž*¹⁶⁵ přes sedm nebes až na vrchol stvoření. Tato zázračná cesta mu byla umožněna proto, aby se mohl setkat přímo s Alláhem. Právě tam, nad sedmi nebesy, byla *salát* neboli pravidelná modlitba učiněna povinnou pětkrát denně. Právě tam Alláh promluvil přímo k Prorokovi (s) a zjevil mu poslední verše súry *al-baqara* (koránská súra č. 2).¹⁶⁶ Kdyby se Alláh nacházel všude, nebylo by zapotřebí, aby Prorok (s) někam chodil. Mohl být v bezprostřední blízkosti Alláha i na zemi ve vlastním domě. Proto tato příhoda se zázračným nanebevstoupením Proroka (s) až nad nebesa v sobě obsahuje přesný důkaz, že Alláh je nad svým stvořením a že není jeho součástí.

165/ *Mi‘rádž* – doslovně schody nebo žebřík, s pomocí kterého Prorok (mír s ním) vystoupal nebesy. Nicméně přímo tímto termínem bývá označováno celé jeho nanebevstoupení. (Viz Lanův *Arabsko-anglický lexikon*, sv. 2, s. 1966–7).

166/ Viz *Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 449–450, č. 608 a *Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 103–4, č. 313, kde se nachází Prorokovo vyprávění o těchto událostech.

4. Koránský důkaz

Veršů v Koránu, které konstatují, že Alláh je nad svým stvořením, je tolik, že nemá cenu je počítat. Lze je nalézt téměř v každé kapitole Koránu, ať už v přímé či nepřímé zmínce. Mezi nepřímé patří ty, které popisují stoupání věcí k Alláhovi či jejich klesání od Něj. Například v súře *al-ichlās* (konkrétně ve verši 112:2) Alláh nazývá sám sebe „*As-Samad*“, což znamená Ten, k němuž stoupají věci. Některé odkazy jsou občas vyložené doslovně, jako v případě andělů, o nichž Alláh v súře *al-ma‘áridž* prohlásil:

„Andělé a Duch (Gabriel) k Němu po nich stoupají v den, jenž trvá padesát tisíc let.“ (Korán 70:4)

Jiné odkazy jsou zase duchovní, jako v případě modlitby a připomínání si Alláha (*dhikr*), o nichž Alláh v súře *fátir* prohlásil:

„...k Němu stoupají (všechna) slova dobrá a On skutek zbožný k sobě pozvedá...“ (Korán 35:10)

V súře *gháfir* zase praví:

„Faraón pak pravil: ‚Hámáne, postav pro mne vyvýšený palác, abych dosáhl na cesty. Na cesty, kterými se dostanu až na nebesa, kde spatřím Mojžíšova Boha, neboť jsem si jist, že je to lhář...“ (Korán 40:36–7)

Příklad sestoupení od Alláha lze nalézt v následujícím verši súry *an-nahl*:

„Odpověz (Muhammade): ‚Duch svatý (Gabriel) jej (zjevení) snesl dolů od Pána tvého v pravdě, aby posílil ty, kdož uvěřili, a aby bylo vedením a zvěstí radostnou pro muslimy.‘“ (Korán 16:102)

Přímé reference můžeme najít také v Alláhových jménech a vlastnostech stejně jako v Jeho výslovných výrocích. Alláh se například nazývá *Al-‘Alí* a *Al-A‘lá*, což oboje znamená Nejvyšší, nad Nímž už nic není. Například v súře *al-baqara* (2:225) lze nalézt jméno *Al-‘Alí Al-‘Adhím* a v súře *al-a‘lá* (87:1) zase jméno *Rabbika l-A‘lá*. V súře *al-an‘ám* výslovně uvádí, když hovoří sám o sobě, že se nachází nad svými služebníky:

„On vládu neomezenou má nad svými služebníky...“ (Korán 6:18 a 6:61)

Také své služebníky popisuje z této perspektivy:

„Pána svého se obávají, jenž nad nimi dlí, ...“ (Korán 16:50)

Proto je evidentní, že Korán jasně ukazuje těm, kdo uvažují o jeho významech, že Alláh se nachází vysoko nad svým stvořením a že není ani v něm, ani jím není nijak obklopen.¹⁶⁷

5. Důkaz ve výrocih (*hadísech*) proroka Muhammada (s)

Presvědčivé důkazy se nacházejí také ve výrocih proroka Muhammada (s), které jasně dokazují, že Alláh není na zemi ani uvnitř svého stvoření. Podobně jako koránské verše některé *hadísy* obsahují nepřímé odkazy a jiné *hadísy* zase přímé. Mezi nepřímé odkazy patří ty, které hovoří o andělech stoupajících k Alláhovi, jako například ve výroku od Abú Hurajry, kde se vypráví, že Alláhův Posel (s) pravil:

„Skupina andělů s tebou zůstává v noci a jiná skupina andělů zase ve dne, a obě skupiny se setkávají v době odpolední (*asr) a ranní (fadžr) modlitby. Ti andělé, kteří s tebou byli přes noc, stoupají (do nebes) a Alláh se jich ptá na tebe – i když o tobě ví všechno...“¹⁶⁸

Mezi nepřímé odkazy patří také ty, které hovoří tom, že se Alláh nachází nad svým trůnem, který sám stojí nad celým stvořením. Příklad tohoto typu lze nalézt v Abú Hurajrově vyprávění, podle kterého Prorok (s) pravil:

„Když Alláh dokončil stvoření, napsal do Knihy, kterou měl u sebe nad svým trůnem, tato slova: Má milostivost vskutku předchází Mému hněvu.“¹⁶⁹

Příkladem přímého odkazu je vyprávění Prorokovy manželky Zajnab bint Džahš, která se ráda chlubovala před ostatními jeho manželkami, že je do manželství s Prorokem (s) dovedl jejich rodiny, zatímco ji do manželství dovedl Alláh přes sedmero nebes.¹⁷⁰

Jiný příklad je možno najít v prosebné modlitbě, kterou učil Prorok (s) nemocné lidi a kterou se sami měli modlit:

*„Rabbaná Alláh alladhi fis-Samá'i Taqaddasasmuka...
(Náš Pane Alláhu, jenž jsi nad nebesy, posvěceno budiž jméno Tvé...)“¹⁷¹*

167/ Viz *Al-'Aqida at-Taháwija*, s. 285–6.

168/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 386–7, č. 525) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 306–7, č. 1320) a an-Nasá'í.

169/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 382–3, č. 518) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1437, č. 6628).

170/ Vyprávěl Anas a uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 382, č. 517).

171/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 109, č. 3883).

Následující *hadís* je nejjasnější ze všech přímých odkazů. Mu'áwija ibn al-Hakam vyprávěl:

„Měl jsem otrokyni, která se starala o mé ovce na hoře Uhud blízko místa zvaného al-Džawwáríja. Jednoho dne jsem se na ně šel podívat, a ukázalo se, že vlk utekl s jednou ovci z mého stáda. Protože mám jako všichni Adamovi potomci sklon k ukvapeným činům, kterých pak lituji, uhodil jsem ji silně do tváře. Když jsem přišel za Poslem Alláhovým (mír s ním) a povyprávěl mu, co se stalo, vysvětlil mi, že jsem spáchal hroznou věc. Zeptal jsem se, jestli bych ji nemohl dát svobodu,¹⁷² a on mi odpověděl: ‚Přiveď ji ke mně.‘ A tak jsem ji přivedl. On (mír s ním) se jí pak zeptal: ‚Kde je Alláh?‘ A ona odpověděla: ‚Nad nebesy.‘ Pak se jí zeptal: ‚Kdo jsem já?‘ A ona odpověděla: ‚Jsi Alláhův Posel.‘ Pak (s) řekl: ‚Osvoboď ji, vždyť je opravdovou věřící.‘“¹⁷³

Když někdo zkouší víru druhých lidí, používá logickou otázku: „Věříš v Alláha?“ Avšak Prorok (s) se takto neptal, protože většina lidí v té době stejně věřila v Alláha, jak se často uvádí v Koránu:

„Když se jich zeptáš: ‚Kdo stvořil nebesa a zemi a podmanil si Slunce a Měsíc?‘, jistě odpoví: ‚Alláh!‘“ (Korán 29:61)

Protože pohané z Mekky v té době věřili, že Alláh je nějak přítomen v jejich modlách a proto je součástí stvoření, Prorok (s) chtěl zjistit, zdali je její víra zmatená a polyteistická jako u ostatních obyvatel Mekky, anebo čistě monoteistická a v souladu s učením od Alláha. Proto jí položil otázku, která by rozhodla, zda ví, že Alláh není součástí svého stvoření, anebo jestli věří, že Alláha je možné uctívat ve stvoření. Její odpověď, že Alláh je nad nebesy, musí být považována všemi opravdovými muslimy za jedinou správnou odpověď na otázku „Kde je Alláh?“, protože na jejím základě Prorok (s) rozhodl, že je opravdovou věřící muslimkou. Kdyby byl Alláh všude, jak dnes někteří muslimové tvrdí, Prorok (s) by musel opravit její odpověď, protože cokoli se řeklo v jeho přítomnosti, aniž to odmítl, bylo považováno podle islámského práva za schválenou *sunnu* čili cestu Prorokovu, a tedy za něco platného. Prorok (s) však nejenže akceptoval její odpověď, ale navíc na základě její odpovědi rozhodl, že je opravdovou věřící.

172/ Al-Bucháří, Muslim a Abú Dáwúd uvádí *hadís* vyprávěný Abú Hurajrou, ve kterém stojí, že Alláhův Posel (s) pravil: „Když někoho uhoďš, vyhni se tváři.“ (Viz *Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 4, s. 1378, č. 6321–6326, a *Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1256, č. 4478). Vypráví se, že Prorok (s) prohlásil: „Uhození nebo zbití otroka můžete odčinit tak, že mu dáte svobodu.“ (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 3, s. 882–3, č. 4078).

173/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 271–2, č. 1094).

6. Logický důkaz

Z logického hlediska je očividné, že v případě, kde existují dvě věci, jedna buď musí být součástí druhé a musí na ní záviset jako jedna z jejích vlastností, anebo musí existovat odděleně, sama o sobě. Proto když Alláh stvořil svět, buď jej stvořil uvnitř sebe, anebo ho vytvořil mimo sebe. První možnost je nepřijatelná, protože by to znamenalo, že Alláh, nekonečná nejvyšší bytost, má uvnitř sebe vlastnosti nedokonalosti a slabosti. Proto musel stvořit svět mimo sebe jakožto entitu, která je sice od Něj oddělená, ale jinak je na Něm závislá. A když jej stvořil mimo sebe, buď jej stvořil nad sebou nebo pod sebou. Jelikož lidé nikde na světě nepoužívají modlitbu orientovanou dolů, a protože bytí pod stvořením by popíralo Jeho vznešenost, majestát a nadřazenost, Alláh se musí nacházet nad svým stvořením a mimo něj.

Protikladné popisné výroky, podle nichž není Alláh nijak spojený s tímto světem, ani od něj není nijak oddělený, anebo že není ani na tomto světě, ani vně tohoto světa,¹⁷⁴ jsou nejen nelogické, ale navíc vlastně zcela popírají Alláhou existenci.¹⁷⁵ Taková tvrzení odkazují Alláha do surrealistické říše lidských představ, kde mohou existovat protiklady a nemožnosti (jako například tři bohové v jednom).

7. Konsensus raných učenců

Výroky raných islámských učenců potvrzují, že příklady Alláhovy transcendence jsou příliš četné, aby mohly být uvedeny v této krátké práci. Učenec z patnáctého století zabývající se *hadisy* jménem adh-Dhahabí napsal knihu nazvanou *al-'Ulú lil'Alí al-'Adhim*, v níž shromáždil výroky více než dvou set předních učenců z minulosti, které potvrzují Alláhou transcendenci neboli Jeho povznesení.¹⁷⁶

Dobrym příkladem může být výrok zaznamenaný Mutí'ém al-Balachím, ve kterém se ptá Abú Hanífy na jeho názor o člověku, který neví, zdali je jeho Pán na nebesích, nebo na zemi. Abú Hanífa odvětil: „Ten člověk spáchal akt nevíry, protože Alláh pravil: „Nejmilostivější je nad trůnem (súra *Táhá* 20:5)“, a Jeho trůn je nad Jeho sedmi nebesy.“ Al-Balachí pak řekl: „A co kdyby ten člověk prohlásil, že Alláh sice je nad trůnem, ale že neví, jestli je tento trůn nad nebesy nebo na Zemi?“ Abú Hanífa odvětil: „I tehdy spáchal akt nevíry, protože popřel, že Alláh je nad nebesy, a kdo popírá, že On je nad nebesy, spáchal akt nevíry.“¹⁷⁷ Ačkoli mnozí dnešní stoupenci hanafijské školy tvrdí, že Alláh je všude, jejich raní předchůdci tento názor nezastávali. Přibližně do tohoto období je datována i příhoda zaznamenaná v řadě knih, podle které hlavní student Abú Hanífy, Abú

174/ Viz *Hášija al-Bidžúri 'alá al-Džawhara*, s. 58.

175/ *Al-'Aqida at-Taháwija*, s. 290–1. Viz též Ahmad ibn Hanbal, *Ar-Radd 'Alá al-Džahmija*.

176/ *Muchtasar al-'Ulú*, s. 5.

177/ Vyprávěl Abú Ismá'il al-Ansári ve své knize *al-Fárúq*, citováno v *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 288.

Júsuf, řekl Bišrovi al-Marísímu¹⁷⁸, aby se kál za to, že popřel, že je Alláh nad svým trůnem.¹⁷⁹

Shrnutí

Proto lze bezpečně říci, že podle islámu a jeho klíčového principu *tauhidu* čili jedinečnosti Alláha platí, že:

1. Alláh je zcela oddělený od svého stvoření.
2. Stvoření ani neobklopuje Alláha, ani Jej nikterak nepřevyšuje.
3. On, Alláh, je nad všemi věcmi.

Tak zní klasická koncepce Alláha na základě zdrojů islámu. Jde o velice jednoduchou a pevnou koncepci, která nenechává prostor pro žádné falešné koncepce, jež často vedou k uctívání stvoření.

Tento názor však nepopírá, že Alláhovy přívlastky fungují i v rámci Jeho stvoření. Nic nemůže uniknout Jeho zraku, Jeho poznání a Jeho moci. A stejně jako považujeme za výtěžek moderních technologií, že můžeme sedět v pohodlí domova a sledovat události odehrávající se na druhé polovině zeměkoule, Alláh vidí, slyší a ví o všem, co se děje ve vesmíru, aniž by musel být uvnitř něj. Ibn 'Abbás údajně pravil: „Sedm nebes, sedm zemí a jejich obsah i to, co je mezi nimi, se v Alláhově ruce podobá hořčičnému semínku v ruce vaší...“¹⁸⁰ A stejně jako dálkový ovladač k televizi je považován za příklad velkého technologického vylepšení dosud manuálního ovládání, Alláhova moc funguje neomezeně uvnitř těch nejmenších součástí stvoření, aniž by v nich musel být přítomen. Představa, že Alláh se nachází uvnitř svého stvoření, je v podstatě formou polyteismu v *tauhidu al-asmá was-sifát* čili jedinečnosti ve jménech a přívlastcích, protože jsou Alláhovi přisouzeny určité lidské slabosti. To člověk musí být přítomen ve světě, aby ho mohl vidět, slyšet, poznávat a ovlivňovat děje, které se v něm odehrávají.

Alláhovo poznání a moc však nemají hranic. Lidské myšlenky jsou před Alláhem zcela odhalené, a dokonce i emoční pochody v srdci podléhají Jeho moci. V tomto světle by měly být chápány verše, které hovoří o Alláhově blízkosti. Například v súře *qáf* Alláh pravil:

„To My stvořili jsme člověka a dobře víme, co duše jeho mu našeptává. Vždyť blíže jsme mu než jeho tepna krční.“ (Korán 50:16)

178/ Bišr (zemřel r. 833 n.l.) z Bagdádu byl *mu'tazilitský* učenec v oblasti právní vědy a filozofie. (Viz *al-Al'ám*, Bejrút: Dár al-'Ilm lil-Malájín, 7. vyd., sv. 2, s. 55, autor Chajrudín az-Ziriklí).

179/ Vyprávěl Abdurrahmán ibn Abí Hátim a jiní. Viz *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 288.

180/ *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 281.

V sůře *al-anfál* Alláh také pravil:

„Vy, kteří věříte! Odpovídejte na výzvu Alláha a výzvu Posla Jeho, když vás volá k tomu, co vás oživí. A vězte, že Alláh stojí mezi člověkem a srdcem jeho a že k Němu budete shromážděni!“ (Korán 8:24)

Tyto verše by neměly být chápány tak, že Alláh je uvnitř člověka, a to ještě blíže, než se nachází jeho krční tepna, anebo že je uvnitř lidského srdce, kde mění jeho nálady. Tyto verše jednoduše znamenají, že nic neunikne Alláhově poznání, ani ty nejnvtřnější lidské myšlenky, a že se nic nevymyká Jeho schopnosti vládnout všem a měnit je, tedy ani pocity v srdci. Jak Alláh pravil v súrách *al-baqara* a *Áli 'Imrán*:

„Cožpak nevědí, že Alláh dobře zná jak to, co skrývají, tak i to, co odhalují?“ (Korán 2:77)

„...Pomněte dobrodiní Alláhovo k vám, když byli jste nepřáteli a On opět sblížil srdce vaše a stali jste se – díky milosti Jeho – bratry...“ (Korán 3.103)

Prorok (s) se často modlival:

„*Já muqallib al-qulúb* (Ty, jenž srdce měníš), *thabbib qalbi 'alá Dínik* (upevni srdce mé v Tvé víře).“¹⁸¹

Podobně i verše jako tento by měly být chápány na základě jejich kontextu:

„...Není rozmluvy tajné ve třech, aby tam On (Alláh) jako čtvrtý nebyl, ani v pěti, aby tam On jako šestý nebyl, ani v počtu menším či větším – aby On s nimi nebyl, ať již jsou kdekoli.“ (Korán 58:7)

Tato slova jsou v tomto verši totiž uvozena tímto konstatováním:

„Což nevidíš, že Alláh zná vše, co je na nebesích i na zemi?...“ (Korán 58:7)

A verš končí takto:

„A Alláh jim pak v Den zmrtvýchvstání oznámí, co vlastně dělali, neboť Alláh o každé věci je Vševědoucí. (Korán 58:7)

181/ Uvádí at-Tirmidzí a autentičnost ověřil Muhammad Násiruddín al-Albání v *Sahih Sunan at-Tirmidzi* (Rijád: Arab Bureau of Education for the Gulf States, 1. vyd., 1988), sv. 3, s. 171, č. 2792.

Na konci verše je objasněno, že Alláh zde hovoří o svém poznání a věděni, a ne o tom, že Jeho Nejvyšší Bytí je přítomno mezi lidmi, neboť Alláh je mimo svá stvoření a je nad nimi.¹⁸²

Pokud jde o následující výrok připisovaný Prorokovi (s) – „Nebesa a země nemohou obsáhnout Alláha, ale srdce opravdového věřícího ano“ – je to výrok neautentický.

A proto podle klasické islámské koncepce, která se zakládá na Koránu a Prorokově *sunně*, platí, že Alláh se nachází nad vesmírem a jeho obsahem, a to způsobem, jaký odpovídá Jeho vznešenosti, a že naprosto nijak není obsažen uvnitř svého stvoření a Jeho stvoření se nenachází v Něm, a že Jeho nekonečné poznání, soucit a moc působí na každou každíčkou částičku vesmíru, a to bez jakéhokoli omezení.¹⁸³

182/ Ahmad ibn al-Husajn al-Bajhaqi, *Kitáb al-Asmá was-Sifát* (Bejrút: Dár al-Kutub al-'Ilmíja, 1. vyd., 1984), s. 541–2.

183/ 'Umar al-Ašqar, *al-'Aqida fi Alláh* (Kuvajt: Maktabah al-Falaah, 2. vyd., 1979), s. 171.

Spatření Alláha

Představa Alláha

Jak jsme již konstatovali dříve, lidská mysl je omezená, kdežto Alláh je neomezený, takže člověk nemůže doufat, že se mu podaří porozumět Jeho přívlastkům, pokud se Alláh nerozhodne je zjevit. Když se člověk snaží představit si Alláha ve své mysli, jenom schází na cestě, protože Alláh se liší od čehokoli, co si člověk dokáže představit. Jakákoli představa Alláha vykonstruovaná v lidském mozku bude pocházet z určité části stvoření, anebo bude složeninou stvořených věcí vyzorovaných z okolí. Takže jakmile si člověk představuje Alláha ve své mysli, začne Alláhovi přisuzovat atributy stvoření. Nicméně je možné intelektuálně a pocitově pochopit některé z Jeho přívlastků, a proto také Alláh některé z nich zjevil lidem. Například přívlastek *al-Qádir* neboli Všemohoucí znamená, že neexistuje nic, co by Alláh nedokázal. Podobně *ar-Rahmán* čili Milostivý znamená, že neexistuje nic ve stvoření, co by nebylo požehnáno Jeho milostivostí, ať už si to zaslouží nebo ne. Takové chápání určitých přívlastků nevyžaduje žádné obrazové znázornění Alláha, a právě a jedině takto si může lidská mysl správně představit Alláha. Zmatené vnímání hranic, v rámci kterých si ještě lze Alláha představovat, bylo jedním z faktorů, které odvedly rané křesťany v Řecku a Římě od učení proroka Ježíše (mír s ním) a svedly je na cestě. Evropané, kteří přijali křesťanství, zdobili své chrámy a kostely obrázky a sochami Boha v podobě starého patriarchy s evropskými rysy a dlouhým vlajícím bílým vousem. Oproti tomu raní křesťané v Palestině pocházeli z židovského prostředí, kde se obrazové znázornění Stvořitele přísně zakazuje. Evropané však v tomto ohledu zbloudili následkem dlouhé historické tradice zpodobňování svých bohů v lidské podobě, a také v důsledku své závislosti na překroucených židovských náboženských textech, kterými se řídili. V Genesis, první knize židovského písma neboli Tóry (Starý zákon), židé napsali o lidském stvoření toto:

A řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl našim obrazem podle naší podoby... Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím...“ (První Mojžíšova 1:26–27)

Z těchto a dalších podobných veršů raní evropští křesťané usoudili, že je písma učí, že Bůh vypadá jako člověk, stejně jako jejich mytologičtí bohové bývali znázorňováni jako lidé. Následně pak investovali mnoho majetku, času a energie do zpodobňování Stvořitele v lidské podobě v sochách a na obrazech.

Tento zvyk znázorňovat Boha v lidské podobě se od té doby dosti rozšířil. Jakmile člověk ztratil kontakt s božským zjevením, které jej učilo, že Alláh se nepodobá svému stvoření, začal směřovat své uctívání ke stvoření. Při tomto uctívání se často rozhodl znázorňovat Boha v lidské podobě, protože člověk byl přece nejúžasnějším živým stvořením na zemi. A tak například během dynastie Čou (1027 před K. – 402 n.l.) se oficiální čili státní náboženství Číny soustředilo na abstraktní božstvo *T'ien* (Nebesa), kterému byla dána lidská podoba *Ju Huang* neboli Nefritový císař, vládce nebeského dvora.¹⁸⁴

V Koránu Alláh jasně konstatuje, že Jemu se nepodobá nic, co si dokážeme představit:

„...A není nic, co by podobné Mu bylo – a On Slyšící je i Jasnozřivý.“
(Korán 42:11)

„A není nikdo, kdo je Mu roven.“ (Korán 112:4)

Prorok Mojžíš prosí Alláha, zda by Jej mohl spatřit

Poté, co nám jasně vysvětlil, že se nepodobá svému stvoření, Alláh nás dále informuje, že Jej nelze spatřit našima očima. Pravidl:

„Zraky lidí Ho nedosáhnou, leč On jich dosahuje...“ (Korán 6:103)

Tento koránský verš nás upozorňuje na to, že člověk je neschopen spatřit božskou bytost svými očima.

Aby ještě více zdůraznil tento fakt, Alláh vypravuje v Koránu trefnou příhodu ze života proroka Mojžíše neboli Músy (s):

„A když přišel Mojžíš na schůzku Námi stanovenou a když s ním promluvil Pán jeho, zvolal: ‚Pane můj, ukaž se mi, abych Tě mohl spatřit!‘ I odpověděl: ‚Nikdy Mne nespátříš, ale pohled' k této hoře: jestliže zůstane nehybná na místě svém,

184/ *Slovník náboženství*, s. 85.

tedy Mne uvidíš! A když pak se Pán jeho zjevil nahoře, obrátil ji v prach a Mojžíš klesl jak bleskem zasažen. A když se vzpamatoval, zvolal: „Sláva Tobě, kajícně jsem se k Tobě obrátil a nyní jsem první z věřících!“ (Korán 7:143)

Prorok Mojžíš si myslel, že mu bude dovoleno spatřit Alláha, jelikož byl vybrán z celého lidstva té doby, aby jako jediný obdržel Jeho poselství (viz súra *al-a'ráf*, 7:144). Avšak Alláh mu dal jasně najevo, že Ho spatřit nemůže ani on, ani nikdo jiný. Žádný člověk nesnese intenzitu pohledu na pouhou Alláhovu velikost, nemluvě pak na Jeho nekonečnou bytost.¹⁸⁵ Jakmile se hora rozpadla na prach, Prorok Mojžíš si uvědomil svůj omyl a kajícně poprosil Alláha o odpuštění, že žádal něco nedovoleného.

Spatřil prorok Muhammad (s) Alláha?

Někteří muslimové došli k názoru, že výjimka byla učiněna v případě posledního z proroků, tedy Muhammada (s), jehož Alláh nechal vycestovat až vzhůru na nebesa a překročit i mez, po kterou mohli andělé. Ale když se jeho manželky 'Áiši zeptal jeden ze studentů jeho společníků jménem Masrúq, zdali prorok Muhammad (s) spatřil Alláha, 'Áiša odpověděla:

„ Z tvé otázky se mi postavily vlasy na hlavě! Kdo tvrdí, že Muhammad spatřil svého Pána, lže!“¹⁸⁶

A když se Abú Dharr zeptal Proroka (s), zdali spatřil svého Pána, Prorok (s) odpověděl:

„Bylo tam jenom světlo, jak jsem Jej mohl vidět?“¹⁸⁷

Při jiné příležitosti Prorok (s) vysvětlil, jaký význam mělo ono světlo a že to nebyl Alláh sám:

„Alláh přece nespí a ani se nehodí, aby spal. To On váží na vahách dobré a špatné skutky. Skutky z noci jsou před Něj pozvednuty před skutky dne, a skutky ze dne jsou před Něj pozvednuty před skutky noci, a je zahalen do světla.“¹⁸⁸

185/ Viz *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 191.

186/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 111–112, č. 337 a 339).

187/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 113, č. 341).

188/ Vyprávěl Abú Músá al-Aš'arí a uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překlad, sv. 1, s. 113, č. 343).

Proto lze s jistotou prohlásit, že ani prorok Muhammad (s), ani proroci před ním v tomto životě Alláha, Největšího nikdy nespatri. Na základě této skutečnosti lze dokázat, že všichni, kdo tvrdí, že v tomto životě Alláha spatřili, lhali. Jestliže Jej nemohli spatřit proroci, které Alláh upřednostňoval před celým lidstvem, jak by Jej mohl vidět kterýkoli jiný člověk, i kdyby byl sebezbožnější a sebecknostnější? Tvrzení, že někdo spatřil Alláha, je ve skutečnosti rouháním a aktem nevíry, protože člověk, který o sobě něco takového tvrdí, jako kdyby prohlašoval, že je důležitější než všichni proroci.

Satan předstírá, že je Alláhem

Není pochyb o tom, že mnozí mystici (*súfisté*), kteří tvrdí, že spatřili Alláha, opravdu něco spatřili. Často popisují fantastické vize plné světla a snad i nadpозemských bytostí. Nicméně skutečnost, že po takových vizích tito mystici často opustí základní zásady islámu, jasně svědčí o tom, že se zapletli se satanem, a ne Alláhem. Ti, kdo tvrdí, že spatřili Alláha, často začnou tvrdit, že už se nepotřebují modlit a postit pravidelně jako obyčejní lidé, protože se duchovně povznesli nad úroveň mas. Šejch 'Abdul-Qádir al-Džílání (1077–1166 n.l.), po němž je pojmenován súfijský řád *qádirovců*, popsal příhodu, kterou jednou zažil. Jeho vyprávění vysvětluje nejen vize těch, kdo tvrdí, že spatřili Alláha, ale i důvod, proč tak často po těchto vizích zavrhnou základní islámské praktiky. „Jednoho dne,“ vyprávěl, „jsem byl hluboce ponořen do modliteb, když tu jsem zničehonic spatřil obrovský trůn obklopený jasně zářícím světlem. Do uší mne pak udeřil hromový hlas, který pravil: ‚Abdul-Qádir, já jsem tvůj Pán! Tobě povoluji, co jsem jiným zakázal.‘“ 'Abdul-Qádir se jej zeptal: „Jsi Alláh, kromě Něhož neexistuje žádný jiný bůh?“ Když se mu nedostalo odpovědi, zvolal: „Zmiz, Alláhův nepříteli.“ Po těchto slovech světlo zmizelo a zahalila jej temnota. Hlas pak pravil: „Abdul-Qádir, právě jsi zmařil mé plány, protože se vyznáš v náboženství a jsi moudrý. Takhle jsem svedl již více než sedmdesát svatých.“ Lidé se potom ptali 'Abdula-Qádira, jak si uvědomil, že jde o satana. Odpověděl: „Poznal jsem, že je to satan, podle jeho tvrzení, že Alláh mi dovolil, co zakázal ostatním, protože jsem věděl, že Alláhův zákon zjevený Prorokovi (s) nemůže být zrušen nebo změněn. Také jsem si uvědomil, o koho se jedná, když satan prohlásil, že je mým Pánem, a přitom nebyl schopen potvrdit, že je Alláhem, který nemá společníka.“¹⁸⁹

Podobně někteří lidé v minulosti prohlašovali, že měli vizi, ve které viděli Alláhův Dům *Ka'bu* a obcházeli ji. Jiní zase vyprávěli, že se před nimi rozprostíral obrovský trůn, na němž byla usazena nádherná bytost, a kolem ní stoupaly a klesaly spousty lidí. Tyto lidi považovali za anděly a onu nádhernou bytost

189/ Ibn Tajmijja, *at-Tauasul wal-Wasila* (Rijád: Dár al-Ifá, 1984), s. 28.

měli za Alláha, Nejvznešenějšího, ačkoli ve skutečnosti šlo o satana a jeho stoupence.¹⁹⁰

Závěr zní, že v pozadí těchto výroků o spatření Alláha, ať už ve snech nebo na denním světle, lze vystopovat satanské psychologické a emoční stavy. V těchto stavech na sebe satan bere zářivou světelnou podobu a tvrdí těm, v jejichž vidění se objevil, že je jejich Pánem. V důsledku nevědomosti o tom, co je čistý *tauhid* neboli jedinečnost Alláha, tito lidé satanovi uvěří a tím pádem sejdou z pravé cesty.

Význam kapitoly Hvězda (súra *an-nadžm*)

Někteří lidé¹⁹¹ obhajují své tvrzení, že prorok Muhammad (s) spatřil Alláha, s pomocí následujících veršů súry *an-nadžm*:

„...zatímco na nejvyšším obzoru byl (anděl Džibríl – Gabriel). Potom se přiblížil a dolů se spustil, až na vzdálenost dvou luků či ještě blíže byl, a zjevil svému služebníkovu to, co mu zjevil. A srdce jeho (Prorokovo) mu v tom, co viděl, nelhalo. Chcete snad pochybnost vyslovit o tom, co zřel? A věru jej viděl již u příležitosti sestoupení jiného poblíže lotosového stromu u okraje nejzazšího.“ (Korán 53:7–14)

Tvrdí se, že tyto verše odkazují na Prorokovo spatření Alláha. Nicméně když se Masrúq zeptal Prorokovy manželky 'Áiši, jak je to s těmito verši, řekla mu: „Byla jsem první člověk v islámském národě, který se ho na to zeptal, a on mi řekl:

„Byl to přece anděl Gabriel, mír s ním. Nikdy jsem ho nespatriil v podobě, v níž byl stvořen, kromě dvou příležitostí: viděl jsem jej sestupovat z nebes, a byl tak obrovský, že zcela zaplnil prostor mezi nebem a zemí.“

'Áiša pak dodala: „Cožpak jsi neslyšel, že Alláh Nejvyšší pravil: ‚Zraky lidí Ho nedosáhnou, leč On jich dosahuje; On Bystrý je i dobře Zpravený.‘ (Korán 6:103)? Cožpak jsi neslyšel, že Alláh pravil: ‚Žádný smrtelník nepromluví si s Alláhem, leda prostřednictvím zjevení, zpoza závoje, nebo prostřednictvím Posla (anděl Džibríl), jenž z Alláhova svolení zjevuje lidem, co si jim Alláh přeje zjevit (Korán 42:51)‘?“¹⁹²

190/ Tamtéž.

191/ Patří k nim i Nawawí ve svém komentáři k *Sahih Muslim*, sv. 3, s. 12 (Viz *Šarh Kitáb at-Tauhid min Sahih al-Buchári*, Medína: Maktaba ad-Dár, 1985, s. 115–116, autor 'Abdulláh Ál Ghunejmán).

192/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 1, s. 111–112, č. 337).

Z tohoto Prorokova vysvětlení plyne, že zmíněné verše ze súry *an-nadžm* nikterak nepodporují pomýlenou představu, že Prorok (s) spatřil Alláha.¹⁹³

Moudrost obsažená v nemožnosti spatřit Alláha

Kdyby byl Alláh viditelný v tomto životě, životní zkoušky by ztratily svůj smysl. Život je skutečnou zkouškou právě díky tomu, že musíme věřit v existenci Alláha, aniž bychom Jej mohli spatřit. Kdyby Alláh byl viditelný, každý by věřil v Něj i v učení Jeho proroků (mír s nimi). Člověk by tak získal statut anděla, zcela poslušného a oddaného Alláhovi. Avšak Alláh postavil člověka nad anděly, kteří nemají na vybranou a musejí věřit v Alláha, a proto se musí člověk rozhodnout pro víru či nevíru v Alláha v situaci, kdy je Jeho existence zpochybnitelná. A tak Alláh zůstává skryt před lidstvem a bude v tom pokračovat až do Soudného dne.

Spatření Alláha na Onom světě¹⁹⁴

V Koránu se nachází mnoho míst, na kterých Alláh výslovně prohlašuje, že Jej lidé spatří na Onom světě. Při popisu některých událostí ze Dne zmrtnýchvstání Alláh říká:

„V ten Den budou jedny tváře zářící a ke svému Pánu hledící.“ (Korán 75:22–23)

Prorok (s) byl při popisu této události ještě přesnější. Když se ho někteří společníci zeptali, zdali uvidí Alláha v Den zmrtnýchvstání, odpověděl:

„Vadí vašim očím, když se podíváte na Měsíc v úplňku?“ Odpověděli, že ne, a on pokračoval: „A stejně tak uvidíte Jeho.“¹⁹⁵

Při jiné příležitosti zase řekl:

„Každý z vás spatří Alláha v den, kdy Jej musíte spatřit, a nebude mezi vámi a Jím ani závoj, ani prostředník.“¹⁹⁶

193/ Vyprávění přisuzované Ibn 'Abbásovi a zaznamenané Ibn Chuzejmou v *Kitáb at-Tauhid*, podle něhož Prorok (s) spatřil Alláha na vlastní oči, je *da'if* neboli neautentické, nevěrohodné – viz *al-'Aqida at-Taháwijja*, s. 197, pozn. pod čarou 169.

194/ Mezi hlavní muslimské sekty z minulosti, které popírají, že Alláh bude spatřen v příštím životě, patří *džahmíté*, *mu'tazilité* a jejich následovníci z řad *cháridžovců*. V současnosti toto spatření Alláha na Onom světě popírají pouze někteří ší'íté. (Viz *al-'Aqida at-Taháwijja*, s. 189.)

195/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí al-Buchári (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 390–391, č. 532) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 1, s. 115, č. 349).

196/ Vyprávěl 'Adí ibn Abí Hátim a uvádí al-Buchári (*Sahih al-Buchári*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 403, č. 535).

Ibn 'Umar také vyprávěl, že Prorok (s) jednou pravil:

„Den zmrtvýchvstání je první den, kdy každé oko spatří Alláha Největšího.“¹⁹⁷

Spatření Alláha je zvláštním darem určeným pro lidi Ráje. Tato dodatečná laskavost je větší než všechna ostatní potěšení, která má Alláh v zásobě pro ctnostné dědice Zahrad ráje. Alláh o této výjimečné laskavosti hovoří ve verši súry *qáf*:

„A čehokoliv se jim tam zachce, budou mít, a u Nás přídavek v hojnosti ještě máme.“ (Korán 50:35)

Dva z Prorokových nejvýznačnějších společníků, 'Alí ibn Abí Tálib a Anas podle vyprávění vysvětlovali, že tím něčím navíc, na co Alláh odkazuje, je pohled na Něj.¹⁹⁸ Společník jménem Suhajb vyprávěl, že Posel Alláhův (s) zarecitoval tento verš ze súry *Júmús*:

Těm, kdo dobré konali, bude patřit odměna nejkrásnější a ještě jim bude přidáno,... (Korán 10:26), a pak řekl: „Když lidé, kteří si zasluhují Ráj, vejdou do Ráje, a lidé zasluhující si Peklo, vejdou do Pekla, hlas zvolá: ‚Lidé Ráje, Alláh vám slíbil něco, co vám také chce splnit.‘ Oni se zeptají: ‚Co je to? Cožpak neobtěžil váhy našimi dobrými skutky, cožpak neučinil naše tváře jasnými a zářícími, což nás nevedl do Ráje a nezachránil před Peklem?‘ Poté se rozhrne závoj a oni spatří Jeho. Nic z toho, co od Něj dostali, se tomuto pohledu na Něj nevyrovná. A to je ona odměna, která je navíc.“¹⁹⁹

Z dříve zmiňovaného verše „Zraky lidí Ho nedosáhnou, leč On jich dosahuje...“ (Korán 6:103) vyplývá, že je zcela nemožné spatřit Alláha v tomto životě, ale že na Onom světě je nemožné pouze spatřit Jej celého. Zbožní a ctnostní lidé budou mít dovoleno spatřit jen část Alláha, protože jejich zrak bude nadále zrakem omezené bytosti, kdežto Alláh je a navždy bude nekonečným nestvořeným Pánem, jehož nelze obsáhnout zrakem, poznáním ani mocí.²⁰⁰ Pokud jde o nevěřící, ti na Onom světě Alláha nevidí, což pro ně bude velká ztráta a zklamání. Alláh pravil:

197/ Autentický výrok zaznamenaný ad-Dáraqutním a ad-Dárimím v jeho knize *ar-Radd 'alá al-Džamija* (Odmítnutí džahmitů), Bejrút: al-Maktab al-Islamí, bez datace, s. 57.

198/ Uvádí at-Tabarí (viz *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 190).

199/ Uvádí at-Tirmidzí, ibn Mádža a Ahmad.

200/ *al-'Aqida at-Taháwija*, s. 188, 193, 198. Viz také súra Táhá, 20:110, kde Alláh říká: „On (Alláh) ví, co je před nimi a co je za nimi (tj. co se Jeho stvořením přihodí na tomto i na onom světě). Oni však Jeho Vědění nikdy neobsáhnou.“ (Korán 20:110)

„Však pozor! Věřu že budou v onen Den od svého Pána odděleni zábranou.“ (Korán 83:15)

Spatření proroka Muhammada (s)

To je další oblast vidění a vizí, která byla mezi muslimy do jisté míry zdrojem zmatenosti a jejich zkouškou. Existují lidé, kteří tvrdí, že viděli proroka Muhammada (s) a že od něj obdrželi zvláštní vedení. Někteří prohlašují, že tyto vize měli ve snu, zatímco jiní tvrdí, že jej viděli bdělí a probuzení. Lidé, kteří se chlubí těmito zážitky, jsou většinou masově uctívání. Často zavádějí do víry inovace a připisují je Prorokovi (s). Jejich tvrzení se zakládají na výroku vyprávěném Abú Hurajrou, Abú Qatádou a Džábirem ibn 'Abdulláhem, ve kterém Prorok (s) prohlásil:

„Kdo mě viděl ve snu, viděl mě doopravdy, protože satan nedokáže převzít moji podobu.“²⁰¹

Není pochyb o tom, že tento výrok je *sahih* neboli autentický a spolehlivý, a proto jej nelze popřít nebo zpochybnit, nicméně bychom si měli udělat jasno v tom, jaký má vlastně význam.

- Tento *hadís* neboli výrok Proroka (s) potvrzuje skutečnost, že satan může v různé podobě vstoupit do snů a svést člověka na scesti.
- Tento výrok konstatuje, že satan nemůže na sebe vzít opravdovou podobu Proroka (s).
- Tento výrok také potvrzuje, že ve snech je možno spatřit Prorokovu podobu.

Jelikož Prorok (s) řekl tuto větu před svými společníky, kteří znali důvěrně jeho podobu, znamená to, že ten, kdo zná přesně, jak Prorok (s) vypadá, a uvidí někoho odpovídajícího tomuto popisu ve snu, si může být jist, že jej Alláh požehnal viděním Proroka. Důvodem je to, že Alláh znemožnil satanovi, aby na sebe bral skutečnou podobu Proroka (s). Také to ovšem znamená, že satan se může zjevit ve snech těm, kdo neznají přesnou podobu Proroka (s), a prohlašovat, že je Alláhův posel. Poté může snícimu člověku nařídít, aby zavedl ve víře nějaké inovace, nebo jej může informovat, že je očekávaným reformátorem světa (*Al-Mahdí*), nebo dokonce prorokem Ježíšem, jenž se má vrátit v posledních dnech. Počet lidí, kteří na základě takových snů zavedli do náboženství novoty anebo se prohlásili za nějak

201/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 104, č. 123) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 4, s. 1225, č. 5635 a s. 1226, č. 5639).

vyvolené, je skutečně obrovský. Lidé rádi věří podobným tvrzením především proto, že si špatně vykládají význam výše zmíněného *hadisu*. Jelikož *šari'a* neboli islámská legislativa je završená a úplná, tak z toho plyne, že tvrzení, že Prorok (s) přišel ve snu s nějakými vylepšeními, jsou vždy falešná. Takové tvrzení by totiž znamenalo dvě věci: (1) že Prorok (s) během svého zdejšího života nesplnil své poslání, a (2) že Alláh si neuvědomoval budoucnost svého národa, a proto neseslal nezbytná příkázání už během Prorokova života. Avšak oba předpoklady jsou v rozporu se základními principy islámu.

Pokud jde o spatření Proroka (s) v bdělém stavu, na základě existujících *hadisů* můžeme prohlásit, že jde o něco zcela nemožného. Jakékoli podobné vize, pokud jsou skutečné, jsou dokladem zjevení satana, a to bez ohledu na jejich vyznění. Během Prorokovy zázračné cesty do Jeruzaléma a na nebe mu Alláh zázračně ukázal spoustu předchozích proroků a prorok Muhammad (s) s nimi mohl mluvit. Ti, kdo prohlašují, že v bdělém stavu spatřili proroka Muhammada (s), se vlastně pokoušejí vyvýšit na jeho úroveň. Proto jakékoli podobné inovace islámu, ať už založené na vidění Proroka (s) nebo na něčem jiném, jsou zcela a naprosto nepřijatelné, což se zakládá na mnoha výrociích Alláhova Posla (s), jenž je sám zakázal. *Áiša* například vyprávěla, že Posel Alláhův (s) prohlásil:

*„Kdo si vymyslí v naší záležitosti (tj. v islámu) něco nového, tomu to nebude přijato.“*²⁰²

202/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 3, s. 535, č. 861), Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 931, č. 4266) a Abú Dawúd (*Sunan Abú Dawúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1294, č. 4589).

KAPITOLA X

Uctívání svatých

Alláhova přízeň

Je součástí lidské povahy vyzdvihovat některé lidské bytosti nad jiné. Člověk rád chová druhé lidi ve značné úctě a řídí se jejich pokyny, než aby musel dělat rozhodnutí sám. Jde o přímý důsledek toho, že Alláh, různými způsoby, obdařil některé lidi více než druhé. Muž byl postaven výše než žena v některých aspektech společenských:

„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Alláh dal přednost jednomu z vás před druhými, ...“ (Korán 4:34)

„...A muži jsou o stupeň výše.“²⁰³ (Korán 2:228)

Někteří lidé dostali zase do vínku lepší ekonomické zabezpečení než jiní:

„Alláh dal jednomu z vás přednost před druhými v podílu na živobytí, ...“ (Korán 16:71)

Také kmen Izraelitů byl obdařen oproti zbytku lidstva lepším duchovním vedením:

„Synové Izraele! Pomněte milosti Mé, již jsem vám prokázal, i toho, že jsem vás upřednostnil před světy.“ (Korán 2:47)

Proroci dostali oproti všem ostatním tu výhodu, že byli obdařeni zjevením, a některé proroky Alláh upřednostňoval před ostatními:

203/ Tyto verše neznamenají, že muž je lepší než žena nebo jí je nadřazený, nýbrž řeší otázku, kdo má mezi manželi v případě, že mezi nimi v nějaké věci nedojde k dohodě, poslední slovo. Vzhledem k tomu, že muž většinou nepodléhá emocím tolik jako žena, dal mu Alláh mezi manželi poslední slovo. Existují však jiné situace, kdy je naopak upřednostněna žena před mužem. Muž a žena se vzájemně doplňují. (Pozn. red.)

„A dali jsme některým z těchto poslů přednost před jinými...“ (Korán 2:253)

Nicméně nám Alláh sdělil, abychom netoužili po tom, čím byl obdařen někdo jiný:

„Nechovejte touhu po tom, čím Alláh upřednostnil některé z vás před jinými.“
(Korán 4:32)

Tyto projevy laskavosti jsou zkouškou pro člověka, který nese velikou zodpovědnost. Naopak nejsou důsledkem lidského snažení, a proto by neměly být zdrojem jeho pýchy. Alláh nás neodmění za to, že jsme obdrželi Jeho dary – naopak, budeme se zodpovídat za to, jak jsme je využili. Proto nám Alláhův Posel (s) radí:

„Dívejte se na ty pod vámi, a ne na ty nad vámi. Je to tak pro vás lepší, abyste si neupírali Alláhovo požehnání.“²⁰⁴

Každý člověk v něčem nějak převyšuje ostatní a každý má určité odpovědnosti, za které se musí zodpovídat. Prorok (s) pravil:

„Každý z vás je pastevec, a každý je zodpovědný za své stádo.“²⁰⁵

Tyto odpovědnosti jsou základní složkou zkoušky v tomto životě. Jsme-li vděční Alláhovi za Jeho dary a používáme je správně, uspějeme – jinak zkouškou neprojdeme. Patrně největší zkouškou odpovědnosti je však Alláhův dar upřednostnění člověka nad veškerým stvořením. Tento dar potvrdil Alláh, když poručil andělům, aby se uklonili před Adamem. Jde o dvojí zodpovědnost:

- A. Obnáší to osobní odpovědnost za přijetí islámu neboli naprosté odevzdání se Alláhovi.
- B. Obnáší to i skupinový závazek, že zavedeme Alláhovy zákony všude na zemi.

A proto jsou věřící v Alláhových očích vysoko nadřazení nevěřícím, protože přijímají své odpovědnosti. V sůře *Áli 'Imrán* Alláh pravil:

„Vy jste národ nejlepší, jenž kdy povstal mezi lidmi; vy přikazujete dobré a zakazujete špatné a věříte v Alláha.“ (Korán 3:110)

204/ Uvádí al-Bucháří i Muslim, viz *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 8, s. 328, č. 497, a *Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1530, č. 7070.

205/ Uvádí al-Bucháří a Muslim, viz *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 3, s. 438, č. 730, a *Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 1017, č. 4496.

Taquá

I v rámci jedné komunity věřících jsou někteří jedinci nadřazení druhým, a tato nadřazenost je přímým důsledkem jejich vlastního snažení. Jde o nadřazenost související s *ímánem* čili vírou, její silou a hloubkou. Živoucí víra vede člověka tak, že se ubrání všemu, z čeho by Alláh neměl radost. Této obraně se arabsky říká *taquá*. Toto slovo bývá překládáno různě, například jako „bohabojnost“, „zbožnost“ nebo „uvědomování si Alláha“, a obsahuje všechny tyto významy a ještě mnoho dalších. Alláh jasně vysvětlil nadřazenost *taquá* v tomto verši *súry al-hudžurát*:

„Nejvznešenější z vás před Alláhem je ten, kdo je nejbohabojnější.“
(Korán 49:13)

Alláh zde říká, že jediný faktor, který z věřícího muže nebo ženy učiní někoho nadřazeného druhým, je míra jejich *taquá*. Pouze tato zbožnost či bohabojnost pozvedává člověka z úrovně „myslícího zvířete“ na úroveň místodržitele, správce (*chalífa*) planet. Důležitost této bohabojnosti v životě muslima je nedocenitelná. Alláh hovoří o *taquá* a s ní souvisejících termínech na 26 místech v Koránu, a po každé zdůrazňuje, že *taquá* je hnací silou živé víry. Bez ní je víra jen nesmyslnou směsí naučených slovíček a frází, a „zbožné“ skutky jsou slupkou zakrývající přetvářku a předstírání. Z toho důvodu je *taquá* nejcennějším kritériem při posuzování lidského života. Alláhův Posel (s) pravil:

„Ženu si muž bere ze čtyř důvodů: kvůli jejímu majetku, kvůli jejímu vznešenému původu, kvůli její kráse a kvůli její víře a bohabojnosti (*taquá*). Vyberte si tu bohabojnou a budete úspěšní.“²⁰⁶

Nezáleží, jak krásná, bohatá nebo urozená žena je, protože když není zbožná, vždycky bude podřízená ženě zbožné, ošklivé, chudé a nízkého původu. Toto pravidlo platí i naopak pro muže, protože Prorok (s) prohlásil:

„Jestliže vás poprosí o ruku vaší dcery muž, který uspokojivě dodrží přikázání víry, dejte mu ji, jinak bude země zkažená.“²⁰⁷

Prorok (s) jednou pokáral Abú Dharra za to, že hanlivě nazval Bilala „synem černošky“, a řekl mu:

206/ Podle vyprávění Abú Hurajry uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 18–19, č. 27) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 749, č. 3457).

207/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí at-Tirmidzí.

„Podívej! Určitě nejsi o nic lepší než hnědý nebo černý člověk – ledaže bys byl více bohobojný než oni.“²⁰⁸

Tuto důležitou informaci opakoval svým následovníkům neustále. I během Poslední poutě, krátce předtím, než zemřel, kázal lidem o nedůležitosti rasových rozdílů a o významu *taquá* (ochrany před trestem Alláha, bohobojnosti).

O nejzbožnějších jedincích ví jen Alláh, protože sídlem víry a bohobojnosti (*taquá*) je srdce. Člověk může soudit druhé pouze podle jejich vnějších skutků, což může i nemusí být zavádějící. Alláh to výstižně popisuje v následujícím verši súry *al-baqara*:

„A mezi lidmi jest i takový, jehož řeči v životě pozemském tě okouzlí a jenž dovolává se svědectví Alláhova o tom, co je v srdci jeho, avšak přitom je to protivník nejtvrdošijnější.“ (Korán 2:204)

Proto mají lidé zakázáno označovat určité osoby za „svatější“ a zbožnější než ostatní lidské bytosti. Prorok Muhammad (s) několika svým společníkům už v tomto životě oznámil radostnou zprávu o tom, že půjdou přímo do Ráje.²⁰⁹ Nicméně v tomto případě šlo o zjevení, nikoli o jeho vlastní schopnost soudit srdce druhých lidí. Například když Prorok (s) prohlásil o těch, kdo mu skládali slib věrnosti známý jako *baj'a ar-ridwán*, že

„Nikdo z těch, kdo složili slib pod stromem, nepůjde do Pekla,“²¹⁰

pouze tím potvrdil koránský verš, zjevený při této příležitosti:

„Alláh věru byl spokojen s věřícími, když ti přísahali věrnost pod stromem...“ (Korán 48:18)

Podobně odsoudil několik z těch, které lidi považovali za adepty pro vstup do Ráje, do Ohně pekelného. Všechny tyto soudy se zakládaly na zjevení. Ibn 'Abbás vyprávěl, že mu 'Umar ibn al-Chattáb řekl:

„V den bitvy o Chajbar se sešlo několik Prorokových společníků a začali se bavit o několika lidech, že ten a ten nebo ten a ten jsou mučedníci, a když došli k jednomu muži a prohlásili ho také za mučedníka, Posel Alláhův (s) zvolal: „V žádném případě! Viděl jsem ho v Pekle s pláštěm, který si nečestně přivlastnil

208/ Vyprávěl 'Abdulláh ibn 'Amr a uvádí Ahmad.

209/ Mezi ně patří deset slavných společníků – Abú Bakr, 'Umar, 'Uthmán, 'Alí, Talha, az-Zubajr, Sa'd ibn Abí Waqqás, Sa'id ibn Zajd, 'Abdur-Rahmán ibn 'Auf, Abú 'Ubajda ibn al-Džárrá (viz *al-'Aqida at-Taháwijja*, s. 485–487).

210/ Vyprávěl Jábír a uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 1034, č. 4576)

z válečné kořisti. ' Pak Posel (s) dodal: „Ibn al-Chattábe, běž lidem třikrát oznámit, že pouze věřící vstoupí do Ráje.“²¹¹

V křesťanské tradici byli odedávna někteří jedinci vysoce oceňováni za své domnělé duchovní úspěchy. Byly jim připisovány zázraky a byli zařazováni mezi „svaté“. V předkřesťanské hinduistické a buddhistické tradici byla zase duchovní nadřazenost připisována učitelům, takzvaným avatárům a guruům, kteří se údajně dostali vysoko na žebříčku duchovní dokonalosti a dokázali provádět různé nadpřirozené kousky. Všechny tyto „nálepky“ jen dovedly masy lidí k tomu, aby u nich hledaly přímluvu nebo aby je uctívaly jako bohy. Tyto náboženské tradice proto využívají celých seznamů svatých, ke kterým se věřící horlivě modlí. Islám naopak nesouhlasí ani s přehnaným vychvalováním proroka Muhammada (s), jenž pravil:

„Nevychvalujte mne přehnaně, tak jako to dělají křesťané s Ježíšem, synem Marie, protože jsem jen služebník, a proto mne nazývejte služebníkem Alláhovým a Jeho Poslem.“²¹²

Walij neboli „svatý“

K překladu arabského slova *walij* (množné číslo *aulijá*) se někdy nesprávně používal termín „svatý“. Alláh totiž tímto slovem mj. označuje ty, kteří jsou Mu blízko. Vhodnější překlad významu by tedy byl „blízký přítel“, doslovně pak *walij* znamená „spojenec“ nebo také „ochránce“.²¹³ Alláh tímto slovem dokonce popisuje i sebe:

„Alláh je Ochráncem (walij) těch, kdož uvěřili, a z temnot vede je ke světlu...“ (Korán 2:257, podobně i ve verších 3:68, 42:9 a 45:19)

Tímto slovem však označuje i satana:

„A kdo si bere satana jako ochránce místo Alláha, vskutku utrpí ztrátu zjevnou.“ (Korán 4:119, podobně i ve verších 7:27 a 7:30)

211/ Uvádí Muslim. Viz *Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 1, s. 65, č. 209.

212/ Vyprávěl 'Umar ibn al-Chattáb a uvádí al-Bucháří a Muslim, viz *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 4, s. 435, č. 654.

213/ Slovo *walij* má dvojí význam, jednak jím Alláh označuje sám sebe, ve významu Ochránce a Pečovatele, v druhém významu jde o označení služebníka, který je svou vírou a konáním dobrých skutků blízky k Alláhu (zbožný člověk). Pokud je výrazem *walij* v Koránu označen satan, znamená to případ, kdy si ho někteří lidé berou za ochránce, následují ho a jsou mu blízcí svými hříchy a nevírou. (Pozn. české red.)

Tento termín také může znamenat blízkého příbuzného, jako v tomto verši:

„A byl-li někdo zabit nespravedlivě, dali jsme jeho nejbližšímu pravomoc jej pomstít, nechť však při zabiti nepřehání, ...“²¹⁴ (Korán 17:33)

V Koránu se tímto slovem označuje také obecně blízký vztah mezi lidmi:

„Nechť si věřící (muslimové) neberou nevěřící za ochránce a spojence (proti muslimům) místo věřících...“ (Korán 3:28, podobně i ve verších 4:139, 4:144 a 5:51)

Nejvíce nás však zajímá spojení *aulijá'u lláh*, čili blízcí k Alláhovi. V Koránu Alláh jmenuje určité druhy lidí, které považuje za sobě zvláště blízké. Například v súře *al-anfál* Alláh popisuje své blízké takto:

„Blízcí k Alláhu (aulijá') jsou však jen ti bohabojní, avšak většina z nevěřících to neví.“ (Korán 8:34)

A v súře *Júnus* konstatuje:

„Nikoliv, blízcí k Alláhu se věru bát ani rmoutit nemusí – jsou to ti, kdož uvěřili a bohabojní byli.“ (Korán 10:62–63)

Alláh vysvětluje, že kritériem této blízkosti neboli *walája* je víra neboli *imán* a bohabojnost neboli *taquá* a že tyto vlastnosti mají všichni opravdoví věřící.²¹⁵ U lidí nevědomých je hlavním kritériem svatosti provádění zázraků, kterým se běžně říká *karámát*, aby se odlišily od *mu'džizát*, tedy zázraků provedených pro roky. Většina z těch, kteří tomu věří, nevidí mezi vírou a islámskou praxí těchto „zázrakotrůjců“ žádnou souvislost. Někteří z těch, kteří byli označeni za „svaté“, byli přesvědčením i skutky heretiky, jiní vyloženě zanechali náboženských povinností a někteří dokonce žili prostopášným a vulgárním životem. Avšak nikde Alláh neuvádí, že by děláni zázraků bylo podmínkou pro to, aby se někdo stal Jeho blízkým (*walij*). A proto platí, jak jsme si již řekli, že všichni věřící, kteří mají víru a chrání se před trestem Alláha, jsou Jeho *aulijá* neboli spojenci a blízcí a On je jejich Ochráncem – *Walij*, jak sám pravil:

„Alláh je Ochráncem těch, kdož uvěřili...“ (Korán 2:257)

214/ Pomstou v tomto a podobných verších je myšlena spravedlivá odplata, o kterou mohou u soudu žádat nejbližší příbuzní zabitého. Příkazem nepřehánět je myšlen důraz na zachování spravedlnosti při odplatě. Islám dává příbuzným zabitého na výběr ještě další dvě možnosti: žádat finanční náhradu nebo odpustit. (Pozn. red.)

215/ Viz *Al-'Aqida at-Taháwija*, s. 358.

Muslimové proto nemají dovoleno označovat určité věřící za Alláhovy *aulijá* a jiné zase ne. Navzdory tomuto jasnému muslimskému stanovisku se v súfistických kruzích začala uznávat hierarchie takzvaných muslimských svatých, kteří pak byli slepě uctíváni masami lidí. Řadí se podle zásluh od nejnižších k nejvyšším: *achjár* neboli vyvolených je 300, *abdál* čili náhradníků je 40, následuje 7 zbožných – *abrár*, 4 sloupy – *autád*, 3 strážci – *muqabá*, 1 osa světa neboli *Qutb*, jenž je považován za největšího svatého své doby, a na vrcholu stojí *Ghauth* neboli Pomocník, největší svatý, který, jak lidé věří, může převzít na svá bedra velký díl hříchů spáchaných věřícími. Podle přesvědčení těchto „mystiků“ jsou svatí horních tří tříd neviditelně přítomni v Mekce v hodinách modliteb. Když umře Pomocník, nahradí ho *Qutb*, a všichni na všech úrovních se posunou tak, že nejčistější duše každé úrovně se posune o úroveň výš.²¹⁶ Tuto mytologii si súfisté vypůjčili od křesťanů, stejně tak jako je v různých věcech napodobují, např. svátek *maulid* (Prorokovy narozeniny) je verzí křesťanských vánoc.

Faná: Sjednocení člověka s Alláhem

Zevrubný pohled na seznam nejvýznačnějších takzvaných svatých odhalí jména jako al-Halládž, který byl veřejně potrestán jako odpadlík za svou opovržlivost otevřeně prohlásit: „*ana l-haqq*“ neboli „já jsem Pravda“, i když Alláh dříve konstatoval:

„A to je proto, že Alláh je vskutku Pravda, a proto, že On oživuje mrtvé...“ (Korán 22:6, též 24:25 a 31:30)

Tohoto pomýleného člověka dovedla k tomuto výroku víra v princip, velice se podobající stavu bytí v buddhismu známému pod označením „nirvána“. V tomto stavu, podle jedné odnože buddhistické filozofie, se ztrácí ego a lidská duše a vědomí jsou vymazána.²¹⁷

Tato teorie také tvoří jádro filozofie známé jako „mysticismus“. Mysticismus²¹⁸ je definován jako zážitek spojení s Bohem a přesvědčení, že hlavním cílem

216/ *Encyklopedie islámu*, s. 629. Viz také *Kašf al-Mahdžúb* od 'Alího ibn 'Uthmána al-Hudžwírího, překlad Nicholson, (Londýn: Luzac, rep. 1976), s. 214.

217/ Sámkrtský termín „uhašení“ odkazuje k vyhlazení veškerých pozemských tužeb, případně ke spasení. Ačkoli jde o termín pocházející z védské literatury (Bhagavadgíta a Vědy), nejčastěji bývá spojován s buddhismem. V hínájánovém buddhismu tento termín znamená uhašení, v mahájánovém buddhismu jde o stav požehnání (W. L. Resse, *Slovník filozofie a náboženství*, New Jersey: Humanities Press, 1980, s. 393).

218/ Z řeckého slova „*mystés*“ znamenajícího „člověka zasvěceného do mysterií.“ Termín pochází z řeckých mysterií neboli tajných ezoterických sekt, jejichž zasvěcencům se říkalo *mystés* (Slovník filozofie a náboženství, s. 374).

člověka je usilování o toto spojení. Původy mysticismu lze nalézt v dílech starověkých řeckých filozofů, např. v Platonově Symposiu, v němž se uvádí různé stupně duchovního vzestupu, skládající se z rychlých a náročných kroků, které vedou ke konečnému sjednocení duše s Bohem.²¹⁹ Paralelní teorii lze nalézt v hinduistickém ztotožnění *átmanu* (lidské duše) s *bráhmou* (neosobním absolutnem), jehož uskutečnění je nejvyšším cílem či uvolněním z koloběhu života a znovuzrození.²²⁰ Řecké mystické filozofie vzkvétaly v gnostických křesťanských hnutích, která dosáhla vrcholu v druhém století po narození Ježíše – jmenujme třeba gnostika Valentina (okolo r. 140 po narození Ježíše). Tyto filozofické trendy se ve třetím století kombinovaly s platonismem egyptsko-římského filozofa Plotina (205–270 po narození Ježíše), což vedlo ke vzniku náboženské filozofie zvané novoplatonismus. Křesťanství poustevníci třetího století po nar. Ježíše, kteří se odstěhovali do egyptských pouští a tak zahájili mnišskou tradici v křesťanství, převzali mystický cíl spojení s Bohem z novoplatonského učení té doby, které naroubovali na meditativní a asketickou praxi sebezapření. Ačkoli první pravidla křesťanského monasticismu čili klášternictví stanovil „svatý“ Pachomius (290–346 po narození Ježíše), který v egyptské poušti založil devět klášterů, za skutečného zakladatele západního mnišství je považován „svatý“ Benedikt z Nursie (480–547 po narození Ježíše), jenž založil benediktinský řád v klášteře na italské hoře Monte Cassino.²²¹ Mystická tradice uchovávaná v klášterním křesťanství inspirovala muslimy od 8. století po narození Ježíše čili století poté, co se hranice islámského státu posunuly až do Egypta a do Sýrie a obsáhly i hlavní centra této mnišské kultury.²²² Skupina muslimů, která nebyla spokojená s tím, co jim nabízel islámský zákoník (*šarí'a*), si vyvinula paralelní systém, který nazvali *tariqa* neboli cesta. Stejně jako vrcholným cílem v hinduismu bylo sjednocení s duší světa a v křesťanském mysticismu spojení s Bohem, nejvyšším cílem tohoto muslimského hnutí byla *faná*, rozpuštění ega, a *wusúl*, setkání a sjednocení lidské duše s Alláhem v tomto životě. Byla definována soustava přípravných fází a stavů, kterých bylo zapotřebí dosáhnout. nazývaly se *maqámat*, neboli zastávky, a *hálát*, stavy. Pro zasvěcenec byl vyvinut také systém duchovních cvičení, který měl adepta vést k onomu „se-

219/ *Colliersova encyklopedie*, sv. 17, s. 114.

220/ *Slovník náboženství*, s. 68.

221/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 365–366 a 374.

222/ Autoři pojednání o muslimském mysticismu často srovnávali „anihilaci“ v sufismu s buddhistickou nirvánou, i když podle názoru jiných je toto srovnání zcela nepřiměřené, jelikož buddhistická představa o anihilaci je nezávislá na myšlence Boha a obsahuje myšlenku stěhování duší, jež lze ukončit až nirvánou. Avšak v muslimském mysticismu se o posmrtném přestěhování duše do jiného těla nehovoří a převládá představa osobního a všudypřítomného Boha. Původ muslimské koncepce *faná* by se měl spíše hledat v křesťanství, z něhož si ji muslimové patrně vypůjčili. Tato koncepce jednoduše předpokládá rozplynutí individuální lidské vůle ve vůli Boží, což je ústřední představa celého křesťanského mysticismu. (*Stručná encyklopedie islámu*, s. 98)

tkání“. Tato cvičení zvaná *dhikr*²²³ často zahrnovala pohyby hlavy a těla a někdy i tanec, podobně jako při vířivém tanci dervišů. Všechny tyto praktiky byly skrze řetězce falešných vypravěčů připisány Prorokovi (s), aby mohly být brány za autentické, ačkoli v klasických knihách Prorokových výroků neboli *hadísů* o nich není ani zmínky. Došlo ke vzniku mnoha a mnoha různých systémů a podobně jako u křesťanských mnišů byly tyto řády nazývány po svých zakladatelích, např. řády *qádirvců*, *čištiovců*, *naqšabandiovců* a *tidžániovců*. Tito zakladatelé a další významné osoby z těchto řádů byli brzy opředeni řadou legend a pohádek. A stejně jako křesťanství a hinduističtí mniši se rozhodli za sídlo svých komunit zvolit izolované struktury (tj. kláštery), i súfijské řády si založily podobné ubytovací systémy (arabsky *záwija* neboli kouty).

Postupem času se z těchto mystických věrouk o sjednocení s Alláhem vyvinula řada heretických sekt. Většina řádů například tvrdí, že Alláha lze spatřit, jakmile dosáhnete tzv. stavu příjezdu neboli *wusúl*. Ale když se Proroka (s) ptala 'Áiša, zdali viděl Alláha během svého zázračného nanebevstoupení (*mi'rádž*), odpověděl, že ne.²²⁴ Také prorok Mojžíš (s) poznal, že ani on, ani žádný jiný člověk nemůže snést spatření Alláha v tomto životě, když mu Alláh odhalil část sebe na hoře, která se během tohoto zjevení rozpadla na prach.²²⁵ Někteří súfijské mistři prohlašovali, že jakmile dosáhnete stavu *wusúl* (příjezdu), přestanou pro vás platit světské povinnosti definované islámským právem, jako například pravidelná modlitba prováděná pětkrát denně. Většina z nich nařizovala posílat modlitby k Alláhovi skrze Proroka (s) nebo skrze takzvané svaté, a mnozí z nich začali provozovat rituální obcházení (*tauáf*) kolem uctívaných předmětů, zvířecí oběti a podobné rituály ve svatyních a u hrobek světců. Dnes se rituálně obchází (*tauáf*) třeba hrob Zajnab a Sajjida al-Badawihho v Egyptě, hrobka Muhammada Ahmada („Mahdí“) v Súdánu a nespočet míst posledního odpočinku různých svatých mužů v Indii a Pákistánu.

Islámská legislativa *šarí'a* začala být těmito kruhy vnímána jako vnější stezka určená pro nevědomé masy, zatímco jejich *tariqa* byla vnitřní cestou pro elitní osvícenou menšinu. Korán byl doplněn dogmatickými komentáři, ve kterých byl význam koránských veršů překrucován a měněn tak, aby podporoval heretické myšlenky mystiků. Byly vymyšleny Prorokovy výroky, doplněné řeckými filozofickými idejemi, odporující klasickým islámským textům, a tyto vymyšlené výroky nakonec vytlačily klasické texty z povědomí lidí. Ve většině sekt se začala používat hudba a někdy byly zneužívány i drogy jako marihuana, chápaná jako prostředek zintenzivnění pseudoduchovní zkušenosti, o níž všichni usilovali. Takový byl odkaz pozdějších generací súfistických mistrů, postavený na falešném předpokladu, že je možné sjednocení lidské duše s Alláhem. Předchází generace

223/ *Dhikr* normálně znamená připomínku či vzpomínání Alláha, nicméně v mystických kruzích to znamená ustavičné opakování Alláhových jmen a přívlastků.

224/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 1, s. 111–112, č. 337, 339 a s. 113, č. 341).

225/ *Viz súra al-a'ráf*, 7:143.

zbožných jedinců, jako byli 'Abdul-Qádir al-Džílání a další, jejichž jménům později byly falešně připsány řády, jasně pochopily význam rozlišování mezi Stvořitelem a vším stvořeným. Oba dva se nikdy nemohou sloučit v jedno, neboť On je božský a nesmrtelný, kdežto vše ostatní je lidské a smrtelné.

Sjednocení Alláha s člověkem

Nic nemůže uniknout Alláhovu poznání, a moudří jsou proto ti, kdo se podle toho řídí. Moudří lidé cítí Jeho přítomnost za všech okolností. Pečlivě vykonávají všechny závazné povinnosti (*fard*) a zbožně se snaží nahradit všechny nevyhnutelné nedostatky a opomenutí prováděním celé řady dobrovolných aktů uctívání Alláha. Tyto dobrovolné skutky pomáhají ochraňovat závazné islámské povinnosti. Například v období nějaké slabosti nebo duchovní krize člověk může polevit v plnění svých povinností. Nicméně ti, kdo vykonávají navíc i dobrovolné akty, mohou zanedbat některé z nich, a své závazné povinnosti mohou dodržet. Kdyby neměli tento ochranný štít dobrovolných skutků a upadli do období duchovní lenosti, pravděpodobně by vynechali nebo opomenuli některé ze svých islámských povinností. Čím více někdo posiluje své závazné povinnosti konáním dobrovolných aktů uctívání, tím více se sladuje se *šari'ou*, vůlí Všemocného Alláha. Alláh představil tuto zásadu ústy Proroka (s) v tomto svém výroku:

„Nejmilovanější věc, s níž se Můj služebník může ke Mně přiblížit, je vykonávání povinností, jež jsem mu uložil. Můj služebník se Mi přiblíží ještě více, když bude konat dobrovolné akty uctívání, a tehdy jej budu milovat. Když jej miluji, stávám se jeho sluchem, kterým pak poslouchá, jeho zrakem, jímž vidí, jeho rukou, již bere, a jeho nohou, po níž chodí. Když Mě poprosí o cokoli, dám mu to, a když u Mne hledá útočiště, ochráním jej.“²²⁶

Tento přítel či spojenec (*walij*) Alláhův uslyší, uvidí, vezme a přijde jen k tomu, co je povolené (*halál*), zatímco se zřetelně vyhne všemu zakázanému (*harám*), stejně jako všemu, co k tomu vede. To je jediný opravdu hodnotný cíl, kterému stojí za to zasvětit svůj život. Jeho dosažení je dokonalým dovršením duální lidské role jakožto Alláhova služebníka a místodržitele na zemi. Avšak nelze jej dosáhnout jinak než cestou předepsanou v Prorokových výrociích (*hadísech*). Nejprve musí člověk dodržovat všechny základní povinnosti, pak musí vytrvale a pravidelně provádět předepsanou sunnu dobrovolných aktů uctívání, přesně podle Prorokovy *sunny*. Alláh to v sůře *Áli 'Imrán* ještě zdůrazňuje tím, že přikázal Prorokovi, aby tuto skutečnost sdělil věřícím:

226/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 8, s. 336–7, č. 509).

„Rci: ‚Milujete-li Alláha, pak mne (Muhammada) následujte a Alláh vás za to bude milovat.‘“ (Korán 3:31)

Proto lze Alláhovy lásky dosáhnout pouze přísným dodržováním cesty (tj. *sunny*) Jeho Proroka (s) a bedlivým vyhýbáním se všem inovacím ve věcech víry. Tuto zásadu obsahuje i následující *hadís*, ve kterém Prorok (s) podle Abú Nadžíha říká:

„Držte se mé sunny a cesty správně vedených chalífů. Zakousněte se do ní všemi zuby. A dávejte si pozor na inovace ve víře, neboť jsou herezí, a hereze vás svede do Ohně pekelného.“²²⁷

Ten, kdo se přísně řídí touto zásadou, bude slyšet jen to, co si Alláh přeje, aby slyšel. Neboť Alláh popsal zbožné a ctnostné lidi takto:

„...A když jsou (tj. věřící) posměšně osloveni lidmi nevědomými, odvěti jen: Míri!“ (Korán 25:63)

Na jiném místě v Koránu Alláh také pravil:

„On seslal vám již v Knize: ‚Když uslyšíte, že někdo popírá a tropí si posměch ze znamení Alláhových, nesedejte si s nimi, dokud se nepohrouží do jiného rozhovoru (nezmění téma), jinak jim budete podobni...‘“ (Korán 4:140)

Když člověk poslouchá jen to, co si Alláh přeje, aby slyšel, Alláh se metaforicky stává jeho sluchem. Podobně se Alláh stává i jeho zrakem, rukama a nohama.

Tak zní správné vysvětlení výše uvedeného Prorokova výroku, v němž Alláh konstatuje, že se stává sluchem, zrakem, rukou a nohama člověka. Bohužel byl tento *hadís* dezinterpretován mystiky jako důkaz správnosti teorie o sjednocení člověka s Alláhem – kéž nás Alláh ochrání.

Rúhulláh neboli Alláhova „duše“ a Duch svatý

Argumenty podporující mystické přesvědčení o znovusjednocení lidské duše s Alláhem byly falešně dedukovány také z několika veršů samotného Koránu, viz následující verše.

„A pak jej (Adama) vytvaroval (Alláh) ve správném poměru a ze své duše vdechl v něj.“ (Korán 32:9)

227/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1294, č. 4590) a at-Tirmidzí.

„A až jej vytvaruji (ve správném poměru) a vdechnu mu z duše své,...“
(Korán 15:29, 38:72)

Tyto verše byly použity jako důkaz pro přesvědčení, že každá lidská bytost v sobě obsahuje část Boha. Část „ducha“, kterou Alláh vdechl do Adama, podle těchto domněnek zdědili všichni jeho potomci. Odkazuje se také na proroka Ježíše (s), o jehož matce Alláh řekl:

„A zmiň se o té, jež panenství své střežila. A tak vdechli jsme do ní z duše své...“
(Korán 21:91 a 66:12)

Z toho důvodu mystici věří, že tento věčný božský duch uvnitř člověka se touží znovu spojit se zdrojem, z něhož pochází. V žádném případě tomu tak není. Přivlastňovací zájmena (můj, tvůj, jeho, její, naše, vaše, jejich) v arabštině, stejně jako v angličtině, mohou mít dva obecné významy v závislosti na kontextu, v němž jsou použity. Mohou popisovat vlastnost nebo vlastnictví nějaké věci, jež je nebo není součástí svého majitele. Například Alláh přikázal proroku Mojžíšovi (s) toto:

„A strč svou (pravou) ruku pod košili (pod levým podpažím), a až ji vyjmeš, bude bílá, ale nepoškozená...“ (Korán 20:22)

Ruka i košile patří proroku Mojžíšovi, přičemž ruka je atribut, který je jeho součástí, zatímco jeho košile je jeho majetkem, který není jeho součástí. Totéž platí ohledně Alláha a Jeho atributů a Jeho stvoření.²²⁸ Například ohledně své milosti Alláh říká:

„...Avšak Alláh vyznamenává milostivostí svou, koho chce...“ (Korán 2:105)

Alláhova milostivost je jedním z Jeho přivlastků a nejde o součást Jeho stvoření. Na druhé straně Alláh někdy hovoří o stvořených věcech jako o „svých“, aby zdůraznil, že je stvořil On. O některých bytostech se zase hovoří jako o Jeho, aby se vyjádřilo zvláštní čestné postavení, jež se jim od Něj dostalo. Například když byla Thamúdovcům, národu proroka Sáliha, poslána velbloudice, aby je Alláh vyzkoušel, Alláh citoval tato slova proroka Sáliha:

„Tato velbloudice Alláhova vám byla seslána jako znamení – nechte ji pásti na zemi Alláhově...“ (Korán 7:73)

228/ *Tajsír al-'Azíz al-Hamíd*, s. 84–85.

Velbloudice byla zázračně seslána jako znamení Thamúdovcům, kteří neměli právo jakkoli jí bránit v pastvě, protože celá země náleží Alláhovi. Podobný je případ Alláhova Domu Ka'by, ohledně které Alláh dal úkol prorokům Ibráhimovi (Abrahámovi) a Ismá'floví (Izmaelovi):

„...aby očistili Můj Dům (Ka'bu) pro ty, kdo jej obcházejí a kdo se u něj zdržují a kdo se u něj sklánějí a na tvář padají.“ (Korán 2:125)

Totéž platí o Ráji – ctnostným lidem v Den posledního soudu Alláh řekne: „...a vejdi do Zahrady Mé.“ (Korán 89:30)

Pokud jde o duši (*ruh*), jde o jedno z Alláhových stvoření. Alláh konstatuje v Koránu:

„A vyptávat se tě budou na duši. Odpověz: Duše přichází z rozkazu Pána mého, a jen málo z vědění vám bylo dáno.“ (Korán 17:85)

Na jiném místě Koránu Alláh pravil:

„...když o věci nějaké (Alláh) rozhodne, řekne toliko: ‚Staniž se!‘, a stane se.“ (Korán 3:47)

Alláh Nejvyšší také pravil:

„On (Alláh) stvořil jej (Adama) z hlíny a potom pravil: ‚Budiž!‘, a on byl.“ (Korán 3:59)

Příkaz pro celé stvoření zní: „Budiž!“ Proto i duše je stvořena z Alláhova příkazu. Islám nepovažuje Alláha za nehmotnou duši, jak je tomu u některých jiných náboženství, třeba křesťanství. Nemá ani hmotné tělo, ani není beztvárovou duší. Má podobu, která odpovídá Jeho vznešenosti, a tu nikdy neviděl ani si nedokázal představit žádný člověk – spatřil ji pouze lidé Ráje (a to jen omezeně, nakolik jim to umožní jejich nedokonalost).²²⁹ Proto když Alláh hovoří o vdechnutí duše od sebe do proroků Adama a Ježíše, jejich stvořeným duším je dána zvláštní pocta, a to jednak kvůli významu postavení proroka Adama vůči zbytku lidstva a jednak kvůli objasnění zmatků, které zastírají panenské početí Ježíše v Marii. Dokonce i Alláhovo přivlastnění si aktu vdechnutí sobě samému je v podstatě projevem Jeho vůle a nejvyšší moci, neboť duše do lidí vkládají a zase je z nich odebírají andělé. Tato skutečnost je evidentní z vyprávění Ibn Mas'úda, podle nějž Posel Alláhův (s) pravil:

229/ Viz kapitola 9 „Spatření Alláha“ v této knize, kde je tento problém vysvětlen podrobněji.

„Vaše stvoření je kombinovaný proces odehrávající se v lůně vaší matky, nejprve čtyřicet dní ve formě olejnaté tekutiny, potom přibližně stejnou dobu v podobě chuchvalce podobného pijavici a potom zase podobně dlouhou dobu ve formě masité. Pak je seslán anděl, aby do něj vdechl duši...“²³⁰

A takto nechává Alláh vdechnout duši do každé lidské bytosti prostřednictvím anděla. Obratem „Alláh vdechl“ nás Alláh vlastně upomíná, že je prvotní příčinou všeho, co se ve stvoření odehrává, viz tato Jeho slova:

„Zatímco je to Alláh, jež stvořil vás i to, co děláte.“ (Korán 37:96)

Těsně před bitvou u Badru Prorok (s) hodil na nepřátelské šiky, které stály několik set metrů daleko, hrst písku, a Alláh způsobil, že několik zrněk zázračně doletělo až do očí všech nepřátel. Alláh hovoří o tomto Prorokově činu takto:

„...a nevrhals ty, když jsi vrhal (hrst kamínků), nýbrž byl to Alláh, kdo vrhal...“ (Korán 8:17)

Přivlastněním duše sobě jí Alláh dal zvláštní čestné postavení mezi duchovními stvořeními, které stvořil. Neznamená to, že On, Alláh, má duši a vdechl z ní kousek do proroka Adama i proroka Ježíše. Aby to Alláh dále zdůraznil, hovoří i o andělovi, jenž byl vyslán, aby informoval Marii, jako o „Svému duchu“:

„A poslali jsme k ní Ducha svého a zjevil se jí v podobě smrtelníka dokonalého...“ (Korán 19:17)

Korán je celistvé dílo. Jeho verše vysvětlují sebe samotné, a jejich význam dále objasňují výroky a skutky Proroka (s). Když jsou jeho verše vyňaty z kontextu, lze význam Koránu snadno překroutit. Například čtvrtý verš súry *al-má'ún* zní:

„Běda těm, kdo se modlí...“ (Korán 107:4)

Tento verš je sám o sobě v příkrém rozporu se zbytkem Koránu a islámu. Všude v Koránu stojí, že modlitba (*salát*) je povinná. Alláh například pravil:

„Já vpravdě jsem Alláh a není božstva kromě Mne, mne tedy uctívej a modlitbu konej, aby sis Mne připomínal.“ (Korán 20:14)

230/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 4, s. 290–291, č. 430) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1391, č. 6390).

A přesto dříve citovaný verš odsuzuje ty, kdo konají modlitbu! Nicméně verše, jež následují po něm, dávají této větě správný smysl vysvětlují ji takto:

„...a kteří modlitbu svou zanedbávají,²³¹ kteří chtějí být jen viděni, a dávat podporu odmítají.“²³² (Korán 107:5–7)

Alláh odsoudil také modlitbu pokrytců, kteří jen předstírají víru – ne všechny, kdo se modlí.

Smysluplnější překlad verše „**A pak jej** (Adama) **vytvaroval** (Alláh) **ve správném poměru a ze své duše vdechl v něj**“ Korán 32:9) by zněl „A pak jej Alláh vytvaroval ve správném poměru a přiměl jednu ze svých (vznešených) duší, které stvořil, aby do něj vstoupila.“ Z toho důvodu zjevná písma nijak nepodporují víru mystiků v nestvořenou duši člověka, která touží znovu se sjednotit se svým původem, Bohem. V islámu se v souvislosti s člověkem nerozlišuje mezi arabskými termíny *rúh* (duch, množné číslo *arwáh*) a *nafs* (duše, mn. č. *anfús*) – jediné jde-li o spojení s tělem, hovoří se o duši, o *nafs*.²³³ V Koránu v súře *az-zumar* Alláh říká (ve významu):

„Alláh povolává k sobě duše ve chvíli smrti jejich a ty, jež nezemřely, během spánku jejich.“ (Korán 39:42)

Prorok (s) podle Umm Salamy pravil:

„*Když je povolán duch (rúh), oči jej následují.*“²³⁴

Úspěšné duše budou moci vstoupit do Ráje, jak Alláh sdělil zbožným a ctnostným duším v súře *al-fadžr*:

„(A zbožné duši řekne): A ty, duše usmířená, vrať se k Pánu Svému v zalíbení a spokojenání! Vstup mezi (oddané) služebníky Mé a vejdi do Zahrady (Ráje) Mé!“ (Korán 89:27–30)

Proto se na konci ctnostná lidská duše nerozplyne v Alláhovi ani se nesjednotí s Jeho Nejvyšší bytostí, ale zůstane konečným duchem, který se spojí se svým konečným tělem uprostřed radostí Ráje, a to na tak dlouho, jak si Alláh přeje.

231/ Např. nedodržují pro modlitbu stanovený čas, modlí se rychle a při modlitbě se vůbec nesoustředí apod. (Pozn. red.)

232/ Nepomohou, ani když je to pro ně snadné a pomoc je nic nestojí. (Pozn. red.)

233/ *Al-'Aqida at-Taháwijja*, s. 394.

234/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 437, č. 2005).

Uctívání hrobů

Uctívání mrtvých po většinu lidské historie – prostřednictvím složitých pohřebních rituálů, zdobených hrobek a hrobů, pamětních festivalů a jiných aktů úcty – vedlo k velkým zmatkům a ztrátě správného vedení v náboženství. Výsledkem je, že velká část lidstva se zabývá nějakou formou uctívání hrobů. Náboženstvím většiny Číňanů, kteří představují asi šestinu lidstva, je uctívání předků. Většina jejich náboženských rituálů se pojí s hrobou a zástupným uctíváním jejich předků.²³⁵ Hroby světců nebo svatých mužů mezi hinduisty, buddhisty a křesťany se staly chrámy, kde se masově provádějí náboženské rituály jako modlitba, oběť a pout'. V průběhu staletí se muslimští vládcové i masy odklonili od základních zásad islámské víry a začali napodobovat pohanské zvyky neislámských národů okolo nich. Nad hroby Prorokových společníků, např. 'Alim, nad hroby hlavních právních znalců, např. imáma Abú Hanífy a imáma aš-Šáfí'ího a nad hroby súfijských „svatých“, jako byli Džunejd a 'Abdul-Qádir al-Džílání, byly budovány obrovské stavby a mauzolea. V současné době se tento zvyk stavění chrámů rozšířil i na hroby vůdců společenských hnutí, například Muhammada Alího Džinny, zakladatele Pákistánu, a Muhammada Ahmada, takzvaného „Mahdího“ Súdánu. Mnoho nevědomých muslimů dnes cestuje obrovské vzdálenosti, aby mohli rituálně obcházet (*tauáf*) tyto hroby. Někteří se dokonce kolem nich a v nich modlí, a jiní na tato prokletá místa „zbožně“ přinášejí obětní zvířata, aby je tam rituálně obětovali (*dhabh*). Většina z těch, kdo konají akty uctívání na těchto hrobech, mylně věří tomu, že ctnostní lidé z řad mrtvých jsou tak blízko Alláhovi, že všechny akty uctívání vykonané v jejich blízkosti budou mnohem spíše přijaty Alláhem, než kdyby byly vykonány kdekoli jinde. Věřící tomu, že když tito mrtví lidé byli požehnáni, že i všechno kolem nich musí být požehnáno.

235/ Uctívání předků (*pui tsu*) je jedním z nejstarobylejších, nejtrvalejších a nejvlivnějších témat v čínském náboženství a tradiční čínské společnosti. Podle jejich přesvědčení jsou *hun* (duchovní duše) a *p'o* (hrubá duše) mrtvých závislé, pokud jde o jejich přežití a štěstí, na obětování peněz, vonných tyčinkách, jídlu a pití od jejich potomků. Na oplátku duše *hun*, jakožto duch *šen*, může zařadit pro rodinu mnoho dobrého, a to díky svým nadpřirozeným kontaktům. V případě obyčejných bytostí tento vztah údajně trvá jen tři až pět generací, a duše jsou pak nahrazeny dušemi pozdějšími. („Kulty předků: Ancestor cult, čínsky“, *Slovník náboženství*, s. 38)

Jejich hrobky a dokonce i půda, na níž jsou postaveny, musejí být údajně zcela prostoupeny přívaly jejich požehnaní. Na základě tohoto přesvědčení uctívači hrobů často otírají stěny hrobek a pak si je vtírají do kůže, aby získali nějaké to požehnaní navíc. Často sbírají půdu v okolí hrobů v pošetilé víře, že tato půda má zvláštní léčivé schopnosti, díky onomu požehnaní vyzářujícímu z těchto hrobů. Mnoho ší'itských sekt sbírá hlínu z Karbaly, kde byl zavražděn imám Hussajn, a tu pak pečou a dělají z ní malé tabulky, na které kladou hlavu při prostracích během modlitby.

Modlitby k mrtvým

Ti, kdo se věnují uctívání hrobů, směřují své modlitby k mrtvým dvěma způsoby:

1. Někteří využívají mrtvé jako přímlyvce, prostředníky. Modlí se k nim stejně, jako katolíci využívají své kněze při zpovědi svých hříchů. Katolíci se vyzpovídají před knězem a kněz pak poprosí Boha, aby jim odpustil. Proto fungují jako zprostředkovatelé mezi lidmi a Bohem.

Předislámští Arabové používali své modly podobně. Alláh cituje pohanské Arabů, jak vysvětlují účel svých model:

„...My je uctíváme jen proto, aby nás co nejvíce k Alláhovi přiblížily.“
(Korán 39:3)

Někteří uctívači hrobů mezi muslimy se modlí k mrtvým a prosí je, aby předali jejich žádosti Alláhovi, který jim pak jejich přání splní. Tento zvyk se zakládá na přesvědčení, že ctnostní mrtví lidé se nejen nacházejí blíže k Alláhovi než oni samotní, ale také že jsou schopni vyslyšet jakékoli naše přání a vyplnit je, a to dokonce i po své smrti! Mrtví se tak stávají modlářskými prostředníky, schopnými dělat laskavosti živým.

2. Jiní se modlí přímo k mrtvým a prosí je o odpuštění svých hříchů. Tím přisuzují mrtvým lidem Alláhův atribut Jediného, jemuž přísluší pokání (*at-Tauúáb*), a také Jediného, jenž může odpouštět hříchů (*al-Ghafúr*). Mezi jejich zvyklostmi a zvyklostmi katolíků, kteří vzývají zvláštní svaté kvůli naplňování běžných denních potřeb, existuje značná podobnost. Když se například něco ztratí, vyzývá se svatá Antonie Thébská, aby to pomohla najít.²³⁶ Svatý Juda Tadeáš je patronem nemožného, takže se k němu lidé modlí o přímlyvu v případě nevyléčitelných nemocí, nepravděpodobných manželství a podobně.²³⁷ Když se někdo vydával

236/ *Světová knižní encyklopedie (The World Book Encyclopedia)*, Chicago: World Book, Inc. 1987, sv. 1, s. 509.

237/ *Tamtéž*, sv. 11, s. 146.

na cestu, modlil se ke svatému Kryštofu, patronu cestovatelů, aby ho při cestě ochraňoval, avšak jen do roku 1969, kdy byl papežem oficiálně vyškrtnut ze seznamu světců, protože se ukázalo, že byl světcem fiktivním.²³⁸ Do této kategorie spadají i všichni křesťané všeobecně, pokud jde o jejich vztah k proroku Ježíšovi (s), kterého považují za vtěleného Boha. Většina křesťanů se modlí k Ježíši místo ke Stvořiteli. Na světě žije rovněž mnoho nevědomých muslimů, kteří podobně směřují své modlitby k proroku Muhammadovi (s). Učení islámu obě metody zcela zavrhuje, protože islám učí, že když někdo umře, vstoupí do dimenze zvané *barzach*, kde už nemůže konat skutky. Mrtvý člověk už nemůže pro živé nic udělat, ačkoli důsledky jeho činů mohou ovlivnit živé lidi a mohou mu nadále zvyšovat jeho odměnu nebo zvětšovat trest. Abú Hurajra vyprávěl, že Posel Alláhův (s) pravil:

*„Když člověk umře, jeho dobré skutky skončí, kromě tří druhů: charity, která je i nadále prospěšná, poznání, které je pro lidi prospěšné, a zbožného potomstva, které se za něj modlí.“*²³⁹

Prorok (s) se také velmi usilovně snažil vysvětlit, že v tomto životě nemůže nikomu pomoci, i kdyby šlo o sebeblížejšího člověka. Alláh mu v Koránu přikázal, aby řekl svým následovníkům:

„Rci (Muhammado): „Nemohu si sám ani prospět, ani uškodit, leda bude-li Alláh chtít. Kdybych znal nepoznatelné, býval bych si věru rozmnožil dobro své a nedotklo by se mne zlo žádné; já však jsem pouze varovatelem a zvěstovatelem pro lid, jenž věří.“ (Korán 7:188)

Jeden z jeho společníků, Abú Hurajra, vyprávěl, že když byl Prorokovi zjeven verš „A varuj nejbližší své příbuzné“ (Korán 26:214), Prorok (s) prohlásil:

*„Lidé z kmene Qurajšovců, zajistěte si osvobození od Alláhova trestu (konáním dobrých skutků). Proti trestu Alláhovu vám nikterak nemohu pomoci. Synové ‘Abdul-Muttaliba, proti trestu Alláhovu vám nikterak nemohu pomoci. (Strýci) ‘Abbási ibn ‘Abdul-Muttalibe, (teto) Safíjo, proti trestu Alláhovu vám nikterak nemohu pomoci. Fátimo, dcero Muhammada, popros mne, o co chceš, ale nemám nic, s čím bych ti pomohl proti trestu Alláhovu.“*²⁴⁰

238/ Tamtéž, sv. 3, s. 417.

239/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 867, č. 4005).

240/ Uvádí al-Bucháří i Muslim, viz *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 4, s. 478–9, č. 727 a 728, a *Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 136, č. 402.

Při jiné příležitosti jeden ze společníků dokončil větu adresovanou Prorokovi (s) výrokem: „A tak si to přeje Alláh a tak si to přeješ ty.“ Prorok (s) jej okamžitě opravil:

*„Děláš ze mne rovného Alláhovi? Říkej jen: A tak si to přeje Alláh sám.“*²⁴¹

Mnozí muslimové se však – navzdory tomuto zcela jasnému zákazu modlení se k Prorokovi (s) – modlí nejen k němu, ale i k celé hierarchii svatých. Tato pomýlená zvyklost se zakládá na teorii súfijských mystiků, že vesmírný řád udržuje fixní počet svatých zvaných *ridžál al-ghajb* (lidé neviditelného světa). Když svatý muž z jejich řad zemře, jeho místo okamžitě zaplní náhradník. Na vrcholu této hierarchie stojí *Qutb* (tzv. sloup či mystická osa světa) anebo *Ghauth* (Pomocník). ‘Abdul-Qádir al-Džilání (zemřel 1166 n.l.) bývá často nazýván titulem „*al-Ghauth al-A‘dham*“ (Ghaus al-A‘dzam) čili „nejvyšší zdroj pomoci“, a lidé se k němu obracejí při neštěstích a volají: „*Já ‘Abdal-Qádir aghithni* (‘Abdul-Qádire, zachraň mne).“ Takové neomluvitelné projevy polyteismu jsou u muslimů běžné i přesto, že praktikující muslimové minimálně sedmkrát denně při modlitbách zopakují koránský verš: „*Ijjáka na‘budu wa ijjáka nasta‘in* – Pouze Tebe samotného (Alláha) uctíváme a pouze Tebe o pomoc žádáme.“

Obě tyto metody modlitby v sobě obsahují vážný hřích polyteismu neboli *širku*, proti kterému islám bděle vystupuje, a přesto se oba druhy modliteb v jedné nebo druhé formě staly součástí náboženské praxe milionů dnešních muslimů. Tímto svým konáním nedobrovolně potvrzují pravdivost Alláhova vševědoucího výroku v síře *Júsuf*:

„Mnozí z nich v Alláha nevěří, aniž by k Němu zároveň jiné nepřidružovali.“ (Korán 12:106)

Pravdivé bylo i Prorokovo varování převyprávěné Abú Sa‘ídem al-Chudrím:

*„Budete následovat zvyky svých předků, centimetr za centimetrem a metr za metrem, a to tak důsledně, že kdyby chtěli vlézt do ještěřčí díry, tak vy půjdete za nimi.“ Když se ho někdo zeptal, jestli tím myslel židy a křesťany, odpověděl: „A když ne je, koho jiného?“*²⁴²

Thaubán také vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

241/ Uvádí Ahmad.

242/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 314–315, č. 422) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1403, č. 6448).

„Poslední Hodina nenastane, dokud některé skupiny v mém národě nezačnou uctívat modly.“²⁴³

Abú Hurajra zase citoval tato jeho slova:

„Poslední hodina nenastane, dokud ženy z kmene Daus nezačnou natřásat zadnicemi při obcházení chrámu postaveného modle“²⁴⁴ al-Chalaša.“²⁴⁵

Proto je nezbytně nutné, aby muslimové dobře rozuměli svému náboženství, jeho původu a historickému vývoji z islámské perspektivy. Když budou studovat své náboženství, porozumí také svým obřadům ve správném kontextu a pochopí smysl islámských pravidel týkajících se uctívání.

Evoluční model náboženství

Pod vlivem Darwinovy evoluční teorie většina sociologů a antropologů usoudila, že náboženství u člověka začalo panteistickým zbožštěním přírodních sil.²⁴⁶ Podle nich pravěký člověk žasl nad přírodními katastrofami a ničivými silami přírody, např. bleskem, hromem, činností sopek, zemětřeseními apod., které si pak údajně začal představovat jako nadpřirozené bytosti. Následně pak hledal způsoby, jak si je usmířit a naklonit, a to podobným způsobem, jakým hledal pomoc u svých vůdců nebo u silnějších kmenů. Takto prý vznikly rané uctívací rituály jako modlitba a oběť. Severoameričtí Indiáni, kteří věřili v duchy řek, lesů apod., bývají uváděni jako příklady této rané fáze v evoluci náboženství, již se říká animismus.²⁴⁷ V této fázi, prohlašují vědci, měl každý jednotlivec svoji osobní soustavu bohů. Jak se rozvíjely rodiny, osobní bohy nahradili rodinní bohové. Jako příklad této fáze bývá uváděn polyteismus vládnoucí mezi hinduisty v Indii, kde má každá rodina svého osobního boha. Ekonomické důvody a boj o přežití nakonec donutily rodiny, aby rozšířily své vztahy, a tak vznikly kmeny. Kmenoví bohové postupně nahradili rodinné bohy, a s každou následující generací se kmeny stávaly většími a většími a počet model se tak stále snižoval. Posléze došlo ke vzniku diteismu, ve kterém byly všechny nadpřirozené síly

243/ Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 3, s. 1180–1181, č. 4239), Ibn Mádža a at-Tirmidzi.

244/ Ibn Athír, *An-Nihája fi Gharib al-Hadith wa al-Athar*, (Bejrút: al-Maktaba al-Islámija, 1963), sv. 1, s. 64.

245/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 9, s. 178, č. 232) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1506, č. 6944).

246/ David Hume (1711–1776) se nechal ovlivnit Thomasem Hobbesem (1588–1679), když navrhl tuto teorii ve své *Přírodní historii náboženství* z roku 1757 (Slovník náboženství, s. 258).

247/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 16, 193.

zredukovány na dva hlavní bohy, boha dobra a boha zla. Podle evolucionistů může být příkladem této fáze náboženství zoroasteriánů neboli zarathuštrovců v Persii. Před příchodem perského „reformátora“ Zarathuštry (řecky *Zoroaster*) Peršané patrně věřili v přírodní duchy a klanové a rodinné bohy. Podle důkazů shromážděných a interpretovaných antropology byli za Zarathuštry kmenoví bohové zredukováni na dva bohy: *Ahura Mazdu*, jenž podle jejich víry stvořil vše dobré v tomto světě, a *Angra Manju*, jenž stvořil všechno zlé.²⁴⁸ Když se kmeny změnilly na národy, kmenoví bohové ustoupili národním bohům a tak se prý zrodil monoteismus. Bůh Izraele, jenž je ve Starém zákoně zobrazován jako národní entita, bojoval na straně Izraelců proti jejich nepřátelům, a Izraelité jsou nazýváni Jeho vyvolenými dětmi. Jako důkaz evoluční teorie náboženství je citován také egyptský vládce Achnaton ze čtrnáctého století před Kristem, též známý pod jménem Amenhotep IV. V době, kdy v Egyptě převládal polyteismus, Achnaton představil monoteistické uctívání jediného Boha zvaného Ra, jehož symbolem byl sluneční kotouč.²⁴⁹

Podle sociologů a antropologů tedy náboženství nemá božský původ. Jde pouze o vedlejší produkt evoluce lidských pověr, které se zakládaly na nedostatku vědeckého poznání. Podle těchto vědců bude věda jednou schopna odhalit všechna tajemství přírody, a tehdy zmizí i náboženství.

Degenerační model náboženství

Islámská koncepce náboženství a její vývoj je přesným opakem předchozí teorie. U náboženství jde o proces degenerace a regenerace, nikoli o evoluci. Člověk začal jako monoteista, ale postupem času se nechal odvést k různým druhům polyteismu. Někdy šlo o diteismus čili dvojbožství, někdy o triteismus čili trojbožství a někdy šlo o panteismus. Alláh seslal všem národům a kmenům na zemi proroky, aby je vedli zpátky k přímé cestě monoteismu. Avšak v průběhu času všechny národy sešly na scestí a učení jejich proroků byla buď změněna nebo ztracena. Důkaz lze nalézt ve skutečnosti, že všechny takzvané primitivní kmeny, které byly na zemi objeveny, věří v Nejvyšší Bytost. Většina z nich věří v Nejvyššího Boha stojícího nad všemi ostatními bohy nebo duchy, a to bez ohledu na to, v jaké fázi náboženského vývoje se nacházejí podle evolucionistů. Nejvyšší Bytost lze spatřit v bozích všech národů světa, od *Itzamny*, boha stvořitele středoamerických Mayů²⁵⁰, až po *Ngewa*, stvořitele vesmíru a duchů ze Sierry Leone²⁵¹, od hinduistické *bráhmy* jakožto neosobního Absolutna²⁵² až po

248/ *Slovník náboženství*, s. 28 a 42.

249/ *Slovník filozofie a náboženství*, s. 143.

250/ *Slovník náboženství*, s. 93.

251/ Tamtéž, s. 210.

252/ Tamtéž, s. 68.

Marduca, starověkého městského božstva Babylonu a Nejvyššího Boha jejich panteonu.²⁵³ Dokonce i v diteismu zarathuštrovců je *Ahura Mazda*, Bůh dobra, větší než *Angra Manju*, Bůh zla. Podle jejich víry v Soudný den *Ahura Mazda* porazí *Angra Manju*! Jejich nejvyšším Bohem je tedy Bůh dobra.²⁵⁴ Podle evolučního modelu by k něčemu takovému dojít nemělo, protože víra v jediného Nejvyššího Boha prý vznikla z omezeného polyteismu, a proto by nemohla spoluxistovat s animismem. Nicméně koncepce jediné Nejvyšší Bytosti ve většině náboženství je důkazem, že se lidé masově odklonili od monoteistických učení svých proroků, když některé božské vlastnosti přesunuli na jiné aspekty stvoření, které pak začaly být vnímány v některých případech jako menší bohové a v jiných jako přímluvci před Bohem.

Dalším důkazem správnosti degeneračního modelu náboženství lze nalézt v historické přeměně monoteistického judaismu na polyteistické křesťanství. Monoteismus vyučovaný prorokem Ježíšem nejprve zdegeneroval na diteismus v případě těch, kdo uvěřili, že Bůh je otcem a Ježíš jeho stvořeným božským synem. Totéž platí pro Řeky, kteří ztotožnili Ježíše s termínem *logos*, jenž se prolínal filozofickými texty od Anaxagorase po Aristotela.²⁵⁵ Posléze toto učení zdegenerovalo na triteismus mezi Římany, kteří oficiálně posvětili koncepci trojjednosti čili „svaté trojice“.²⁵⁶ Nakonec zdegenerovalo na úplný polyteismus v římskokatolické církvi, kde byla Marii a celému kánonu takzvaných svatých dána schopnost ochrany a přímluvy u Boha. A když se podíváme na ryzí a završené poselství islámu, jak jej přinesl poslední prorok Muhammad (s), a srovnáme jej s dnešní vírou mnoha muslimů, dojdeme k podobnému závěru, totiž že došlo k degeneraci víry a náboženské praxe. Ryzí monoteismus raného islámu během staletí upadl. V nejrůznějších vzniklých sektách byly Alláhovy vlastnosti přisouzeny Prorokovi (s), jeho potomkům i zbožným a nezbožným jedincům, které pozdější generace prohlásily za svaté.

Darwinova teorie organické evoluce navrhuje, že všechny dnes existující životní formy se vyvinuly z jednobuněčných amébovitých čili měňavkovitých organismů. Z těchto jednoduchých životních forem se později, v důsledku boje o přežití, vyvinuly složitější formy. Kdybychom tuto teorii aplikovali přímo na náboženství, překvapivě by podpořila degenerační model, který předpokládá, že náboženství začíná ve své nejjednodušší formě, tedy monoteismu, ale pak se vyvíjí do čím dál složitějšího souboru modlářských forem uctívání, ve kterém

253/ Tamtéž, s. 204

254/ *Slovník náboženství*, s. 28.

255/ Podle těchto filozofů byl nehmotným motivačním principem univerza *nous*, zatímco *logos* byl jeho zhmotněním. (*Slovník filozofie a náboženství*, s. 314)

256/ Podle nakonec přijaté trinitariánské formule, vypracované Kappadociány a schválené římským sněmem v Konstantinopoli roku 381, byl Bůh jednou bytostí, vnějškově existující ve třech osobách – Otci, Synu a Duchu svatém (*Slovník filozofie a náboženství*, s. 586).

veškerá jednoduchost přichází vniveč. V nejrůznějších lokalitách se tedy objevilo dvojbůžství, trojbůžství, mnohobůžství či panteismus, v závislosti na převládajících socio-ekonomických podmínkách.

Počátek polyteismu

Prorok Muhammad (s) popsal v živých detailech, jak přesně došlo k tomu, že si polyteismus našel své místo na zemi po staletích monoteismu, jenž byl započat prorokem Adamem (s). Prorokovi společníci nám tuto příhodu popsali ve svém vysvětlení (*tafsíru*) k verši č. 23 v sůře *Núh* (Noe), kde Alláh popisuje reakci Noemova národa, když je vyzval k uctívání jednoho jediného Stvořitele.

„A zvolali: ‚Neopouštějte božstva svá! Neopouštějte Wadda, ani Suwá‘, ani Jaghútha a Ja‘úqa a Nasra!“ (Korán 71:23)

Ibn ‘Abbás ve svém komentáři k tomuto verši napsal:

„Šlo o modly Noemova národa, které posléze skončily u Arabů. Wadd se stal kmenovým bohem kmene Kalb v regionu zvaném *Daumatul-Džandal*, Suwá‘ přejal kmen *Hudhejl*, Jaghútha kmen *Ghutejf* z *Džurfu* poblíž *Sáby*, Ja‘úqa převzal kmen *Hamdánů* a Nasr se stal bohem královského klanu *Dhul-Kalá* z *jemenského kmene Himjar*. Tyto modly byly pojmenovány po ctnostných lidech z Noemova kmene. Když tito lidé zemřeli, satan našeptal lidem, aby vyrobili sošky a pojmenovali je po nich. Tyto sošky byly umístěny na oblíbených místech setkání, aby jim připomínaly ctnostnost těchto vážených příslušníků kmene, a v dané generaci je ještě nikdo neuctíval. Avšak jakmile tato generace vymřela a účel sošek byl zapomenut, satan opět přišel za jejich potomky a našeptal jim, že jejich předkové je uctívali, protože jim sošky posílaly déšť. Potomci se nechali ošálit a začali sošky uctívat jako modly.“²⁵⁷ A následující generace pokračovala v jejich uctívání.“²⁵⁸

Komentář k verši napsaný těmito dvěma vzornými společníky Proroka (s) nám poskytuje jasný obrázek o procesu, jakým si modlářství a polyteismus našly cestu do ryze monoteistického systému přesvědčení, ve kterém žili naši předci. Potvrzuje degenerační model, identifikuje historický původ uctívání předků a také vysvětluje, proč se islám tak přísně brání zobrazování lidských a živočišných forem v podobě soch či obrazů. Zákaz zobrazování lze nalézt i mezi deseti příkázáními předanými prorokem Mojžíšovi (s) a zaznamenanými ve Starém zákoně:

257/ Jak vyprávěl Muhámád ibn Qajs a zapsal at-Tabarí.

258/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 6, s. 414–415, č. 442).

„Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí.“ (Druhá Mojžíšova 20:4)

Rané křesťanství tento postoj dodržovalo, dokud však učení proroka Ježíše nepřekroutil mohutný příliv řeckořímských myšlenek. Tato změna vedla k mohutnému rozšíření soch, znázorňujících mučedníky, svaté, apoštoly, Pannu Marii, Ježíše a dokonce i Boha samotného.²⁵⁹

Poslední Prorok (s) ovšem varoval ty, kdo vyráběli obrazy a sochy, i ty, kdo si je vystavovali před očima, že je Alláh přísně potrestá na Onom světě. Prorokova manželka 'Áiša bint Abí Bakr řekla:

„Jednou za mnou přišel Prorok, a já jsem měla stěnu ozdobenou vlněným závěsem, na kterém byly obrázky okřídlených koní. Když ten závěs uviděl, zatvářil se nespokojeně a řekl: ‚Áišo, nejpřísnější trest v Den zmrtvýchvstání bude patřit těm, kdo soupeří s Alláhovým aktem stvoření. Budou potrestáni a požádáni, aby oživilo to, co stvořili.‘ Pak pokračoval: ‚A andělé nevstupují do domů, ve kterých jsou obrazy a sochy.‘ ‘Áiša pak řekla: ‚Tak ten závěs nastříhám a udělám z něho jeden nebo dva polštářky.‘“²⁶⁰

Nadměrná chvála zbožných lidí

Výše uvedený příběh o rozšíření polyteismu (*širku*) během časů národa proroka Noema nám také ukazuje, že nadměrná láska a chvála vůči ctnostným a zbožným lidem se stala základem, na němž bylo možné postavit modlářství.²⁶¹ Uctívání model Buddhy a Ježíše v buddhismu a křesťanství představuje jasné příklady současného modlářství založeného na přehnané lásce k ctnostným lidem a jejich chvále. Vzhledem k nebezpečí, jaké se skrývá v nadměrné chvále, Prorok (s) přikázal svým společníkům a muslimům obecně, aby ho nechválili více, než si skutečně zaslouží. 'Umar ibn al-Chattáb vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Nevychvalujte mne přehnaně, tak jako to dělají křesťané s Ježíšem, synem Marie, protože jsem jen služebník, a proto mne nazývejte služebníkem Alláhovým a Jeho Poslem (‘abdulláh wa rasúluh.)“²⁶²

259/ Druhý nicejský koncil (787 n.l.) oficiálně schválil uctívání ikon (symbolických posvěcených obrázků) jako znamení víry ve vtělení Krista. Podle nich se božské *logos* čili slovo stalo plně lidským jako Ježíš Kristus, a jako takové mohlo být znázorněno. (Slovník náboženství, s. 159)

260/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 7, s. 542, č. 838 a s. 545–546, č. 844) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 3, s. 1158, č. 5254).

261/ *Tajsir al-'Aziz al-Hamid*, s. 311.

262/ Uvádí al-Bucháří i Muslim, viz *Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 4, s. 435, č. 654.

Jelikož zvykem křesťanů a židů té doby bylo stavět svatyně nad údajnými hroby proroků a světců za účelem jejich uctívání, prorok Muhammad (s) tuto zvyklost odsoudil. Také proklel kohokoli v budoucnosti, kdo by učinil něco podobného, a to aby bylo jednou provždy jasno, že islám je nekompromisně proti těmto modlářským praktikám, a aby varoval lidi před velkým nebezpečím, které se skrývá v nadměrné chvále těchto ctnostných jedinců.

Při jiné příležitosti Prorokova manželka Umm Salama²⁶³ mu vyprávěla o chrámu se stěnami pomalovanými obrázky, který viděla v Etiopii. Prorok (s) na to zareagoval:

„Když mezi těmito lidmi země někdo ctnostný, postaví mu nad hrobem svatyni, kde ho budou uctívat, a tu svatyni pomalují podobnými obrázky. V Alláhových očích jsou těmi nejhoršími tvory z celého stvoření.“²⁶⁴

Měli bychom dodat, že její zmínka o pomalovaném kostele přišla ve chvíli, kdy Prorok (s) ležel na smrtelné posteli, a jeho slova o stavitelích svatyní, že jsou „nejhoršími z celého stvoření“, jsou důkazem toho, že jejich zvyklosti jsou všem muslimům bez výjimky přísně zakázány. Důvodem tak ostrého odsouzení ze strany Proroka (s) je to, že ve své formě uctívání spojili dva hlavní zdroje modlářství: posvěcování hrobů a vytváření obrazů k uctívání.²⁶⁵ Oba tyto činy pravidelně vedou k *širku*, jak je patrné z příběhu o modláčích z dob proroka Noeho.

Omezení týkající se návštěv hrobů

Skutečnost, že uctívání hrobů bylo jednou z posledních věcí, před kterými Prorok (s) varoval před svým odchodem z tohoto světa, nasvědčuje, že se tato zvyklost stane vážnou zkouškou celého islámského národa. V začátcích islámu Prorok (s) svým stoupencům zakázal dokonce i návštěvu hrobů, a tento zákaz byl zrušen teprve tehdy, až v nich zapustila pevné kořeny víra v Alláhovu jedinečnost (*tauhíd*). Prorok (s) podle vyprávění prohlásil:

263/ Umm Salama se původně jmenovala Hind bint Abí Umajja a pocházela z kmene Qurajšovců. Spolu se svým manželem Abú Salamou utekla do Etiopie před perzekuci ze strany qurajšovských pohanů, později se přestěhovali do Medíny za Prorokem (s). Když její manžel zemřel ve čtvrtém roce po přestěhování, vzal si ji za ženu Prorok (s). Umm Salama patřila k nejvdělanějším ženám své doby a islámské právo vyučovala i po Prorokově smrti, dokud neumřela v roce 684 n.l. (roku 62 islámského kalendáře). (Ibn al-Džauzí, *Sifa as-Safwa*, Káhira: Dár al-Wa'í, 12. vyd., 1970, sv. 2, s. 40–42)

264/ Vyprávěla 'Áiša, zapsal al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 1, s. 251, č. 419 a sv. 2, s. 238, č. 426) i Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 268, č. 1076).

265/ Takto je Ibn Tajmijja citován v *Tajsir al-'Aziz al-Hamid*, s. 321.

„Dříve jsem vám zakazoval navštěvování hrobů, ale nyní byste je měli navštěvovat, vždyť nám připomínají Onen svět.“²⁶⁶

Navzdory tomuto povolení Prorok (s) stanovil určitá omezení týkající se navštěvování hrobů, aby zabránil nežádoucímu uctívání hrobů v pozdějších generacích.

A. První překážkou, která má znemožnit uctívání hrobů, je naprostý zákaz formální modlitby na hřbitovech, a to bez ohledu na záměr. Abú Sa'íd al-Chudrí citoval tato Prorokova slova:

„Celá země je mešitou (místem k uctívání), kromě hřbitovů a toalet.“²⁶⁷

Ibn 'Umar vyprávěl, že Prorok (s) také řekl:

„Modlete se ve svých domech a nedělejte si z nich hřbitovy.“²⁶⁸

Doma se doporučuje provádět dobrovolnou modlitbu, aby měla rodina příklad. Když se doma nikdo nemodlí, domov pak připomíná hřbitov, kde není modlitba povolena. Ačkoli modlitba k Alláhovi na hřbitově není sama o sobě širk, nevědomí lidé mohou pod satanovým vlivem usoudit, že se na hřbitovech modlíme k mrtvým, a nikoli kvůli nim. Z toho důvodu byla tato cestička vedoucí k modlářství rozhodně zahrazena. Při jedné příležitosti si druhý chalífa, 'Umar ibn al-Chatáb, všiml, že se jeden z Prorokových společníků, Anas ibn Málík, modlí poblíž hrobu, a tak na něj zavolał: „Hrob! Hrob!“²⁶⁹

B. Druhá překážka byl Prorokův zákaz úmyslné modlitby ve směru hrobů, protože takový čin si mohou pozdější generace vykládat jako modlitbu směřovanou přímo k mrtvým předkům. Abú Marthad al-Ghanauí vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Nemodlete se směrem k hrobům a nesaďte na nich.“²⁷⁰

266/ Vyprávěl Burajda ibn al-Husajb a zapsal Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 463–464, č. 2131), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 919, č. 3229), an-Nasá'í, Ahmad a al-Bajhaqí.

267/ Uvádí at-Tirmidzí a Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 1, s. 125, č. 492) a Ibn Mádža.

268/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 2, s. 156, č. 280) a Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 376, č. 1704).

269/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arab.-angl. vyd., sv. 1, s. 251, č. 48). Tyto *hadisy* rovněž potvrzují, že Prorokův zákaz modlitby na hřbitovech nebyl učiněn z toho důvodu, že jde o rituálně nečistá (*nadžis*) místa. Hroby proroků jsou čisté, neboť podle Proroka (s) Alláh nedovolil zemi, aby strávila jejich těla. Proto Prorok odsoudil křesťany a židy za uctívání hrobů jejich světců nikoli kvůli tomu, že by šlo o nečistá místa, ale kvůli tomu, že se jedná o projev širku čili polyteismu.

270/ Zapsal Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 460, č. 2122), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*,

C. Není povolena ani recitace Koránu na hřbitovech, jelikož není známo, že by tak činil Prorok (s) ani nikdo z jeho společníků. Důkazem je 'Áišina otázka, ve které se ptala, co má dělat při návštěvě hřbitova, a Prorokova odpověď zněla, že má říct pozdrav míru (*salám*) a říct prosebnou modlitbu (*du'á*) – neřikal jí, že by měla recitovat první ani jinou súru čili kapitolu Koránu.²⁷¹ Abú Hurajra také vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Nedělejte ze svých domovů hroby, neboť satan uprchne z domu, v němž je čtena druhá kapitola Koránu, súra al-baqara.“²⁷²

Tento i další podobné výroky vedou k závěru, že se na hřbitovech Korán číst nemá. Recitaci Koránu se doporučuje provádět doma, protože je zakázáno dělat z domova hřbitov, kde se nikdy nerecituje.²⁷³

D. Prorok (s) zakázal také malování hrobů na bílo, stavění budov nad nimi,²⁷⁴ psaní nápisů na nich²⁷⁵ či jejich vyvyšování nad úroveň povrchu země.²⁷⁶ Také přikázal, že každá podobná struktura postavená nad hrobem musí být zbourána

angl. překl., sv. 2, s. 917, č. 3223), an-Nasá'í a Ibn Mádža. Tento zákaz se týká i prosebných modliteb (*du'á*) konaných směrem k hrobům, protože Prorok (s) konstatoval, že i *du'á* je akt uctívání (uvádí al-Bucháří v *al-Adab al-Mufrad*, Abú Dáwúd v *Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 1, s. 387, č. 1474, at-Tirmidzí a Ibn Mádža). Prosebné modlitby *du'á* by se měly konat ve stejném směru jako formální modlitba *salát*, tj. směrem k Mekce.

Poznámka: Měli bychom dodat, že v islámu se pohřební obřady nekonají na hřbitovech, ale v modlitebním areálu stojícím stranou a určeném pro velká shromáždění, anebo v mešitách. A protože je tělo umístěno před shromážděním, přímo před *imámem* čili tím, kdo vede společnou modlitbu, pohřební modlitba (*salátul-džanáza*) neobsahuje žádné uklánění (*rukú'*) ani prostraci (*sudžúd*), aby v nikom nevznikl mylný dojem, že modlitba se koná k mrtvým, a ne pouze kvůli nim, jak je to jasné ze slov modlitby.

271/ Násir ad-Dín al-Albání, *Ahkám al-Džaná'iz* (Bejrút: al-Maktab al-Islámí, 1. vyd., 1969), s. 191. Text prosebné modlitby zní následovně: „*As-salámu 'alá ahli-d-Djári min al-Mu'minin wal-Muslimin jarhamulláhu al-Mustaqdimina minná wal-Musta'chirin wa inná in šá Alláhu bikum láhiqún*. Mír s věřícími a muslimy mezi obyvateli těchto obydlí. Kéž je Alláh milostiv k těm, kdo zesnuli před námi, i k těm, kteří zemřou po nás. Dá-li Alláh, setkáme se.“ (*Sahih Muslim*, angl. překl., sv. 2, s. 461–462, č. 2126).

272/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 377, č. 1707), at-Tirmidzí a Ahmad.

273/ Pokud jde o recitaci súry *Jásín* (č. 36), neexistuje výrok, který by potvrdzoval její recitaci na hřbitovech, a výrok o její recitaci nad umírajícími je neautentický (*da'íf*). Viz *Ahkám al-Džaná'iz*, s. 11 a s. 192, pozn. pod čarou č. 2.

274/ Vyprávěl Džábír a uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 459, č. 2116), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 216–217, č. 3219 a 3220).

275/ Vyprávěl Džábír a uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 216, č. 3219) a an-Nasá'í.

276/ Vyprávěl Džábír a uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 459–460, č. 2116), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 216, č. 3219) a an-Nasá'í.

a hroby mají být srovnány na úroveň země. 'Alí ibn Abí Tálíb vyprávěl, že mu Prorok (s) poručil zlikvidovat všechny modly, na které narazí, a zarovnat na úroveň okolní půdy všechny hroby, které jsou vyšší než výška lidské dlaně.²⁷⁷

E. Prorok (s) výslovně zakázal stavění mešit nad hroby. Jeho manželka 'Áiša vyprávěla, že když Posel Alláhův (s) umíral, přitáhl si svůj pruhovaný plášť přes tvář a řekl:

„Nechť Alláh prokleje židy a křesťany za to, že učinili z hrobů svých proroků místa k jejich uctívání.“²⁷⁸

F. Za účelem zabránění v uctívání hrobů Prorok (s) zakázal také každoroční či sezonní setkání dokonce i kolem jeho vlastního hrobu. Abú Hurajra citoval tato jeho slova:

„Nedělejte z mého hrobu místo oslav ('íd) ani ze svých domovů hřbitovy a prostě Alláha, aby mi požehnal, ať už se nacházíte kdekoli, protože to ke mně dojde.“²⁷⁹

277/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 459, č. 2115), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 914–915, č. 3212), an-Nasá'í a at-Tirmidzí. Text tohoto *hadisu* vypráví Abú al-Hajjádž al-Asadí a stojí v něm, že mu 'Alí ibn Abí Tálíb řekl: „Mám tě vyslat, jako mne vyslal Alláhův Posel? Abyš znetvořil všechny sochy a obrazy v domech a abys srovnal se zemí všechny vyvýšené hroby.“

Poznámka: Tyto *hadisy* v mnoha muslimských zemích zjevně upadly do zapomnění, protože jejich hřbitovy jsou plné nejrůznějších staveb postavených nad hroby, čímž zdejší muslimové imitují jiné národy. V některých zemích, například v Egyptě, připomínají hřbitovy celá města s narysovanými ulicemi. Hrobky jako obydlí mrtvých připomínají domy, a to do takové míry, že v některých místech se do nich vloupávají chudí lidé, aby v nich trvale žili. Na základě tohoto i jiných *hadisů* platí, že by měly být zničeny nejen tyto hrobky, ale i mauzolea jako Tadž Mahál v Indii, mauzoleum vystavěné nad zakladatelem Pákistánu Muhammadem Alím Džinnou v pákistánském Karáči, hrobka samozvaného Mahdího v Súdánu, hrobka Sajjida al-Badauího v Egyptě atd. Tento krok by také zrušil funkci strážců či správců těchto chrámů, kteří žijí ze štědrých darů návštěvníků těchto míst, kteří věří, že štědrost projevená vůči těmto strážcům napomůže efektivitě jejich modliteb ke svatým a tedy zaručí žádoucí výsledek.

278/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 1., s. 255, č. 427), Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 269, č. 1082), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 2, s. 917, č. 3221) a ad-Dárimí.

279/ Uvádí Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. překl., sv. 2, s. 542–543, č. 2037) a Ahmad. Jsou-li zakázána každoroční setkání u Prorokova hrobu, pak hromadná setkání a oslavy konané u jiných příležitostech, jako třeba narozenin, v chrámech vybudovaných nad hroby takzvaných světců, se nacházejí už zcela mimo učení islámu. Nejenže by tyto chrámy měly být srovnány se zemí, jak nasvědčuje Prorokův příkaz citovaný čtvrtým ctnostným chalífou 'Alím, ale navíc by měly být zrušeny i tyto oslavy a svátky.

G. Vydávat se na cestu, jejímž cílem je návštěva hrobu, je také Prorokem (s) zakázáno. Tato zvyklost tvoří základ modlářských poutí v jiných náboženstvích. Abú Hurajra a Abú Sa'íd al-Chudrí vyprávěli, že Posel Alláhův (s) pravil:

„Necestujte nikam, kromě tří mešit – do mešity al-Harám (Ka'by v Mekce), do Poslovy mešity v Medíně a do mešity al-Aqsá v Jeruzalémě.“²⁸⁰

Když se Abú Basra al-Ghifáří vracel z cest, potkal ho Abú Hurajra, který se jej zeptal, odkud jede. Abú Basra odpověděl, že se vrací z at-Túru, kde se pomodlil. Abú Hurajra pravil:

„Kdybch tě jen býval zastihl před odjezdem! Vždyť jsem na vlastní uši slyšel, jak Posel Alláhův prohlásil: „Necestujte jinam než do tří mešit...“²⁸¹

Uctívání na hrobech

Ibn Mas'úd vyprávěl, že Prorok (s) pravil:

„Nejzkaženější z celého lidstva jsou ti, kteří budou naživu, až nastane Soudný den, a ti, kteří učiní z hrobů místa k uctívání.“²⁸²

Džundub ibn 'Abdilláh vyprávěl, že pět dní před svou smrtí Prorok (s) prohlásil:

„Ti před vámi učinili hroby svých proroků místy k uctívání. Neberte si hroby jako místa uctívání, neboť vám to zakazují.“²⁸³

Pokud jste z předchozích *hadisů* jasně pochopili, že uctívání na hrobech je Prorokem zakázané, budeme si ještě muset definovat, co to znamená „učinil hroby místem k uctívání“. V arabštině lze z tohoto obratu vydedukovat tři možné významy:

1. Modlení se nebo klanění na hrobu nebo směrem k hrobu. Modlitby na hrobech jsou výslovně zakázány ve výroku od Ibn 'Abbáse, ve kterém Prorok (s) říká:

280/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 2., s. 157, č. 281), Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 699, č. 3218) a Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 2, s. 540, č. 2028), at-Tirmidzí, an-Nasá'í a Ibn Mádža.

281/ Uvádí Ahmad a at-Tajálási, al-Albání tento výrok hodnotí jako autentický. Viz *Akham al-Džaná'iz*, s. 226.

282/ Uvádí Ahmad.

283/ Uvádí Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 269, č. 1083).

„Nemodlete se směrem k hrobům a ani na nich,“²⁸⁴

stejně jako ve výroku vyprávěném Abú Marthadem a zmíněném již dříve.

2. Stavění mešit nad hroby nebo umístování hrobů do mešit. Stavět mešity nad hroby je zakázané na základě výroku od Umm Sality, ve kterém Prorok (s) vysvětluje, že ti, kdo stavějí mešity nad hroby, jsou v Alláhových očích těmi nejzkaženějšími tvory z celého stvoření. Umístění hrobu do mešity je zakázáno rovněž, a to na základě 'Áišina vyprávění Prorokova posledního výroku:

„Necht' Alláh prokleje národy, které z hrobů svých proroků dělají mešity.“²⁸⁵

Když někdo navrhl, aby Proroka (s) pohřbili v jeho mešitě, 'Áiša se postavila proti tomu v souladu s posledními Prorokovými slovy.

3. Modlení se v mešitě, kde se nachází hrob. Modlitba v mešitě postavené nad hrobem je zakázaná, protože jde o přirozený důsledek zákazu zabraňujícího lidem ve stavění mešit nad hroby. Zákaz cesty nutně zakazuje i její cíl. Zákaz stavění mešit nad hroby ani příkaz stavět je jinde není samozřejmě namířen proti samotnému stavění mešit, protože stavění samo o sobě je přípustné. Tento zákaz se vztahuje k vykonávání modliteb v nich, jelikož k tomuto účelu se mešity staví. Zákaz stavění mešit na hrobech automaticky obnáší zákaz konání modliteb v takových mešitách.

Mešity s hroby

Tyto mešity se podle svého původu dělí do dvou druhů:

- a) mešita postavená nad hrobem, a
- b) mešita, do níž byl umístěn hrob až po jejím postavení.

Ve vztahu k modlitbě (*salát*) v nich pochopitelně rozdíl není. V obou případech je tam modlitba zavrženíhodná, pokud je hrob ignorován, a vyloženě zakázaná, pokud jde o úmyslný hrob. Metoda nápravy takové mešity se však liší podle jejího původu:

1. Mešita vystavěná nad hrobem musí být zbořena a hrob musí být zarovnan se zemí, má-li nad sebou něco postaveného. Jelikož šlo původně o hrob a ne mešitu, měl by být navrácen do původního stavu.

284/ Uvádí at-Tabarání.

285/ Uvádí al-Bucháří (*Sahih al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 1., s. 255, č. 427 a sv. 2, s. 232, č. 414), Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 1, s. 269, č. 1082), Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 2, s. 917, č. 3221) a Ahmad.

2. Mešita, do níž byl umístěn hrob, by měla zůstat nedotčená, ale hrob by měl být odstraněn. V tomto případě byla mešita původně mešitou a ne hrobem, a proto by měla být navrácena do svého původního stavu.

Prorokův hrob

Přítomnost Prorokova hrobu v jeho mešitě v Medíně nemůže ospravedlnit umístování těl i do jiných mešit ani stavění mešit nad hroby. Prorok (s) nikomu nepřikazoval, aby byl pochován ve své mešitě, ani ho tam nepochovali jeho společníci. Prorokovi společníci se moudře vyhnuli pohřbení Proroka na místním hřbitově ze strachu, že by příští generace začaly na tomto hrobu příliš lpět. 'Umar, osvobozený otrok z Ghafry, vyprávěl, že když se Prorokovi společníci shromáždili, aby se rozhodli ohledně Prorokova pohřbu, jeden z nich řekl: „Pohřbeme ho tam, kde se modlíval.“ Abú Bakr namítl: „Kéž nás Alláh ochrání před tím, abychom z něj dělali modlu k uctívání.“ Jiní řekli: „Pohřbeme ho v al-Baqí' (hřbitov v Medíně), kde jsou pohřbeni i jeho bratři *muhádžirini*, kteří se s ním přistěhovali z Mekky.“ Abú Bakr opět namítl: „Pohřbení Proroka na hřbitově al-Baqí' je nežádoucí, protože by tam za ním mohli chodit lidé a hledat u něj útočiště, což však smějí hledat pouze u Alláha. Když ho tam pochováme, porušíme toto Alláhovo právo, i když budeme Poslův hrob pečlivě hlídat.“ Pak se zeptali: „Co tedy radíš, Abú Bakře?“ Odvětil: „Slyšel jsem Alláhova Posla říci:

„Když Alláh vzal život všem svým prorokům, vždy byli pohřbeni tam, kde zemřeli.“

Někdo prohlásil: „Při Alláhovi, tvůj argument je uspokojující a přesvědčivý.“ Pak kolem Prorokovy postele (v 'Áišině domě) nakreslili čáru a vykopali mu hrob tam, kde stála postel. 'Alí, al-'Abbás, al-Fadl a Prorokova rodina vzali jeho tělo a připravili ho k pohřbu.²⁸⁶

'Áišin dům byl oddělen od mešity zdí, ve které byly dveře, kterými Prorok (s) vcházel do mešity na modlitby. Společníci tento vchod zapečetili, aby zcela oddělili jeho hrob od mešity. Tím pádem se tehdy k hrobu dalo vejít jedině zvenčí, nikoli z mešity.

Za vlády druhého chalífy 'Umara a třetího chalífy 'Uthmána došlo k zvětšení mešity, avšak oba pečlivě dbali na to, aby mešita neobsáhla ani 'Áišin dům, ani dům kterékoli jiné manželky Proroka (s), protože expanze ve směru domů jeho manželky by automaticky připojila k mešitě i Prorokův hrob. Avšak po smrti všech

286/ Uvádí Ibn Zandžúja a citoval al-Albání v *Tahdhir as-Sádzid* (Bejrút: al-Maktab al-Islámí, 2. vyd., 1972), s. 13–14.

Prorokových společníků, kteří žili v Medíně,²⁸⁷ chalífa al-Walíd ibn 'Abdul-Málik (r. 705–715 n.l.) jako první rozšířil mešitu východním směrem. 'Áišin dům se stal součástí mešity, přičemž domy ostatních manželek nechal chalífa zbourat. Toto rozšíření údajně realizoval al-Walídův guvernér 'Umar ibn 'Abdul-'Azíz.

Když se 'Aišin dům stal součástí mešity, byla kolem něj postavena vysoká kruhová zeď, aby nebyl viditelný z nitra mešity. Později byly přistavěny ještě dvě další zdi v takovém úhlu ze dvou severních rohů mešity, aby se zdi potkávaly a tvořily trojúhelník. To mělo zabránit lidem v tom, aby se stavěli směrem přímo k hrobu.²⁸⁸

O mnoho let později byla na střechu přistavěna zelená kupole, a to přímo nad Prorokovým hrobem.²⁸⁹ Hrob byl později obkroužen měděnou klecí s dveřmi a okýnkou a zdi hrobu byly potaženy zeleným sukem. Navzdory těmto bariérám oddělujícím Prorokův hrob od vnitřku mešity jde o chybnou volbu, kterou je zapotřebí napravit. Opět by kolem něj měly být vztyčeny zdi, aby ho zcela oddělily od mešity a nikdo se nemohl modlit jeho směrem a nemohl jeho hrob zevnitř mešity navštívit.

Modlitba v Prorokově mešitě

Zákaz konání pravidelné modlitby (*salát*) v mešitách s hroby platí na všechny mešity kromě Prorokovy. Tato výjimka plyne z velkého množství pozitiv, jež obnáší modlitba v této mešitě a jež žádná jiná mešita obsahující hrob nepřináší.²⁹⁰ Prorok (s) sám poukázal na tuto její zvláštní vlastnost, když prohlásil:

„Necestujte nikam než do těchto tří mešit – do Alláhova Domu čili Ka'by v Mekce (al-Masďžid al-Harám), do mešity al-Aqsá v Jeruzalémě a do mé mešity v Medíně.“²⁹¹

Také pravil:

287/ Posledním Prorokovým společníkem, který zemřel v Medíně, byl Džábir ibn 'Abdilláh. Zemřel tam roku 699 n. l. během vlády chalífy 'Abdul-Málíka (vládl 685–705 n.l.).

288/ Vyprávěl al-Qurtubí a citováno v *Tajsír al-'Azíz al-Hamíd*, s. 324.

289/ Sultán Kalawún as-Saláhí postavil první kupoli v roce 1282 n.l. a na zeleno ji poprvé namalovali z příkazu sultána 'Abdul-Hamída v roce 1837 (viz Ali Hafiz, *Kapitoly z historie Medíny*, Džedda: Al Madína Printing and Publication Co., 1. vyd., 1987, s. 78–79).

290/ Není pravda, že by prorok Izmael a jeho matka nebo kterýkoli jiný prorok byli pochováni na otevřeném prostranství v Ka'bě nazývaném „Hudžr Ismá'il“.

291/ Vyprávěl Abú Hurajra a uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 2., s. 157, č. 281), Muslim (*Sahíh Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 699, č. 3218) a Abú Dáwúd (*Sunan Abú Dáwúd*, angl. vyd., sv. 2, s. 699, č. 3218).

„Jediná modlitba v mé mešitě je lepší než tisíc modliteb kdekoli jinde, kromě Alláhova Domu v Mekce.“²⁹²

Části své mešity dokonce přisoudil zvláštní význam:

„Oblast mezi mým domem a mou kazatelnou je zahradou ze Zahrad Ráje.“²⁹³

Kdyby modlitba v Prorokově mešitě byla považována za nežádoucí, pozitiva této mešity by byla negována a učinilo by ji to rovnocennou s ostatními mešitami. Stejně jako je modlitba obecně zakázána v určitou dobu a je zároveň povolena, má-li svůj určitý účel (např. pohřební modlitba – *džanáza*) a nejde-li o dobrovolnou modlitbu, stejně tak je žádoucí i modlitba v Prorokově mešitě, díky své výjimečné povaze.²⁹⁴ Kdyby náhodou byly umístěny hroby i do mešity *al-Harám* v Mekce nebo mešity *al-Aqsá* v Jeruzalémě, Alláh nás toho chraň, modlitba by v nich i nadále byla žádoucí vzhledem k výjimečným vlastnostem těchto míst a jejich čestnému postavení z pohledu Alláha.

292/ Uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 2., s. 157, č. 282) a Muslim (*Sahíh Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 697, č. 3209).

293/ Uvádí al-Bucháří (*Sahíh al-Bucháří*, arabsko-anglické vydání, sv. 3., s. 61–62, č. 112) a Muslim (*Sahíh Muslim*, angl. vyd., sv. 2, s. 696, č. 3204).

294/ *Tahdhír as-Sádžíd*, s. 196–200.

ZÁVĚR

Opravdová víra, akceptovaná Alláhem, se musí zakládat na *tauhidu* čili víře v Jeho jedinečnost, oproštěné od veškerých stop *širku* neboli přidružování k Němu, jak je uvedeno v Koránu a *hadisech* a jak podrobně vysvětlujeme v předcházejících kapitolách. Jakákoli jiná praxe představuje projev modlářství anebo nevíry, a to bez ohledu na to, jak upřímně ti, kdo k Alláhovi stavějí jiné na roveň, vyznávají svoji víru v Něj nebo jak šikovně odůvodňují své neposvěcené zvyklosti. Alláhova jedinečnost musí zůstat zachována na duchovní, intelektuální a prakticky každé úrovni lidského života, na níž chceme potěšit Alláha. Monoteismus, přinesený Alláhovými proroky, není jen pouhou teorií sloužící k potěšení filozofů či víření emocí, ale pragmatickým plánem lidské existence v odevzdání se do vůle Všemohoucího Alláha. Význam této skutečnosti spočívá v účelu lidského stvoření. Alláh pravil (ve významu):

„A džiny a lidi jsem jediné proto stvořil, aby Mne uctívali.“ (Korán 51:56)

Nicméně stvoření člověka je samo o sobě projevem Alláhových dokonalých vlastností a přívlastků. Je Stvořitelem (*al-Cháliq*), a tak byl člověk přiveden k životu z nebytí. Je Milostivým (*ar-Rahmán*), a tak byla člověku dána potěšení tohoto světa. On je Moudrým (*al-Hakím*), a proto zakázal látky a skutky, které škodí člověku, a povolil mu ty, které mu neškodí. Je Odpouštějícím (*al-Ghafír*), a tak odpouští těm, kdo se k Němu navracejí v upřímném pokání. Abú Ajjúb a Abú Hurajra společně vyprávěli, že Prorok (s) pravil:

„Kdybyste nepáchali hříchy, Alláh by vás odstranil z povrchu zemského a nahradil by vás jiným lidem, který by hříchy páchal, prosil by Alláha o odpuštění a On by jim odpouštěl.“²⁹⁵

Podobně i ...všechny božské přívlastky jsou, z Alláhovy vůle, patrné ve stvoření člověka. Na druhé straně je fakt, že člověk uctívá Alláha pro své vlastní dobro,

295/ Zapsal Muslim (*Sahih Muslim*, angl. vyd., sv. 4, s. 1436–1437, č. 6620–6622).

protože Alláh lidské uctívání nepotřebuje. Při uctívání Alláha si člověk uvědomuje svůj materiální i duchovní potenciál pro všechny aspekty dobra, a tak získává za odměnu věčný pobyt v Ráji na konci této krátké pozemské poutě. Zbožný způsob života, islám, je tedy prostředkem, jak přeměnit každý lidský skutek, nezávisle na tom, jak nedůležitý nebo světský se může jevit, na akt uctívání. Musejí být při tom splněny dvě základní podmínky:

1. Tento akt uctívání musí být vědomě vykonán pro potěšení Alláha samotného.
2. Musí být také proveden v souladu se *sunnou* Alláhova Posla (s).

Jak Alláh předepsal, lidský život může být celý prožit ve službě Alláhovi:

„Rci (Posle Alláhův): „Věru modlitba má, obřady mé (uctívání, plnění Alláhových příkazů a konání dobra), život můj i smrt má náleží Alláhovi, Pánu všech světů.“ (Korán 6:162)

Nicméně takový stav lze dosáhnout pouze poznáním *tauhidu* čili pochopením Jedinečnosti Alláha a opatrným a vědomým aplikováním *tauhidu* do života na základě metodologie, kterou učil poslední Alláhův prorok, Muhammad ibn ‘Abdulláh (s).

Proto je povinností každého upřímného věřícího v Alláha odložit své kulturní zvyklosti a emoční vazby k rodině, kmeni či národu, a osvojit si funkční znalost *tauhidu*, tohoto základu víry. Neboť pouze skrze aplikaci tohoto poznání člověk může dosáhnout spásy.

BIBLIOGRAFIE

- Abdul-Wahháb, Sulajmán ibn, *Tajsír al-‘Azíz al-Hamid*, Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 2. vyd., 1970.
- Albání, Násirud-Dín al-, *Ahkám al-Džaná‘iz*, Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 1. vyd., 1969.
- Albání, Násirud-Dín al-, *Muchtasar al-‘Ulú*, Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 1. vyd., 1981.
- Albání, Násirud-Dín al-, *Sahíh Sunan at-Tirmidzí*. Rijád: Arab Bureau of Education for the Gulf States, 1. vyd., 1988.
- Albání, Násirud-Dín al-, *Silsilah al-Ahádíth as-Sahíhah*, Kuvajt: ad-Dár as-Salařija, a Ammán: al-Maktabah al-Islamíja, 2. vyd., svazek 4, 1983.
- Albání, Násirud-Dín al-, *Tahdhír as-Sádžid*, Bejrút: al-Maktab al-Islamí, 2. vyd., 1972.
- Ali, A. Jusuf, *Korán (The Holy Qur’an)*, překlad do angl. Bejrút: Dár al-Qur’án al-Karím, bez datace.
- Arberry, A. J., *Muslimští svatí a mystici (Muslim Saints and Mystics)*. London: Routledge and Kegan Paul, 1976.
- Asqalání, Ahmad ibn ‘Alí ibn Hadžar al-, *Tahdhíb at-Tahdhíb*, Hyderabad, 1325–1327.
- Aš‘arí, Abdul-Hasan ‘Alí al-, *Maqálát al-Islámíjin*, Káhira: Maktaba an-Nahda al-Misríja, 2. vyd., 1969.
- Ašqar, ‘Umar al-, *Al-‘Aqida fi Alláh*. Kuvajt: Maktabah al-Falaah, 2. vyd., 1979.
- Baghdádí, ‘Abdul-Qáhir ibn Táhir al-, *Al-Farq bajn al-Firaq*, Bejrút: Dár al-Ma‘rifa, bez dat.
- Bajhaqí, Ahmad ibn al-Husajn al-, *Kitáb al-Asmá was-Sifát*. Bejrút: Dár al-Kutub al-‘Ilmíja, 1. vyd., 1984.
- Bible (Holy Bible)*, Revised Standard Version, Nelson, 1951.
- Cowan, J.M., *Slovník moderní psané arabštiny (The Hans Wehr Dictionary of Modern Written Arabic)*, Spoken Language Services Inc., New York, 3. vyd., 1976.
- Essien-Udom, E. U., *Černý nacionalismus (Black Nationalism)*, Chicago: University of Chicago Press, 1962.

Ghunejmán, 'Abdulláh al-, *Šarh Kitáb at-Tauhid min Sahih al-Buchári*, Medína: Maktaba ad-Dár, 1985.

Gibb, H. A. R., *Stručná encyklopedie islámu (The Shorter Encyclopedia of Islam)*, Ithaca, New York: Cornell University Press, 1953.

Hafiz, Ali, *Kapitoly z historie Medíny (Chapters from the History of Madina)*, Džedda: Al Madina Printing and Publications Co., 1. vyd., 1987.

Hasan, Ahmad, *Sunan Abú Dawúd*, angl. překl., Lahore: Sh. Muhammad Ashraf Publishers, 1. vydání, 1984.

Halsey, William D., ed., *Collier's Encyclopedia*, USA, Crowell - Collier Educational Corporation, 1970.

Hinnells, John, *Slovník náboženství (Dictionary of Religions)*, England: Penguin Books, 1984.

Hitching, Francis, *Krk žirafy (The Neck of the Giraffe)*, New York: Ticknor and Fields, 1982.

Hudžwirí, 'Alí ibn 'Uthmán al-, *Kaš al-Mahdžúb*, překl. Nicholson, Londýn: Luzac, reprint 1976.

Chomejní, Ájatulláh Musavi al-, *Al-Hukúma al-Islámíja*, Bejrút: at-Talí'a Press, arab. vyd., 1979.

Ibn Hanbal, Ahmad, *ar-Radd'alá al-Juhmíja*, Rijád, Dár al-Liwá, 1. vyd., 1977.

Ibn Abil-'Ezz al-Hanafi, *Šarh al-'Aqída at-Taháwíjja*, Bejrút: al-Maktab al-Islámí, 8. vydání, 1984.

Ibn Athír, *An-Nihája fí Gharíb al-Hadíth wa al-Athar*, Bejrút: al-Maktaba al-Islámíja, 1963.

Ibn al-Džauzí, *Sífa as-Safwa*, Káhira: Dár al-Wa'í, 1. vyd., 1970.

Ibn Tajmíjja, Ahmad, *At-Tauasul wal-Wasíla*, Rijád: Dár al-Iftá, 1984.

Johnson-Davies, Danys, *Čtyřicet hadísů imáma Nawawího (An-Nawawí's Forty Hadith)*, angl. překl., Damašek, Sýrie: The Holy Koran Publishing House, 1976.

Khan, Muhammad Muhsin, *Sahih al-Buchári*, arabsko-anglické vydání, Rijád: Maktabah ar-Riyaad al-Hadeethah, 1981.

Lane, Edward William, *Arabsko-anglický lexikon*, Cambridge, Anglie: Islamic Texts Society, 1984.

Mandhúr, Muhammad ibn, *Lisá al-'Arab*, Bejrút: Dár Sádír, bez datace.

Muhammad, Elijah, *Přišel náš spasitel (Our Saviour Has Arrived)*, Chicago: Muhammad's Temple of Islam no. 2, 1974.

Muzaffar, Muhammad Rida al-, *Víra v ši'itský islám (Faith of Shi'a Islam)*, USA: Muhammadi Trust of Great Britain and Northern Ireland, 2. vydání, 1983.

Philips, Abú Amína Bilal, *Ibn Tajmíjjuv esej o džínech (Ibn Taymeeyah's Essay on the Jinn)*, Rijád: Tawheed Publications, 1989.

Rahimuddin, Muhammad, *Muwatta Imam Malik*, angl. překl. Lahore: Sh. Muhammad Ashraf, 1980.

Reader's Digest Great Encyclopedic Dictionary. New York: Funk and Wagnalls Publishing Co., 10. vyd., 1975.

Reese, W. L., *Slovník filozofie a náboženství (Dictionary of Philosophy and Religion)*. New Jersey: Humanities Press, 1980.

Rizvi, Sajed Saíd Achtar, *Islám*, Teherán: A Group of Muslim Brothers, 1973.

Siddiq, Abdul Hamid. *Sahih Muslim*, angl. překl., Lahore: Sh. Muhammad Ashraf Publishers, 1987.

Šahrastání, Muhammad ibn 'Abdul-Karím aš-, *Al-Milal wan-Nihal*, Bejrút: Dár al-Ma'rifa, 2. vyd., 1975.

Tabarí, Ibn Džarír at-, *Džámi'al-Baján 'an Ta'wil al-Qur'an*, Egypt, al-Halabee Publishing Co., 3. vyd., 1968.

Wakíl, 'Abdur-Rahmán al-, *Hádhihi Heja as-Súfíja*, Mekka: Dár al-Kutub al-'Ilmíja, 3. vyd., 1979.

Wilson, Colin, *The Occult*, New York: Random House, 1971.

Ziriklí, Chajruddín az-, *Al-Al'am*, Bejrút: Dár al-'Ilm lil-Malájín, 7. vyd., 1984.

- 'abd* – otrok, služebník.
ájatu l-Kursí – „verš trůnu“. Je to 255. verš v sůře al-baqara, velmi komplexní verš opisující jedinečnost Alláha a některé z Jeho velkolepých vlastností.
Alláhu akbar – Alláh je větší (než cokoliv).
al-mu'awwidzátán – poslední dvě kapitoly neboli sůry Koránu (*súra al-falaq* a *súra an-nás*). Svůj název získaly podle toho, že je recitujeme, když u Alláha hledáme útočiště a ochranu.
al-Qádir – Všemohoucí, atribut Alláha.
'Arafa – název planiny blízko Mekky (asi 25 km na východ), kde poutníci konající velkou pouť musí strávit alespoň část dne 9. dzú l-hidždža. Tomuto dni se rovněž říká Den 'Arafa.
ar-Rahím – Smilovný, atribut Alláha
ar-Rahmán – Milostivý, atribut Alláha.
ar-rijá' – předvádění se, konání něčeho pro uspokojení lidí, namísto čistého úmyslu potěšit Alláha.
asmá' wa s-sifát – jména a vlastnosti Alláha.
'asr – odpoledne, název odpolední modlitby, název jedné sůry v Koránu.
barzach – doslovně „rozdělení, příčka, přehrada“ – mezistav, v němž se člověk nachází mezi svou smrtí a vzkříšením.
bid'a – inovace, zavádění novot do šarí'i, nepodložených Koránem ani sunnou.
da'if – doslovně slabý; v terminologii Prorokových výroků jde o výrok s chybějícím článkem v řetězci vypravěčů.
dirham – název peněžní jednotky (měny) v raném období islámu. Dodnes se tak nazývá měna různých nominálních hodnot v Iráku, Kuvajtu, Libyi, Maroku, Tunisku a Spojených arabských emirátech.
du'á – prosebná modlitba.
dzikr – připomínat si, citovat; v islámské terminologii se jím rozumí připomínání a recitování jmen a vlastností Alláha, recitace Koránu atd.
džin – neviditelné stvoření, nemající lidskou podstatu, stvořené z ohně. Džinové jsou zodpovědní za své skutky. Náleží k nim i satan.

- fadžr* – úsvit, název jedné kapitoly (sůry) Koránu (al-fadžr), též modlitba konaná před východem slunce.
fál – příznivé znamení, lidská tendence vidět někde příznivá znamení.
fard – povinný.
fitra – lidská přirozenost (přirozená víra v Alláha), přirozený instinkt.
hálát – (duševní) stavy. V súfismu súfisté (*súff*) zakoušejí během svých meditací různé duševní stavy.
hadís – mn. č. *ahádís*; výroky, skutky a tradice posledního Proroka (s).
hadždž – pouť do Mekky, jeden z pěti pilířů islámu. Pro každého muslima a muslimku je povinností vykonat pouť do Mekky alespoň jednou za život, pokud toho jsou schopni. Tento rituál se koná přesným způsobem a v daném čase, v 12. měsíci lunárního islámského kalendáře.
halál – to, co je islámskou legislativou povolené
harám – to, co je islámskou legislativou zakázané
chajt – náramek z provázků.
chalífa – doslovně zástupce, místodržící, místokrál; též titul raných muslimských panovníků, následníků posledního Proroka (s).
'ibáda – uctívání, vyzývání Alláha. Rituální akty uctívání a skutky konané s úmyslem potěšit Alláha.
Iblís – satan.
imám – základní význam je „ten, který stojí vpředu“. Může však rovněž znamenat: 1) náboženský vůdce, 2) ten, kdo vede společnou modlitbu, 3) vzor, příklad, 4) návod (viz 11:17), 5) zápis, dokument.
imán – víra, přesvědčení.
isrá' – zázračná noční cesta posledního Proroka (s) z Mekky do Jeruzaléma a do nebe.
káfír – ten, který odmítá (zakrývá) pravdu a je nevděčný k milosti Alláha.
karámát – jakýkoli nadpřirozený čin provedený zbožným muslimem na důkaz Alláhovy přízně.
Ka'ba – tzv. Alláhův Dům, hlavní mešita v Mekce.
kuffár – jednotném čísle *káfír*; nevěřící lidé, kteří nevěří v principy islámu a popírají je.
kufír – popírání, nevíra.
maqámát – stavy; v súfistické terminologii se jedná o duchovní etapy, jichž Alláhův sluha dosahuje prostřednictvím rozličných meditací.
masdžid – mešita, místo speciálně určené pro společné i individuální modlitby muslimů.
mi'rádž – Prorokovo vystoupení nebeskými sférami až k trůnu Nejvyššího ('Arš), jež se odehrálo před *hidžrou*, viz Korán 17:1 a Prorokova sunna.
mušrikún – modláři, modloslužebníci, polyteisté.
mu'džizát – zázraky; některé nadpřirozené činy, jimiž Muhammad (s) dokázal, že je prorokem (srov. hůl proroka Mojžíše, která se proměnila v hada).

mu'tazila – skupina lidí silně ovlivněných řeckou filozofií, kteří při důkazu dogmat upřednostňují racionální či logickou argumentaci namísto Koránu a sunny.

nafs – duše.

qadar – osud, předurčenost života daná Alláhem.

qarín – osobní džin každého člověka.

qijás – analogie, jedna ze základních metod dedukce islámského práva v případě nových, dosud nepoznaných okolností.

rabb – tímto termínem se označuje 1. pán, 2. živitel, poskytovatel, opora, chlebo-dárce a ochránce, 3. panovník, vládce neboli Ten, jenž vše řídí a usměřuje.

ridžál al-ghajb – mystické či súfistické terminologii jde o jedince přesvědčené o tom, že jsou Alláhem pověřeni řízením a správou světa.

rúh – duše, duch.

rubúbija – Alláhova vláda.

sahába – v jednotném čísle sahábi; přímí žáci a společníci posledního Proroka (s).

saláh – druhý pilíř islámu. Povinná nebo dobrovolná rituální modlitba, též prosba.

salám – pozdrav míru.

saum – půst, třetí pilíř islámu. Je povinností každého zdravého dospělého muslima (muslimku) držet půst během ramadánu, 9. měsíce islámského lunárního kalendáře.

sifát – atributy, vlastnosti.

sihr – kouzlo.

sudžúd – prostrace (v modlitbě) před Alláhem, uctívání.

súfisté – mystici. Skupina lidí kladoucích důraz na očistění duše prostřednictvím různých rituálních praktik.

sunna – zvyklosti proroka Muhammada (s), jeho cesta jakožto životní vzor pro všechny věřící.

súra – kapitola Koránu. Korán má 114 súr.

šaháda – vyznání víry, že existuje jen jediný Bůh – Alláh – a že Muhammad je Jeho Prorok.

šarí'a – islámská legislativa, soubor zákonů vycházející z Koránu a Prorokovy sunny.

širk – přisuzování božskosti lidem či věcem a jejich stavění na roveň vedle Alláha. Uctívání jiných místo nebo vedle Alláha, polyteismus.

tábi'un – následovníci, bezprostřední následovníci a učedníci společníků posledního Proroka (s).

tághút – doslovně ten, kdo překračuje předepsané meze; ten, kdo přesahuje meze dané svým stvořením. Ten, kdo zpochybňuje příkázání od Alláha a nastoluje ve společnosti způsob života podle svých představ.

tafsír – odborný výklad veršů Koránu.

tamíma – talisman.

taquá – zbožnost. Též bohabojnost, chránění se před trestem Alláha, uvědomování si Alláha.

tariqa – doslovně cesta; taktéž škola islámského súfismu.

tauáf – sedminásobné obcházení kolem Alláhova Domu, Ka'by, v Mekce. Obchází se proti směru hodinových ručiček.

tauakkul – důvěra v Alláha ve všech záležitostech.

tauhíd – víra v jedinečnost Alláha a Jeho vlastností

tijara – hledat znamení v tom, kterým směrem letí vypuštěný pták a v jiných podobných jevech.

walij – velmi blízký přítel, spojenec; ochránce; velmi zbožný muslim. Mn. č. *aulijá*.

wusúl – dospění do cíle. V súfismu se tak označuje fáze duchovní cesty, během níž světec splyne s nekonečnou duší čili Alláhem.

zakát – každoroční povinný milodar (dobročinná pomoc, almužna) uložený muslimovi vlastnicimu nějaké bohatství, zboží, zemědělské plodiny, dobytek a jiný majetek nad stanovený limit, jímž je přesně definované minimum, tzv. nisáb. Zakát je jedním z pilířů islámu. Výše platby se u různých druhů vlastnictví liší – podrobněji se touto problematikou zabývají publikace věnované islámskému právu. O rozdělování zakátu hovoří i Korán (9:60).

**PUBLIKACE VYDANÉ ISLÁMSKOU NADACÍ
A MUSLIMSKOU OBCÍ V PRAZE**

1. Co jest islám (letáky). 4. vydání r. 2004, ISBN 80-903196-0-2.
2. Džafar šejch Idrís – Pilíře víry. 3. vydání říjen 2004, ISBN 80-903196-3-7.
3. Jak k tomu došlo? (informativní leták). 1. vydání r. 2003.
4. Bilal Philips – Právě náboženství. 2. vydání leden 2007, (ISBN 80-903196-8-8).
5. I. A. Ibrahim – Stručný průvodce k porozumění Islámu. 2. vydání prosinec 2009, ISBN 978-80-904373-4-0.
6. Júsuif al-Qaradáwí – Povolené a zakázané v islámu. 1. vydání únor 2004.
7. Lidská práva v islámu (více autorů). 1. vydání únor 2006, ISBN 80-903196-2-9.
8. Džihád (více autorů). 1. vydání únor 2006, ISBN 80-903196-5-3.
9. SUNNA – O chování Proroka (více autorů) – 1. vydání červen 2006 (ISBN 80-903196-6-1).
10. Zázraky Koránu – DVD, CD (podle Hárúna Jahjá), 1. vydání, r. 2009.
11. Zázrak stvoření člověka – DVD, CD (podle Hárúna Jahjá) 1. vydání, r. 2009.
12. Co jest islám – brožura (WAMY). 1. vydání květen 2009, ISBN 978-80-904373-0-2.
13. Hammudah ‘Abd al-‘Átí – Zaostřeno na islám. Přepřacované vydání r. 2010, ISBN 978-80-904373-6-4.
14. Šaríf ‘Abd al-‘Azím, Ph.D. – Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici – mýtus a realita. 1. vydání r. 2010, ISBN 978-80-904373-1-9
15. Syed R. Ali – Otázka víry. 1. vydání, 2010, ISBN 978-80-904373-1-9
16. Syed R. Ali – Islám a křesťanství v Bibli. 1. vydání, 2011, ISBN 978-80-904373-8-8
17. Donald Flood – Jak nejlépe žít a zemřít. 1. vydání, 2011
18. M. Bin Jumail Zaynu – Poznej svou víru z Koránu a sunny Prorokovy. 1. vydání, 2011
19. Ahmad al-Khadhmi – Pravidla tadžwídu. Jak správně recitovat Korán. 1. vydání, 2011
20. Islám stručně – DVD, české titulky. 1. vydání, 2011
21. Kolaps darwinismu a pravda o stvoření – DVD (podle Hárúna Jahjá), český dabing. 1. vydání, 2011
22. Samer Shehadeh – Kdo je Alláh. 1. vydání, 2011, ISBN 978-80-904373-5-7.
23. Syed R. Ali – Islám a muslimové. 1. vydání, 2011, ISBN 978-80-904373-9-5.
24. Bilal Philips – Tauhíd: Islámský koncept Boha. 1. vydání, 2012, ISBN 978-80-904373-3-3.
25. Suhaib Hasan – Proč se modlíme? 1. vydání, 2012.
26. Ahmad M. Hemaya – Islám (hluboké nahlédnutí). 1. vydání, 2012 ISBN 978-80-904373-2-6.
27. Syed Abul A‘la Maudoodi – Úvod do studia Koránu. 1. vydání, 2012

DALŠÍ INFORMACE O ISLÁMU

- **Muslimská obec a Islámská nadace v Praze**
Hlavní Islámské centrum
Blatská 1491, 198 00 Praha 9
tel./fax: 281 918 876, e-mail: praha@muslim.cz
- **Informační centrum Islámské nadace v Praze**
Politických vězňů 14 (1. patro), Praha 1
tel.: 224 227 903, e-mail: praha@muslim.cz
- **Muslimská obec a Islámská nadace a v Brně**
Videňská 38a, 639 00 Brno
tel.: 543 243 352, fax: 543 243 594
e-mail: brno@muslim.cz
- **Muslimská obec v Teplicích**
U Nových Lázní 1224/10, 415 01 Teplice
tel.: 777 048 128, e-mail: teplice@muslim.cz
- **Muslimská obec v Hradci Králové**
Drahoňovského 1175, 500 02 Hradec Králové
www.hk Muslims.com
- **Internetové stránky**
<http://www.al-islam.cz>
<http://www.islamweb.cz>
<http://www.islamweb.sk>
<http://www.islamonline.net>

Abu Ameenah Bilal Philips

ZÁKLADY TAUHÍDU

(Jedinečnosti Alláha) – Islámský koncept Boha

1. vydání, 2012

Překlad: Robert Hýsek

Odborná korektura: Hatem Berrezouga, Noor at-Tamimi

Kontrola textu: Emir Omič

Odpovědný redaktor: Vladimír Sáňka

Obálka: Jindřich Havlík

© Muslimská obec v Praze, Blatská 1491, Praha 9

Vyšlo v nakladatelství Ústředí muslimských obcí

ISBN 978-80-904373-3-3